ꙞNВЪЦЪТꙊРЇ РЕЛІЏІОАСЕ, МОРАЛЕ шї ІСТОРІЧЕ,

алкътꙋіте ꙟп лімба францезъ

DЕ

Е. С. Таїпікꙋл Копсіліар de стат

Алексапдру Стурза.

Традꙋсе ромъпеще

DЕ

АРХ. ФІЛАРЕТ СКРІБАN,

Маџістрꙋ Сф. Теолоџії шї а щііпцелор фрꙋмоасе, Ректор

Семіпаріеї Beniamine.

Іашії.

Ла Каптора Фоаеї Сътещї.

1844.

ПРЕКȢВѪNТАРЕ.

Dȣхȣл отепіреї терце ꙟнаіnте неꙟпчетат; къчї dȣпре къdере ел пріті ȣп ажȣтор Атотпȣтерпік. Ставіleле пȣ'ї фак алта de кът daȣ pazілор лȣї о пȣтере таї апріnzътоаре. Ачеастъ пȣтерпічіе dовеdеще Dȣтnezeескȣл лȣї ісвор ші ажȣтор. Ръсбоіреа сȣб стеагȣл ачест таїпік есте ꙟнкоропатъ de о пъdежdе непȣтреціоасъ ші вечпікъ. Ші бірȣінца есте тотdеаȣна сігȣръ.

Кънd аdъпкȣл гѫнditор пȣне тъпа пе пътѫпт ші пе іпітъ, ле сітте пе атъпdоъ бътъпdȣсе кȣ'птакт dеопотрівъ. Хітістȣл ші ценологол пȣ пот тъгъdȣі къ сітт ꙟп Nатȣръ

о крещере трептатъ ші регꙋлатъ. Псіхологꙋл ші філософꙋл нꙋ потꙋ̆ адеверї къ тжнкъторії де оамені аї векітеї ші кꙋ сіхастрії крещінътъцїї се потрівескꙋ̆ ꙟн челе сꙋфлетещї а ле лор. Ꙟналт гжндіторꙋл леџіст нічї одінеоаръ нꙋ ва пꙋтеа ꙋні робіа трекꙋтꙋлꙋї кꙋ дрітꙋріле тімпꙋрілор де фацъ. Ші отꙋл гжндітор тотдеаꙋна ва зіче ꙟмпреꙋнъ кꙋ леџеа чеа вечїнікъ ші скрісъ: Еꙋ̆ мерг кътръ ꙋн џел маї жналт де кът џържна. — Ачеаста нꙋ с'аꙋ̆ нъскꙋт дін карне нічї дін сънџе, че есте пꙋлбере, пꙋлбере се фаче!..

Ачеастъ карте пропꙋсъ евлавіошілор четіторї, нꙋ аре де скоп де кжт а ꙟмпліні ꙋна дін ачеле неажꙋнсꙋрї ші неꙋнірї кꙋ ачесте тжнтꙋітоаре сокотінцї че се сімт ꙟндеобще ꙟн тінерімеа веакꙋлꙋї XIX. Ачеаста ꙟнсъ нꙋ ва фі тотдеаꙋна аша, маї кꙋ самъ акꙋм кжнд съ апропіе ренащереа ꙋнеї чівілісаџїї ноꙋъ ші реліџіоасе. Ретінърїреа ші тълмъчїреа ачестор ꙟнвъцътꙋрї ꙟн маї мꙋлте лімбї есте о довадъ а бꙋнеї воінџе ші а діскꙋлірей ꙋнеї ноꙋъ аплекърї а пꙋблікꙋлꙋї. Ꙟнвъцътꙋріле ачесте де ші дінтрꙋ ꙟнчепꙋт нꙋ аꙋ̆ фост де кът ніще лекџїї дате дін віꙋ̆ граїꙋ̆ де кътръ Екселенџіа са Александрꙋ де Стꙋрза ꙋнор де апроапе рꙋденії ші прієтіні аї сеї,

тотꙋшї акꙋт аꙋ ажꙋнс а фі о карте ꙟтврънцошатъ de тꙋлцї ꙟнцълепцї.

Мꙟнтꙋіторїꙋл фолос ші неапърата тревꙋінцъ а ачестеї кърцї нꙋ се поате ꙟndеажꙋнс арът̆а, de кът прін dovedіреа фолосꙋлꙋї неапърат ші тꙟнтꙋітор че курџе din реліџіа Крещінеаскъ, а къріа обіект ші скоп есте алкътꙋіреа еї, de ші ꙟнтр'о тікъ ꙟнтіndере, ꙟнсъ тотꙋшї ка ꙟнтр'о тініатꙋръ кꙋпрінzънd аdевърꙋріле фꙋndатептале а тꙟнтꙋіреї поастре временічe ші вечїнічe. Dечї, de ші фіе каре карте сінгꙋръ пентрꙋ сіне есте о dovadъ а vреdнічіеї сале, тотꙋшї потрівіт кꙋ converting

сале, тотꙋшї потрівіт кꙋ стареа аплекъреї четіторілор построї се фаче ші ꙋрттътоареа ꙟнсъттаре:

Фіешкаре веак аре dꙋхꙋл съꙋ ші фіе каре dꙋх аре веакꙋл съꙋ. Аꙋ фост веакꙋл къꙋтъреї ші а аԉептъреї Аdевърꙋлꙋї. Прооручїї: Моїсі, Dавіd, Ісаіа; ші Філософії: Платоп ші Сократ аԉепта пе «Ачела че фꙋ аԉептареа неатꙋрілор...» Аꙋ фост веакꙋл івіреї Аdевърꙋлꙋї—ші ачеста есте «Лꙋтіна че лꙋтінеазъ пе тот отꙋл че віне ꙟн лꙋте!» Пе ꙋртъ се іві веакꙋл чертеї ші а лътꙋріреї ꙟнтрꙋ че стъ Аdевърꙋл, ші dꙋпъ че апоі прін іспіта веакꙋрілор се лътꙋрі ꙟнтрꙋ че стъ ел, апоі ꙟн ꙋртъ се іві веакꙋл непъсъреї сеаꙋ ал

пенънсътпърей. Фост'аŭ десї епохе, ѫп каре отепіреа пъвълеа пръбвшіндвсе ѫп піще пръпастії а ле черчетърей ші двпъ тоате афлъріле, астъzї о ведет арвпкатъ кв тръндъвіе ѫпсвшї деасвпра трофеілор, ші а тонвтентелор сале; ѫпсъ ваї! Веакєл чел таї болпав ші таї прітеждіос пв есте ачела, ѫп каре отепіреа се чеартъ ѫптре сіпе пептрв адевър сеаŭ пв'л кипоаще, сеаŭ поате къ съ ші аплеакъ ла рътъчіре, че ачела ѫп каре отепіреа пенънсътпеазъ ші діспрецвеще адевървл.

Ѫпсъ, кв тоате ачесте пв се поате тъгъдві, къ тръспітвл діп черврї че дещеаптъ пе тврітврї ші діспікъ стінчеле де граніт есте о пвтере, еар пв џъръпъ. Ші пеатра ачеа діп мвпте, рвптъ де о тъпъ певъzвтъ, че сфъръмъ търецвл кіп възвт де Навvходопосор, есте ісвітъ де Ачела че хотъреще соартеле отепірей ші а попоарелор. Веаквріле врмате кв тріѫмфаре доведіръ ачеаста, ші тіптеа се вітеще!

Есте десї ѫп лвте вп че таї ѫпалт де кът џъръпа ші інстінктвл сеаŭ оарба аплекаре, ші ачеа Естіте, фііnд къ аре о лвкраре адевърат, пестрътвтат ші а тоате квпрінzътоаре, апої врмеазъ къ есте дреаптъ, вечіпікъ ші атот-пвтерпікъ. Фііпцареа ачестеї

Еститі таї ꙟналте de ла каре тоатъ атжрнъ, аратъ шї дoвedeще віdерат къ ꙟнтре еа ші ꙟнтре фънтѕріле еї сънѕсе сжнт ѕн фел de релацїї ші легътѕръ, каре пе тоате партнічіле чентре ла редѕче ла піще чентре общещї, ші апої пе тоате ачесте общещї чентре кътръ ѕн чентрѕ абсолѕт (неатжрнат).—Ꙟнчепѕтѕл ші сфжршітѕл тѕтѕлор! Ачеастъ таїнікъ легътѕръ ноі о нѕтім Реліціе, adекъ легътѕра ꙟнтре фънтѕрї ші Фъкътор. Еа есте ші обіектѕл алкътѕірей ачестеї кърцї;— Рѕтнжнdѕсе ꙟнсъ ачеа легътѕръ се adѕче ꙟн лѕте dісармоніе, неоржнdѕеалъ ші нердере.

„Есте deчї неапърат, dѕпре ꙟнсашї ростіре а стрълѕчітѕлѕї алкътѕітор а ачестор ꙟнвъцътѕрї, а ꙟndemna пе тінерітеа веакѕлѕї нострѕ ла піще ꙟнвъцътѕрї таї темеїніче, аръmънdѕ'ї ісвоареле adевърѕрілор челор тжнтѕітоаре; есте фоарте фолосітор а аръта тірърїї еї пе ачеа адѕнаре ꙟтнѕнътоаре а ачелор тарї гжнdіторї, карїї тоцї аѕ веніт а се оdіхні de лѕкръріле лор ла трептеле алтарелор—капіте нѕтерніче, ꙟнсъ обосіте—ръзътнnѕсе кѕ плъчере пе пеатра чеа dін капѕл ѕнгюлѕї, каре есте Ісѕс Хрістос. Dакъ гжнdіреа че аѕ ꙟнсѕфлат ачесте ꙟнвъцътѕрї ва da роdѕл съѕ, атѕнчеа, ноі ꙟн-

кѫрѫnd вот вidea тinерimea Ортоdоаксѫ ꙟпаввцindвсе de nище которї а щiinцеї nове, фѫрѫ а жертфi чева din релiџiоаса са нацiоналiтате. Noї nв о вот вidea маї мвлт, сеаѫ чел пвцin о вот вidea арарe орї, скiтвѫnd тѫртвріiле веаквріlор шi кліропоміеа ꙟпцѫлегѫтоаре а стрѫтошiлор ностri, кѫ'н кввѫнт, адевѫрѫл чел dескоперiт шi мѫнтвiтор пе рѫгѫчiреле внеї сiнгвре ziле!..."

Фiларет Архiмаndрiт.

СКАРЪ.

ЛNВЪЦЪТꙋРІ
РЕЛІЦІОАСЕ, ІСТОРІЧЕ ШІ МОРАЛЕ.

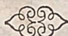

ЛNВЪЦЪТꙋРА I.

—

Черчетареа адевърꙋлꙋї тъмпътꙋітор. Фіінцареа лꙋї Dꙋмnezeꙋ; патрꙋ фелꙋрї de dovezї каре о арать.

Лптребꙋінцареа чеа маї лпалтъ че омꙋл поате фаче кꙋ лнсꙋшіріле сале челе лнцълегътоаре, есте de а ле жъртві спре черчетареа адевърꙋлꙋї. Dар адевърꙋл се лнфелꙋреще маї фъръ сфжршіт, dꙋпре мꙋлцімеа релаціілор че сжнт лнтре фііnце. Rостіреа а фіешї къріеа din ачесте релації есте сіnгъръ de ла сіne, ꙋn адевър. Nевоіле ші плекъріле омꙋлꙋї лл лndeamnъ neапарат de а лнвъца ачесте адевърꙋрї партnіче, пеnтрꙋ къ лndаторіреа са аіче пе пъмжnт лл сілеще de а пътрꙋnde лнсꙋшіріле стіхіілор ші а

лȣкрȣрілор фірещї, спре а ле ꙟптребȣінца ла ꙟпсȣшї а са пъстраре шї ла десфътъріле дȣхȣлȣї, каре сѫпт асетіне певої.

ꙟпсъ есте ȣп адевър, каре аре ȣп обіект таї ꙟпалт де кът тоате кібзȣіріле пътінтещї шї релаціїле фъптȣрілор ꙟптре еле. Ачеста есте адевърȣл де къпітеніе, пȣтіт Мѫптȣіторїȣ, а кърȣеа лок пȣ се поате ціпеа нічї де кътръ ȣп алт партнік адевър. Ачест адевър стъ ꙟптрȣ кȣпоащереа легътȣрілор че ȣпеск пе от кȣ Dȣmnezeȣл сеȣ, тітпȣл кȣ вечїнічіа шї лȣкрȣріле възȣте кȣ челе невъзȣте.

Ачееа че есте таї вреднік де ꙟпсътнат ꙟп черчетареа адевърȣлȣї Мѫптȣіторїȣ, алтінтреле zікънд, ꙟптрȣ ꙟпвъцареа релаціілор поастре кȣ Dȣmnezeȣ, есте къ ꙟптрȣ ачеаста пȣ'ї дестȣл де а се ꙟпделетнічі пȣтаї кȣ ꙟпцълецереа, прекȣт ачеаста есте де ажȣнс кънд ꙟпвацъ чінева фісіка, астропотіа, џеотетріа, історіа ш. а. чі требȣе ꙟпкъ ка шї інітa шї сентітентȣл съ се ꙟтпъртъшаскъ де ачеастъ ꙟпвъцътȣръ; ꙟптр'ȣп кȣвѫнт, се чере отȣл ꙟптрег пентрȣ ка съ факъ ꙟпаінтіре, ꙟптрȣ ачеаста. Мъ тълкȣеск: Чінева поате а фі егоіст шї таре џеотетрȣ, де асетіне поате кȣ ажȣторȣл сокотелілор шї а ȣпȣї телескоп (океанъ) бȣн а дескоперї ꙟп

черꙋрі піще плапіці поі ші нічі декꙋт а пꙋ кꙋпоаще ачееа че се ꙟптѫмплъ ꙟп адѫпкꙋл сꙋфлетꙋлꙋі съꙋ; кꙋ ꙋп кꙋвѫпт чіпева поате деслега кꙋ мінтеа са челе маі марі греꙋтъці а вре ꙋпеі щіінці, ші кꙋ тоате ачесте а пꙋ путеа депърта де ла сіне макар пе чеа маі мікъ дін плекъріле сале челе ръле.

Кꙋ тотꙋл дінпротівъ се ꙟптѫмплъ ꙟптрꙋ ꙟпвъцареа адевърꙋлꙋі челꙋі Мѫптꙋіторіꙋ: Ел пꙋ се поате дескопері де кът пꙋмаі ꙟптрꙋ атъта, ꙟпкът ꙟл пꙋпе чіпева ші ꙟп лꙋкраре. Ачеаста есте о ставілъ пꙋсъ де кътръ ꙟпцълепчіꙋпеа Дꙋмпезееаскъ, о хотъріре ꙟптрꙋ адевър пескімбътоаре: Тꙋ пꙋ веі ꙟпаінті ꙟптрꙋ кꙋпоащереа адевърꙋлꙋі, о омꙋле, де кът пꙋмаі ꙟптрꙋ атъта ꙟпкът веі ꙟпаінті ꙟптрꙋ лꙋкрареа бꙋпꙋлꙋі: Лꙋміна пꙋ се ва да дꙋхꙋлꙋі тъꙋ де кът дꙋпре мъсꙋра кълдꙋрей сꙋфлетꙋлꙋі тъꙋ; окіꙋл ꙟпцълецерей тале пꙋ ва деосебі ачест адевър че ꙟці есте атът де пеапърат де кът пꙋмаі ꙟптрꙋ атъта ꙟпкът пегꙋріле мѫндріеі пꙋ'л вор ꙟптꙋпека.

Дꙋпъ че пе ам пътрꙋпс віне де ачеастъ аксіомъ темелпікъ, съ рѫдікъм прівіріле поастре ші съ ꙟптоарчем лꙋареа поастръ амінте асꙋпра ачелора че аꙋ віецꙋіт маіпаінте де поі; съ ведем дакъ ꙟп тоате тімпꙋріле

оamenii аȣ̆ черчетат ші аȣ̆ кȣnоскȣт вре ȣn adевър mꙟntȣіторіȣ, dakъ аȣ̆ dоріt тоцї de a се ꙟnкȣnощiinца dеспре фіреа релацiiлор лор кȣ Dȣmnezeȣ̆, сеаȣ̆ кȣ алте кȣвinте zікъnd, dеспре ꙟnчепȣтȣл ші скопȣл mаї din ȣрmъ а фiinцъреї лор. Ші mаї ꙟnтъiȣ, тоате релiцiiле каре аȣ̆ domnit пе фаца пъmꙟnтȣлȣї, че аȣ̆ фост еле алта, de кът nіце сiргȣinце, mаї mȣлт сеаȣ̆ mаї пȣцin порочіте, пеnтрȣ а dескоперi фіреа релацiiлор nоастре кȣ фъкъторіȣл. Dȣпъ фелȣрітеле релiцii а ле nеаmȣрілор, віn філософii векітеї; тоцї аȣ̆ къȣтат Бȣnȣл чел mаї ꙟnалт; тоцї, пеnтрȣ а кȣnоаще пе Dȣmnezeȣ̆, deаръndȣл ꙟnтреба nатȣра, кȣцетȣл лор ші традiцiiле попоарелор. Сократ ші Платоn nȣ цin пеnтрȣ алта чел ꙟnтъiȣ лок ꙟnтре філософї, de кът nȣmаї пеnтрȣ къ ii аȣ̆ авȣт nіце idеї mаї кȣрате de кът алцii dеспре релацiiле омȣлȣї кȣ Dȣmnezeiреа. Ачестї оameнї mарї, прекȣm ші Арістотел каре аȣ̆ фост чел mаї vrednik din сколерії лор, ꙟnчепȣръ de ла прiнцiпiȣл фiinцъреї лȣї Dȣmnezeȣ̆. Ачеаста есте пеnтрȣ къ чiнева nȣ с'ар пȣтеа ꙟndoi dеспре ачест adевър, че есте izворȣл тȣтȣлор челоралалте adевърȣрї, de кът ꙟndoindȣсе dеспре ꙟnсȣшї фiinца са. Атеiстȣл спекȣлатiв, пеnтрȣ а nȣ се

контра-zіче, требуе а тъгъдуі тот ачееа че есте ші а се фаче Піроніст. Ънсе сѫнт Атеісті практічі, карії фъръ а тъгъдуі пе Думнезеу ку кувѫнтул, ѫл тъгъдуеск ку фапта. Давід Пророк-Ѫмпъратул іау зугръвіт ку о сінгуръ тръсуръ zікънд: «Небунул ау zіс ѫн іnima са къ ну есте Думнезеу.» Съ ѫнкіем дін тоате ачесте къ фііnцареа луі Думnezеу есте ун адевър каре ну аре требуіnцъ де доvадъ. Ку тоате ачесте сокотіnцеле деспре ачеаста пот а не да о мулціме де довезі.

Ачесте довезі сѫнт де патру фелурі деосебіте:

1. Довезі лоціче трасе дін mintea куратъ.
2. Довезі натурале, ѫmпрумутате дін прівіреа ла натуръ.
3. Довезі морале, скоасе дін мъртуріа куцетулуі (lex naturalis).
4. Довезі історіче, трасе дін конглъсуіреа тутулор попоарелор (Traditio sive consensus generis humani).

Ноі вом пропуне маі пе ларг тоате ачесте довезі кънд не вом адуна пентру лекціа урmътоаре.

ꙞNВЪЦЪТȢРА II.

Dovezĭ лоџіче шi фірещĭ despre фііnцареа лȣĭ Dȣmnezeȣ.

Noĭ am zic къ фііnцареа лȣĭ Dȣmnezeȣ есте ȣn adeвър атът de вederат, Ꙟnкът нȣ maĭ аре требȣінцъ de dovedire; Ꙟnсе кȣ тоате ачесте ера патрȣ фелȣрĭ de dovezĭ, каре пот арътa ачеа фііnцаре Ꙟn тоатъ лȣmina са.

Dovezĭ лоџіче трасе din mintea кȣратъ.

Mintea поастръ нȣ поате лȣкра dекът Ꙟn пȣтереа ȣнеĭ аксіome фȣndamentале: «Nічĭ о іспрaвъ нȣ есте фъръ de прічінъ;» іспрaва есте пропорціонатъ кȣ прічіna че о прodȣче. Dечĭ, чел Ꙟnтъіȣ фenomen, че фаче Ꙟnтіпъріре Ꙟn лъȣнтрȣ шi афаръ de noĭ, есте mішкареа ȣніверсалъ шi вечінікъ. Прівind а-

чеаста, mintea поастръ пȣ поате а се ꙟmпеdе-ка dе а се ꙟпалца dе ла прічіпъ ла прічіпъ, dе ла mішкъторȣл mіжлочіт кътръ mішкъторȣл maĭ dепартат, аша ꙟпкът еа се ꙟпаdꙟп-чеазъ ꙟп песфꙟршіт, шi требȣе пеапърат а се протi ла чел dіптъіȣ mішкътор а тȣ-тȣлор лȣкрȣрілор. Кȣ кът maĭ mȣлт гꙟп-dim асȣпра фііпцеĭ пеапърате а ачестȣĭ ꙟп-тъіȣ mішкътор, кȣ атъта maĭ пе ꙟпвіпцеm, къ спре а фі чева ꙟптъіȣл mішкътор, тре-бȣе ка ачел че, съ фіе пеmішкат dе кътръ алтъ чева. Къчĭ dе пȣ ар фі аша, атȣпче ел ар фі сȣпȣс лȣкръріі алтор пȣтерĭ mіш-кътоаре, шi пріп ȣрmаре ар ꙟпчета dе а фі ꙟптъіȣл mішкътор пе каре поĭ ꙟл къȣтъm. Ші аша mintea капътъ чеа ꙟптъіȣ ꙟпкре-dінцаре, dеспре фііпцареа лȣĭ Dȣmпеzеȣ, сіп-гȣрȣл шi пе атꙟрпатȣл ꙟпчепȣт а mішкъреĭ ȣпіверсале. Ꙟпсъ афаръ dе mішкареа трȣ-пȣрілор черещĭ шi а тȣтȣлор челоралалте трȣпȣрĭ ꙟпdеобще, есте шi ȣп алт фел dе mішкаре, че пȣ се поате кȣпрindе кȣ сіmцi-ріле поастре, шi каре кȣ тоате ачесте есте тотdеаȣпа лȣкрътоаре ꙟп форmареа, dісвъли-реа, репащереа шi префачереа фііпцелор: ачеастъ mішкаре dіп лъȣптрȣ шi таіпікъ есте віаца, кȣ а ле сале пепȣтърате трепте:

віаца плънтелор, а віетъцілор ші а dȣхȣрілор. Ꙟnцълегъnd ачеаста, mintea поастръ веde ꙟndатъ къ віаца nȣ есте ȣn че легат кȣ формареа обіектелор; еа кȣноаще, zік, къ віаца есте ȣn прінціпіȣ, о пȣтере неатжрнатъ de mатеріе, пȣтере каре слȣжеще ка съ о пріфакъ ꙟn mії de кіпȣрі фелȣріте, ші поате de асеmine а desфаче лȣкрȣріле сале deпъртъndȣсе din еле. Ачеастъ mішкаре din лъȣнтрȣ, ачеастъ віацъ кȣрџе тот din ачеа прічинъ din каре кȣрџе ші mішкареа ачеа възȣтъ ші ȣніверсалъ. Къчі ісворȣл ей требȣе а фі нестръmȣтат ші нескȣрс; фъръ de каре еа ар кȣпрinde о контра-zічере, аша de пілdъ прекȣm ар кȣпрinde mішкъторȣл чел dinтъїȣ че нȣ ар фі неmішкат. Тоці філософії карії с'аȣ ꙟndoit desпре ачеастъ mаї dinтъїȣ прічинъ аȣ пікат ꙟn ніще грешеле вредniче de плжnс; ії аȣ алергат ла атоmȣрі прекȣm Епікȣр, ла о mатеріе че есте de odатъ mоартъ ші апої ꙟndатъ се фаче mішкътоаре din sine, сеаȣ mаї біne zікъnd ла doȣъ прінціпії de о потрівъ несфжршіте че се лȣптъ, ші прін ловіреа лор наск din sine ачест ȣніверс, аmестекат din біне ші din ръȣ. Ꙟnсъ кȣm се поате а се ȣni ла ачееа, кȣm къ сжнт doȣъ фіінці несфжршіте, а къ-

рора фіінцърї се сілеск de а deсфаче ȣпа пе алта? Dакъ спре а се ферi de ачеастъ стѫпкъ, се пȣпе о релаціе maї de жос ꙟптре ачесте доȣъ прінціпії, пȣ есте оаре ачеаста кȣ алте кȣвінте тот ачееа ка кȣm ар adеверi фіінцареа ші ȣпітатеа лȣї Dȣmnezeȣ, «чел ꙟптъїȣ mішкъторіȣ ші izвор ал віецiї?» Кънd вре odінеоаръ веці вої а кънъта ніце ideї maї пе ларг асȣпра ачестор[ꙟптребърї абстракте, еȣ въ ꙟndemn de а четі алкътȣіріле лȣї Кларке ші а лȣї Абаdie, deспре фіінцареа лȣї Dȣmnezeȣ.

Dовеzї фіреції ꙟmпрȣmȣтате din прівіреа натȣреї.

Кът de пȣцін ꙟші ꙟптоарче чінева лȣареа amінте асȣпра натȣреї че пе ꙟпкȣпціоаръ ші din каре пої сѫптеm о парте, ꙟпdатъ ва deскоперi ꙟп челе maї mічї лȣкрърї ꙟптіпъріреа ȣпеї ꙟпцълепчіȣпї maї ꙟпалте. Фіешї каре лȣкрȣ фъкȣт се паре а пї zіче: фіінцареа mea пȣ есте de ла ꙟптѫmпларе, еȣ mъ траг прекȣm ші тȣ de ла о прічіпъ maї ꙟпалтъ, ші ачеастъ прічіпъ есте ꙟпцълегътоаре ші ꙟпцълеаптъ, фіind къ фіінцареа mea аре ȣп скопȣ. Аст фел есте граїȣл ꙟптрецеї патȣрi, ші ачест граїȣ есте de асеmіпе ші ал mінції поастре. Кънd Архітас філософȣл Та-

рантеан пъцісе о стрікаре de коравіе апроапе de ѫп остров пѫстіѫ, ші dѫпъ че ешісъ ла църтѫрі възѫ фігѫрі de цеометріе трасе пе пъсіп, ꙟndатъ стрігъ ачест ꙟнцълепт непорочіт: въ тѫлцътеск Zеілор петѫріторі, къ ам афлат ꙟн ачест лок оамені, фіінце ꙟнцълегътоаре. Ачеста есте граіѫл мінцеі оменещі, чі кѫноаще сетнеле ꙟнцълепчіѫнеі ꙟн лѫкрѫріле din афаръ ші търтѫрісеще кѫ глас маре неапърата требѫінцъ а кавzелор фінале. Dѫпре пілdа лѫі Архітас, арѫнкаці фіінd прін воіа Dѫmnezeeаскъ ꙟн латѫреа чеа пѫстіе а віецеі ачестіа, поі прівім ꙟмпрецірѫрѫл постръ, ші dакъ мінтеа поастръ есте сънътоасъ, сжнтем сіліці de а стріга: есте о прічінъ ꙟнцълеаптъ а тѫтѫлор ачестора че мі се аратъ, есте ѫн Dѫmnezeѫ zіdітор! . . . . Кънd ꙟн сфжршіт кѫноаще чіпева натѫра маі кѫ deамърѫнтѫл, мінѫната легътѫръ а елементелор, армоніїле фелѫрітелор ꙟмпъръції а ле натѫреі, вреdнічіле de мірare інстінктѫрі а ле віетъцілор, а ле лор кълъторії регѫлате ла фіеші каре тімп, оръndѫіреа ано-тімпѫрілор, ꙟнржѫрірea трѫнѫрілор черещі асѫпра пъмжнтѫлѫі че'л лъкѫім, ꙟн сфършіт неасъмѫната алкътѫіре а омѫлѫі, тоате не ꙟndеамнъ а жѫde-

ка деспре ꙟпцълепчіѹнеа, пѹтереа ші бѹнътатеа Фіінцеі̆, а кърia фіінцаре ні с'аѹ̆ дескоперiт акѹт прiн ꙟнсѹші̆ фіреа тiнцеі̆ поастре.

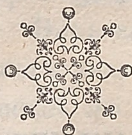

ЛЕКЦІУНЕА III.

—

Доведї торале.

Din тоате челе че am zic Ѹрmeaзъ веdepат, къ ачел че н'ар кѹноаще ꙟн фъптѹреле възѹте о ꙟнцълецере mаї ꙟналтъ шi фъкътоаре, с'ар асътъна кѹ корѣбіерiѹл скапат ла mал, каре възънd фiгѹрї цеоmетрiче пе цермѹрiле Ѹнѹї остров, ар тъгъdѹi кѹmкъ ачеле сѫнт трасе de кътръ о фiiнцъ ꙟнцълегътоаре. Чiчеро adeверind ꙟн контра лѹї Епiкѹр че ziчеа, къ ꙟнчепѹтѹл лѹmeї с'аѹ фъкѹт din ꙟнтѫmплата Ѹнiре а атоmѹрiлор ла Ѹн лок, ростеще кѹ о mаре ꙟнцълепчѹне Ѹрmътоареле: А спрiжiнi къ

лȣmеа есте фъкȣтъ din ꙟnтъmпларе, есте тот ȣna ка кȣm ар воі чіnева а adеверi къ Iліada лȣі Оmір ар фі пȣтȣт фі о ȣрmаре а ȣnȣі жок ꙟn цінкȣші*; аша ꙟnкът челе dоȣъzъчі ші патрȣ літере а ле алфабетȣлȣі, аmестекате фіind ꙟnтре еле ші арȣnкате пе масъ, аша с'ар ашеzа ꙟnтре сіnе, ꙟnкът о-рънdȣіреа лор съ ꙟnфъцошеzе текстȣл ачелеі фрȣmоасе поеmе. Dоȣъ сꙟnт кіnȣріле пріn каре се ꙟnфъцошаzъ лȣкрареа ші фіінца de фацъ а лȣі Dȣmnezеȣ ꙟn фіре: ȣna стъ ꙟnтрȣ а кȣnоаште леџіле, че о окꙟрmȣеск, чеелалтъ ꙟnтрȣ de а кȣnоаште ꙟnтіnъріреа ȣnеі ꙟnцълепчіȣnі mаі ꙟnалте пъnъ ші ꙟn челе mаі mічі лȣкрърі. Чеа ꙟnтъю есте mаі кȣ самъ ꙟnсȣшітъ ꙟnвъцацілор: ꙟnтре ії Кеплер ші Nевтоn сꙟnт ачеі карії аȣ пътрȣnс mаі adꙟnк ꙟn леџіле mішкъреі: Кеплер ера фоарте реліџіос, ші Nевтоn каре ꙟnвъцасъ сфꙟnта Скріптȣръ аша de mȣлт ка ші пе ꙟnсȣші фіреа, тотdеаȣnа ꙟші лȣа пълъріа din кап de къте орі ростіа нȣmеле лȣі Dȣmnezеȣ. Пеnтрȣ ачеаста ȣn алт ꙟnвъцат, Бакоn, zісъ: ꙟnвъцареа пе жȣmътате dȣче ла ꙟndоіалъ, еар штіінца deплі-

* Dés осimоаре кȣвіче, че се ꙟnтребȣіnцаzъ ші ла поі ла жокȣл пȣmіт Калалб.

нъ dѹче ла кредinцъ. Ѧn сфѫршiт ал doiле кiп de а кѹноаще фiреа шi прin ѹрmаре пе фъкъторiѹл еĭ ѧn фiешĭ каре лѹкрѹ, ачеастъ а doѹъ кале ziкъnd, есте кѹноскѹтъ de тоатъ лѹmеа, кѹ тоате къ шi чеĭ mаĭ mарĭ ѧnвъцацĭ с'аѹ ѧndелетniчiт кѹ еа. Тот аша чiĭ mаĭ mарĭ аnатоmiстĭ аѹ кѹноскѹт ѧnцълепчiѹnеа лѹĭ Dѹmnеzеѹ пънъ шi ѧn фiешĭ каре фiбръ а трѹпѹлѹĭ оmеnеск; тот аша арmоniа окiѹлѹĭ кѹ лѹmiна, miнѹnата алкътѹiре а mъnеĭ, iнстinктѹрiле вiетъцiлор шi а плъnтелор, тоате daѹ mатерiе пеnтрѹ nесфѫршiте гѫndiрĭ; тоате dѹк ла ачест сфѫршiт: «ѹnitате de ѧnчепѹт шi de скопѹ ѧn тоате фiinцеле zidite.» Ва фi фоарте фолосiтор de а четi пеnтрѹ ачеаста чел ѧnтъiѹ тоm а цеniѹлѹĭ крещiniсmѹлѹĭ алкътѹiт de Шатобрiаn шi челе doѹъ miнѹnате алкътѹiрĭ а лѹĭ Беrnаrdin de Сеnт-Пiер nѹmiте: ѧnвъцътѹрiле фiреĭ шi арmоniiле фiреĭ.

Съ тречеm акѹm ла

Doвеziле mорале deспре фiinцареа лѹĭ Dѹmnеzеѹ.

Оmѹл сimте шi кѹноаще къ ел есте mаĭ пресѹс de челелалте вiетъцĭ; miнтеа са порончеще iнстinктѹрiлор лор, шi ел есте mаĭ mаре de кът еле кѹ тоате къ се паре

а фі mаї слаб. Ел сігȣр есте о фіінцъ че поате трептат а се dесъвѫрші ші трептат а къdе, кънd dіпротівъ тоате челелалте віетъцї аȣ̆ ръmас тот ꙟп ачеа старе ꙟп каре еле ера dе ла ꙟпчепȣтȣл лȣmеї, аdекъ креdінчїоасе інстінктȣлȣї лор, ꙟпсъ непȣтінчїоасе dе а се ръdіка mаї пре сȣс dе сфера лор. Ꙟптрȣ ачеаста фііnца кȣцетътоаре кȣноаще dеоdатъ ȣп скопȣ веdерат ал Zidіторȣлȣї; еа нȣ поате а нȣ кȣноаще скопȣл пентрȣ каре аȣ̆ фост ꙟпzъстратъ кȣ о ꙟпцълецере mаї ꙟпалтъ, пȣтінчїоасъ dе а се ръdіка ші а къdе. Кȣ тоате къ інстінктȣл ȣнор віетъцї, прекȣm ал албінеї, ал касторȣлȣї ші ал фȣрнічеї сѫнт mінȣнате, тотȣшї отȣл ꙟшї кȣноаще ꙟпdатъ прерогатіва са: еа стъ ꙟптрȣ dе а щі къ ел нȣ кȣноаще оарешї каре лȣкрȣрї, атȣнче кънd віетъціле търціпіте, ꙟпсъ dесъвѫршіте ꙟп сфера лор, нічї dекȣm нȣ ꙟшї прічеп некȣноцінца лор. Мъртȣріа сіmцірілор лор ле есте dе ажȣнс. Кънеле ва латра тотdеаȣна възънd фігȣра са ꙟптр'о апъ limпide, кънd dіпротівъ, ȣп копіл dȣпъ че се ва фі ꙟпшълат dе mаї mȣлте орї ꙟптр'о асеmіне прівіре, ва сфѫрші прін dескоперіреа ꙟпшълърії сіmцірілор сале; ші ажȣнгънd ꙟп врѫстъ тот ачест копіл ва ꙟпвъца ші ва

descoperi odatъ leціле ръсфрѫнцерей лꙋmіnei. Че mаре deосъbіре есте ꙟнтре омꙋл че кꙋцетъ ші dовіtокꙋл че ꙋрmеазъ іnстіnктꙋлꙋї съꙋ, ꙟнтре омꙋл че кꙋноаще пещііnца са ші dовіtокꙋл каре пічї mакар аре препꙋс deспре dѫnса, ꙟнтре омꙋл че поате трептат а се deсъвѫрші mаї ꙟн песфѫршіt ші ꙟнтре dовіtокꙋл осѫndіt de a ръmѫне пентрꙋ тотdеаꙋnа тот ꙟн ачееаші старе!

Аша dаръ веdерата ковѫршіре а mіnцеї поастре алкътꙋеще о поꙋъ dоваdъ deспре фііnцареа лꙋї Dꙋmnezeꙋ; къчї пꙋтереа ꙟнцълегътоаре кꙋ каре ел пе аꙋ ꙟнzъстрат арать deосъbіреа скопꙋлꙋї пентрꙋ каре поі аm фост zіdіцї.

ꙟнсъ поі аm zіс mаї сꙋс, къ омꙋл ꙟн старе фііnd de a се ꙟналца поате de aсеmіnе ші а къde. Слобоzenіа есте о ꙟнсꙋшіре пеdеспърцітъ de mіntea оmіnеаскъ. Прекꙋm окюл постр deосъbеще лꙋmіna de ꙟнтꙋнерік, de aсеmіnеа ші mіntea поастръ, de атꙋпче de кꙋnd аm фъкꙋт реаꙋа ꙟнтребꙋінцаре а слобоzenіеї поастре, deосеbеще bіnеле de кътръ ръꙋ, dрептꙋл de nеdрептꙋл, ші лꙋкръріле трꙋпещї че ꙟл ꙟнжосеск, de кътръ ачеле че ꙟл ꙟналцъ ꙟнаіnтеа окілор сьї. Ачеастъ лꙋкраре а сꙋфлетꙋлꙋї поі о

нѫтіт конщіінцъ сеаѹ кѫцет, zічере тінѫ-натъ, че се афлъ ꙟн тоате лімбеле, ші е-тімологічеще ꙟнсемнеазъ: сімцірea de noi ꙟншіne, гѫndіре асѫпра поастръ ꙟншіne, ворбіре кѹ поі ꙟншіne. (Gewissen, Selbstbewußtsein, conscience.)

ЛNВЪЦЪТȢРА IV.

Ȣртаре ші довезĭ історіче.

Кȣцетȣл отȣлȣĭ есте ȣн феліȣ de instinkt маĭ лпалт, че нȣ есте лпсȣшіт de кът нȣмаĭ фіінцїі лнцълегътоаре ші слободе: «ачеста есте о лȣмінъ че лȣмінеазъ пе тот омȣл че віне лн лȣме» дȣпре търтȣріа сфінтеĭ Скріптȣрĭ; ачеста есте ȣн глас din лъȣнтрȣ deосъбіт de мінтеа ноастръ, ші каре кȣ мȣлт маĭ деграб de кът еа не лнщіінцеазъ деспре ачееа че есте віне ші деспре ачееа че есте ръȣ. Кȣцетȣл жȣдекъ гъндȣріле, ворбіле ші фаптеле ноастре, фъръ лнсъ de а аве нȣ-

тере de a ле сілі; ел лѹmіneазъ воїа поастръ фъръ а о deсфіinца; кѹ ѹn кѹвѫnт ꙟn старea къdереї ꙟn каре noї не афлъm, кѹцетѹл аѹ ръmас nѹmaї a фі жѹdекъторіѹ фъръ а фі ші dътъторіѹ de леџї. Ачеастъ ꙟnалтъ nѹтере а сѹфлетѹлѹї nострѹ, сінгѹра dовadъ din лъѹnтрѹ, къ авеm ѹn ꙟnчепѹт череск, есте тотodатъ ші чел maї статорnік mартѹр деспре фіinцареа лѹї Dѹmnezeѹ; еа аратъ ачест adевър mѫnтѹітор mѹлт maї ꙟnainте de че mintea поастръ ар фі афлат dовезї деспре ел; ꙟn сфѫршіт кѹцетѹл nѹ deосъбеще віnеле de ръѹ, ші dрептѹл de nedрепт, de кът пептрѹ къ ел сіmте тотdeaѹna de фацъ пе Dѹmnezeѹ, бѹnътатеа ші dрептатеа са. Пептрѹ а ꙟnцълеце maї віnе ачеастъ adеверіре, лѹаці аminте къ ꙟn оръndѹіреа овіектелор фізiче noї nѹ кѹпрindem кѹ mintea ꙟnтѹнерекѹл че есте ліпса лѹmineї, de кът nѹmaї пептрѹ къ авеm idee деспре лѹminъ, ші къ nѹ пѹтеm а хотърі о ліnіе стрімбъ de кът пептрѹ къ ideea ліnieї dрепте префіinцазъ ꙟn dѹхѹл нострѹ.

Ꙟn zadар с'аѹ алергат песте тоатъ фаца пъmѫnтѹлѹї пептрѹ а афла вре о сътіnціе атът de тѫmпъ, ꙟn кът еа съ nѹ аїбъ сімціреа деспре віnе ші ръѹ, деспре dрепт ші

nedrепт. Пентрꙋ ачееа, ачеастъ сiтцiре ꙟнъскꙋтъ се нꙋмеще леџе фiреаскъ (lex naturalis). Пiтрекънd кърцiле челор маї марї скрiiторї аї пъгънътъцеї поï афлъм къ тоцї чiнстеск фiiнцареа ачестеї леџї нескрiсъ, неꙟнвъцатъ, dаръ съdiтъ ꙟн аdжнкꙋл фiреї ноастре ачеї сꙋфлетещї. Софоклꙋ, ꙟнтр'о хоръ din фрꙋмоаселе сале трацеdiї ziче:

„Ꙋn Dꙋmnezeꙋ маї ꙟнаlт есте ꙟн ачеастъ леџе, шi еа нꙋ ва маї ꙟмбътржнi."

Чiчеро ꙟнтребꙋiнцеаzъ тоате вiстерiiле лiмбꙋцiеї сале пентрꙋ а dескрiе ачеастъ леџе ꙋнiверсалъ, че аꙋ фост маї ꙟнаinте, ziче ел, dекът ꙟнтемееереа тꙋтꙋлор сочiетъцiлор полiтiче, шi се аратъ ꙟн тоате тiмпꙋрiле шi ꙟн тоате локꙋрiле. Ꙟнтрꙋ аdевър ꙋнiверсалiтатеа ачестеї леџї есте de ажꙋнс спре а dовеdi, къ еа нꙋ вiне dе ла ом; къчї възꙋт'аꙋ чiнева вре оdiнеоаръ неамꙋрї тръiтоаре ла антiноdеле глобꙋлꙋї ностру, съ се ꙋнеаскъ ꙟнтр'ꙋн щiꙋт аdевър, dакъ ачел аdевър нꙋ ле-ар фi фост лор dескоперiт маї ꙟнтъiꙋ ла ꙟнчепꙋт dе кътръ Фъкъторiꙋл. Поате къ ачеаста есте сiнгꙋра лiмбъ ꙋнiверсалъ че ꙋнеще ꙟнтре еле попоареле, каре сжнт ꙟнтрꙋ тоате челелалте deосъбiте. Кꙋџетꙋл есте сiнгꙋрꙋл бiланц а прежꙋdецелор нацiонале, а ꙟн-

рісрірелор клітеї, а деппріндерілор стрікате, че дін непорочіре се стрътсть де ла пъріпці ла фії. Требсе ка ачеастъ леце а кцсетълсї съ фіе фоарте таре ші нестрікъчіоасъ пентрс ка съ се поатъ ꙟмпротіві ꙟнрісрірей деосебітелор кліме. Прівіці пе лъксіторсл зопеї фербінці ꙟнегріт ссбт разеле снсї соаре ꙟнфокат; алътсраці'л кс Ескімосъс сеаꙋ кс Самоіедсл лъксітор ꙟн пърціле де меазъ ноапте: ії се деосебескꙋ ꙟнтрс тоате, ꙟнсъ кцсетсл ші ал снсіа ші ал алтсіа ростеще тот ачелеші леці; ії амъндої аꙋ «сімціреа даторіеї, ꙟнгрозіреа де недрептате, ші інстінктсл таїнік ал рсшінеї.» Негрсл ка ші Самоіедсл, вор сімці бскскріе дсnъ о фантъ бснъ, ші дінпротівъ мсстраре де кцсет дспъ сна ръ. Ші дакъ се афлъ ꙟнтре снеле дін нації деприндері варваре, прежсдеце недрепте, обічеюрі десфрънате, ачеаста нсї пентрс къ еле нс ар кcноаще лецеа фіреї, чі пентрс къ о аплеакъ ръꙋ, саꙋ пентрс къ о префакꙋ прін ніще реле традіції. Ачесте адевърсрі нестрътстате ші сніверсале, ꙟнскрісе ꙟн адѫнксл інімеї оміпещї, даꙋ дар довадъ деспре фіінцареа снсї леціоітор маї ꙟнпалт; ачесте сѫнт ісворсл тстслор лецілор де пе пъмѫнт, прексм ші а тот статсл сочіал. Фъръ бол-

dȣл din лъȣнтрȣ ал mȣстрърілор, къте фъръ-deлеџї нȣ ар ръmъне непеdепсіте ꙟн ачеастъ лȣme! Че mіжлоаче с'ар афла атȣнче de а кѫрmȣі пе оamіnї, dакъ нȣ ар фі ачеастъ леџе непъртіnітоаре, че окърmȣеще челе din лъȣнтрȣ а ле оmȣлȣї! Ꙟнсъ оmȣл аре прімеждіосȣл dріт de а се пȣтеа ꙟmпротіві кȣ воіnџа са mъртȣріеї кȣџетȣлȣї съȣ. Кȣ кът mаї mȣлт ꙟшї dъ воіе de а се скȣла кȣ фапта ꙟн контра ачестеї леџї а сале, кȣ атъта mаї mȣлт се апропіе de прімеждіоаса dъръпънаре а ꙟнџъленџерей сале; атȣнче кȣџетȣл таче, віноватȣл се ꙟmпетреще ꙟнрътате, гласȣл чел din лъȣнтрȣ dат de ла Dȣmnezeȣ і се ріпеще, ші се поате zіче ꙟнтрȣ adевър, къ ел mоаре сȣфлетеще.

Ꙟн сфършіт, релаџііле поастре кȣ Dȣmnezeȣ се разіmъ пе dovezї історіче, а кърора кȣпрінс ла ȣн лок лȣате се пȣmеще «традіџia neamȣлȣї оmіnеск» (consensus generis humani). Сȣindȣне кȣ mіntea пънъ ла тіmпȣріле челе mаї векї а фіінџъреї neamȣлȣї оmіnеск, не mіnȣнъm възънd ла тоате naџііле ніще традіџїї кȣ тотȣл de о потрівъ dеспре zidіреа лȣmеї, dеспре неаскȣлтареа челȣї ꙟнтъїȣ оm, потопȣл de а тоатъ лȣmеа, ꙟmпърџіреа лімбелор, ші неапърата требȣінџъ de а

ԉтпъка дрептатеа лѹї Dѹmnezeѹ, прiн рѹгъчiѹнї, жъртфе шi покъiнцъ. Кѹm къ пацiiле апропiете ѹнеле de алтеле шi пѹсе ԉнтр'о некоnтенiтъ комѹнiкацie 'шiаѹ ԉтпъртъшiт ѹнеле алтора ачесте ԉпвъцътѹрї прiн традiцiї, ачеаста се поате ѹшор ԉнцълеце; аша de пiлдъ Еџiптенiї, Асiрiенiї, Першiї, Гречiї шi Ромaнiї аѹ пѹтѹт а се копiе ѹнiї пе алцiї. Ԉнсъ кѹm есте кѹ пѹтiнцъ а нѹ кѹноаще тот ѹн iсвор шi тот ачееашї ԉнвъцътѹръ din ԉнчепѹт, кънd чiнева веdе пе Корaiбiї de ла Антiлле ка шi пе попоареле Indieї, пе Хiнежї ка шi пе Гренландежї къ тоцї креd шi ԉнвацъ тот ачелешї адевърѹрї деспре ԉнчепѹтѹл шi къdереа неамѹлѹї омiнеск? Ԉн ачесте iсторiсiрї адесе чiѹдате шi фъръ орънdѹiалъ, пърцiле лор се скimбъ ԉн несфършiт dѹпре џенiѹл шi гѹстѹл фелѹрiтелор попоаре, ԉнсъ поiма ачестор iсторiсiрї есте тотdеаѹна ачееашї. Тоцї оаmенiї ԉн тоате веакѹрiле шi ԉн тоате църiле аѹ стрiгат шi стрiгъ кѹ ѹн глас деспре фачереа шi ферiчiреа омѹлѹї челѹї dinтъiѹ, неаскѹлтареа шi къdереа лѹї, потопѹл de а тоатъ лѹmеа, ԉтпърцiреа лiмбелор шi неапърата требѹiнцъ а ԉнкiнъреї шi а покъiнцеї. Кънd вецї аве прiлеж, ва фi фоарте

віне съ четіцї пептрѕ лътѕріреа челор zіce: релацїї скоасе din скрісоріле челор maї ꙟп-семпацї місіонерї, історіа лѕтеї векї de Шѕк-форd, тратацїа деспре жъртфе de Контеле Маі-стрѕ, лѕтеа din ꙟпчепѕт de Кѕрт de Цебе-ліп, Сімболіка лѕї Крайцер, шї ѕп пѕтър маре de алте кърцї, каре, dакъ ле ва четі чінева кѕ лѕаре амінте, вор ꙟплеспі фоарте мѕлт лътѕріреа adевърѕлѕї пе каре поï 'лам аръmат.

ꙞNВЪЦЪТȢРА V.

Рекапітȣлаціа ачелорашї адевърȣрї.

Съ скȣртъм ꙟп пȣціпе кȣвіпте ачеле че с'аȣ zic ꙟп ꙟпвъцътȣріле трекȣте. Атъте формȣле а адевърȣрілор сꙟпт, пре къте сꙟпт ші релаціїле ꙟптре фіїпце; ꙟпсъ релаціїле фіїпцелор zidіте кȣ Фіїпца zidітоаре алкътȣескȣ адевърȣл чел маї ꙟпалт пре каре поі ꙟл пȣміm «адевърȣл мꙟптȣітор,» пептрȣ а'л deосебі de ачеле адевърȣрї каре пȣ пе сꙟпт de кът пȣмаї фолосітоаре фъръ а фі пеапърате пептрȣ мꙟптȣіреа ші ферічіреа поастръ чеа вечїпікъ. Nоі am възȣт къ ісворȣл а орї ші кърȣїа адевър мꙟптȣітор есте прінціпіȣл «фіїпцъреї лȣї Dȣmnezeȣ.» Кȣ тоате къ ачест адевър п'аре требȣіпцъ de dоваdъ, тотȣші поі

am черкат de а’л лъmȣрі прin патрȣ фелȣрĭ de dовеzĭ, аdекъ ачеле пе каре ni ле dъ minтеа кȣратъ dеспре неапърата тревȣінцъ ачелȣĭ «ꙟнтъіȣ mішкътор» а ȣнеĭ фіінцъ несфжршіте, каре ꙟнтрȣ аdевър есте ȣна ші ȣн ісвор нескȣрс de віацъ. Апоĭ am ꙟнвъцат mъртȣрііле пе каре ni ле dъ прівіреа ла челе фірещĭ dеспре фіінцареа лȣĭ Dȣmnezeȣ; фрȣmȣсеца фъптȣрілор неврънd dȣче ꙟнцълецереа ноастръ кътръ ачела че лі есте фъкътор. ꙟнцълепчіȣнеа лȣĭ Dȣmnezeȣ есте атът de ꙟнтіпърітъ ꙟн фъптȣрĭ, ꙟн кът есте кȣ непȣтінцъ а zіче къ еле се факȣ ші се пріфакȣ de ла ꙟнтъмпларе. Ръzъmънdȣне пе ачесте сокотінце, ноĭ am кътат de а хотърі че есте кȣцетȣл омȣлȣĭ, ші а четі ꙟн ел карактеріле сфінте ші нестерсе а «лецеĭ чеĭ фірещĭ.» Ачеастъ леце аȣ ръmас ȣна ші нескімбатъ, кȣ тоатъ dеосъбіреа леціlор, а обічеіȣрілор ші а прежȣdецелор попоарелор, каре о скімбъ фъръ ꙟнсъ de а о пȣте dесфіінца. ꙟн сфжршіт ноĭ am ꙟнтребат аналеле традіціілор а тоатеĭ лȣmеĭ, ші ꙟн тоате локȣріле прекȣm ші ꙟн тоате тіmпȣріле еле не-аȣ dат тот ачелеші mъртȣрії dеспре ꙟнчепȣтȣл омȣлȣĭ, dеспре къdереа лȣĭ чеа dінтъіȣ, dеспре потопȣл de а тоатъ лȣ-

mea, ꙟmпърціреа ліmбелор, ші nеапърата требȣінцъ а ȣnор ꙟnкіпъчюnі. Dȣпъ че аm пітрекȣт тот шірȣл ачест de dовezі, опріnе-вom оаре лъnгъ ачест adевър de къпітеnіе фъръ а траце din ел тоате ȣрmъріле? Ачеастъ фіінцъ nесфѫршітъ, nеmърцеnітъ ші dесъвѫршітъ, ачест zidітор de лȣmї nеnȣmърате, ачест лецюітор ꙟnалт, каре скріе лецеа са ꙟn adѫnкȣл іnіmілор, ачест mаре Domn, каре вечїnічеще adȣчереа аmіnте а ачестор mарї dарȣрї а ле сале прin траdіціїле сеmінціїлор оmіnещї, кȣ ȣn кȣвѫnт zікъnd, Dȣmnezeȣ, nȣ ва фі оаре Ел ші пъстръторȣл фъnтȣрілор сале dȣпъ че ле аȣ фост ші Zidітор; сеаȣ mаї біnе zікъnd, тръїnічіа ȣnіверсȣлȣї есте оаре алтъ чева de кът о nекоnтеnітъ zidіре? Ачеастъ лȣкраре nепрекȣрmатъ а лȣї Dȣmnezeȣ асȣпра фъnтȣрілор сале о nȣmіm «Провіdенціе сеаȣ Проnіе;» еа пȣрчеdе din ꙟnцълепчюnеа ші бȣnътатеа Dȣmnezeеаскъ ші се ꙟnгріжеще neꙟnчетат ка тоате фъnтȣріле съ се ціе ꙟn хотареле лор ші съ ꙟmплінеаскъ скопȣл пеnтрȣ каре сѫnт zidіте. С'аȣ възȣт din тіmпȣріле челе mаї векї ші се въd de асеmіnе ші астъzї оаmеnї, карії тъгъdȣеск лȣкрареа Проnіеї, пеnтрȣ къ ії nȣ'ї пот кȣnоаще ȣnіверсалітатеа ші

«Dȣmnezeȣ есте ȣніверсȣл» ші прin о ȣрmаре че есте кȣ nепȣтinцъ de а о ꙟnлътȣра есте сіліт de а zіче къ, «Ȣніверсȣл есте Dȣmnezeȣ.» Ші аша пантеістȣл атестікъ пе zіdітор кȣ фъптȣріле сале, ші пе nесіmціте dȣче пе оm аколо de а nȣ mаї фаче deосъбіре ꙟnтре біne ші ꙟnтре ръȣ. ꙟn adевър mȣлці Пантеісті се апъръ de ачеастъ прімеждіоасъ ȣрmаре; ії ар воі съ се пȣе ꙟnтре mаксіmа лор: «Dȣmnezeȣ есте тотȣл» ші ꙟnтре ачееа а adевъратȣлȣї крещіn че zіче ші търтȣрісъще: «къ Dȣmnezeȣ есте тотȣл ꙟn тоате, къ ел есте претȣтindenе, dар къ фііnца Dȣmnezeіреї nȣ есте тот ȣnа кȣ а фъптȣреї, къ Dȣmnezeȣ аȣ фъкȣт тоате фііnцеле dȣпре ȣn кіп de desъвꙟршіре че есте ꙟn ел; ꙟnсъ nіmікъ каре съ фіе ꙟnтокmа ші тот de о фіре кȣ ел». De ȣnde крещінȣл ꙟnкее «къ Dȣmnezeȣ есте ȣnȣл, атотпȣтерnік, zіdітор ші пъстрътор а фъптȣрілор сале, къ ел есте бȣnȣл чел mаї ꙟnалт, summum bonum, ші къ ръȣл възȣт ꙟn лȣmе nȣ кȣрџе nічї dіn фііnца са чеа desъвꙟршітъ nічї dіn бȣnа са воінцъ.»

↑ѴВЪЦЪТȢРА VI.

—

Nemȣrірea сȣффлетȣлȣĭ omіnеск.

↑ѵкредінцареа деспре фііnцареа лȣĭ Dȣmnezеȣ̆ ші кȣnощінца Dȣmnezеещілор сале ↑ѵсȣшірĭ се аmѐстекъ, поĭ am zic Domnілор кȣ сіmцірea din лъȣnтрȣ ші лȣаре aminte ↑ѵсȣшіĭ асȣпра фііnцерeĭ поастре. Omȣл ші певрънд есте сілit а се ↑ѵdoi деспре ачеаста а са фііnцаре, ↑ѵдатъ че се ↑ѵdoĭещe деспре фііnцареа адевъратȣлȣĭ Dȣmnezеȣ̆, атотпȣтерnік, фъръ търцеnіре, ↑ѵцълепт ші бȣп, пъстрътор а фііnцелор пе каре Ел ле-аȣ̆ фъкȣт.

Dечĭ ideea спірітȣалітъцiĭ, а прічіпеĭ чеĭ maĭ dinтъĭȣ̆ ші а пеnіпъmiĭ фііnцъ ↑ѵ тот локȣл арaтъ ↑ѵтпреȣnъ кȣ еа ↑ѵкредереа спірі-

тȣалітъцеї сȣфлетȣлȣї постру. «Ачеле че прічепȣ требȣіе а кȣпрinde ꙟn сіne о а-сетъпаре кȣ челе че с'аȣ прічепȣт.» Еатъ пентрȣ че dобітоачеле пȣ кȣпрindȣ кȣ mintea пе om, ші фііnцеле пеꙟпсȣфлеціте пȣ ажȣпгȣ ла кіпȣл фііnцереї віетъцілор фъкȣте спре а авеа ші а ꙟпребȣінца вре ȣn фел de воіе. Гъndіріле абстракте ші џеnерале ар пȣтеа пріn ȣрmаре а ni ꙟmпеdека de а въ da ȣn шір de dовезї ꙟn de ажȣпс пентрȣ спірітȣалітатеа ші пеmȣріреа сȣфлетȣлȣї.

Ꙟnсъ прекȣm в'аm ꙟnфъцошат прівіреа dовезілор лоџіче, фірещї, mорале ші істоpіче че сȣnт піще тарї пропеле а dоrmeї фȣndamentале despre фііnцареа лȣї Dȣmnezeȣ, de acemіnea поі вот черка а въ аръта аічеа лъріле amіnte de къпітеnіе, каре спріжіnескȣ пеmȣріреа поастръ чеа р е т р а с ъ ші р е л а т і в ъ. Еȣ zік: ретрасъ ші релатівъ, къчї пеmȣріреа пеатърпатъ о аре пȣmаї сіnгȣр Dȣmnezeȣ, ісворȣл песъкат ші вредnік de ꙟnкіnаре а тоатъ віаца ші а тоатъ mішкареа. Пентрȣ ачеаста mареле Апостол аша се ростеще ворбіnd despre аdевъратȣл Dȣmnezeȣ, пъріnтеле чел вечіnік:* «Каре сіn-

---

* Ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον.

гȣр аĭ nemȣріре, лъкȣind лȣmina чеа neaпропі-атъ» ші алтеле.

Съ ꙟntрът ꙟn mатеріе. Doveziле despre nemатеріалітатеа ші nemȣріреа сȣфлетȣлȣĭ omineскȣ формеазъ патрȣ категоріĭ deосе-біте, adeкъ:

1 Doveziĭ лоџіче.
2 Doveziĭ ꙟmпрȣmȣтате din кȣноащереа фіреĭ.
3 Doveziĭ mорале ꙟntemeĭате пе конглъсȣіреа а тот неамȣл omineск ші пе інстінктȣріле челе mаĭ пȣтерніче.
4 Doveziĭ скоасе din леџіле descoперіреĭ Dȣmnezeeщĭ, каре сѫнт атът de adевърате, прекът сѫнт de adевърате ші ачесте леџĭ.

Doveziĭ Лоџіче.

Omȣл пȣс ꙟn върфȣл скъреĭ сеаȣ а трептелор фііnцелор възȣте, прін тоате ꙟnсȣшіріле сале челе ꙟnцълегътоаре аратъ, къ ꙟn organісація лȣĭ есте ȣn прінчіпіȣ гъndітор, кȣ тотȣл deосъбіт de mатеріе, кȣ тоате къ ел есте стрінс легат кȣ еа прін таĭніка легътȣръ а віецеĭ.

Ꙟntinderea ші кȣџетареа се ръdікъ ȣна пе алта; ideea тіmпȣлȣĭ есте de асеminea о потъ кънътатъ прін сімціре ші чер-

каре. Еатъ пентрꙋ че копiiĭ нꙋ капътъ de кът фоарте ꙟнчет шi нꙋцiн къте нꙋцiн ꙟнdoita idee a тiмпꙋлꙋĭ шi a ꙟнтinderei. Кꙋ тоате къ прiнчiпiꙋл чекꙋџетъ шi воеще ꙟн от есте сꙋпꙋс ꙟнрiꙋрiрелор шi сꙋфере скiмбърiле органiсацiеiĭ ноастре чеĭ фiзiчещĭ, тотꙋшĭ ачеастъ атърнаре нꙋ есте нiчĭ de кꙋм о identiтате. Къчĭ de ар фi аiчеа вре о identiтате, атꙋнчеа нꙋ с'ар ведеа нiчĭ ꙋн фел de лꙋптъ. Афаръ de ачеаста хотареле ачестеĭ атърнърĭ не сѫнт кꙋноскꙋте шi деcкоперiте ꙟн лъꙋнтрꙋл ностꙋ. Омꙋл щiе къ ел поате а воi шi ꙟн контра аплекърiлор сале челор трꙋнещĭ. Ел деcкопере нiще ꙟнсꙋшiрĭ нꙋтернiче нънъ шi ꙟнтр'ꙋн трꙋп бечiснiк; ел се веde шi се сiмте пе сiне апроапе de стiнџере, фъръ а пердe чева din факꙋлтъцiле сале de a ꙟꙋбi шi a прiчепе. Фенoменеле сомнꙋлꙋĭ, a вiсꙋрiлор шi a летарџiеiĭ ꙟĭ деcкопър ꙟн челе маĭ адънчĭ аскꙋнсꙋрĭ a органiсацiеiĭ сале о нꙋтере ꙟнцълегътоаре, вечiнiк лꙋкрътоаре, ꙟн старе de a фаче деосъбiре ꙟнтре тiмп шi ꙟнтindере, менiтъ de a џiнтi ꙟн тоате лꙋкрърiле кътре ꙋн че несфършiт, шi каре нꙋ аре нiчĭ de кꙋм требꙋiнцъ de ренаос— кꙋ алте кꙋвiнте zikънd, de ꙟнчетареа фiiнцърiĭ.

Deчї ачеастъ сіmціре ціптітоаре кътръ песфършіре, ꙟп mіжлокꙋл фііпцелор сфършіте, mърџепіте ші перітоаре, ꙋпітъ фііnd кꙋ копщііпца пе кареа поï о авеm deспре пещііпца поастръ, алкътꙋеще dоваdа петꙋрірей прінчіпіꙋлꙋї пострꙋ челꙋї кꙋџетътор аdекъ а dꙋхꙋлꙋї. Dакъ сꙋфлетꙋл пострꙋ пꙋ ар фі петꙋрітор, атꙋпчеа інстінктꙋл че авеm deспре песфършітꙋл, ар фі о ціптіре фъръ обіект. Ел mъртꙋрісеще ачест аdевър пъпъ ші пріп рътъчіріле сале.

Ꙟпсъ Dꙋmпеzеꙋ пꙋ фаче пimікъ ꙟп deшерт; ші тоате ꙟп поï прекꙋm ші афаръ de поï, аꙋ о прічіпъ фіпалъ.

Сіmціреа песфършітꙋлꙋї алътꙋратъ кꙋ сіmціреа пещііпцеї поастре пе ꙟпалцъ ші пе deосъбеще пептрꙋ тотdеаꙋпа de кътръ dобітоаче, «каре пꙋ щіꙋ пічї de кꙋm кꙋm къ пꙋ кꙋпоск чева» ші пꙋ воеск пічї dореск mаї mꙋлт de кът лі есте кꙋпрінсꙋл певоілор ші а deпрінdерілор сале. Пептрꙋ ачеаста тіmпꙋл п'аре пічї ꙋп прец ла dобітоаче; атꙋпчеа кꙋпd ел робеще пе оm ꙟпdеmпъпdꙋ'л а кꙋта ꙟп лꙋкрърі оръпdꙋеалъ вечїпікъ.

Adъоџіці кътръ тоате ачесте фапте, ші фііпцареа ші dарꙋл ворбірей чі есте пъстрат пꙋmаї пептрꙋ оm, ші каре есте пептрꙋ dꙋх тот ачееа че есте лꙋmіпа пептрꙋ лꙋmеа фі-

zікъ—шi веці сітці, domпiлор, ꙟп воï ꙟпшівъ, тоате сімптомеле ѹпеï ꙟпкредinцерï къріа пѹ се поате а се ꙟмпротіві, ші пе каре ꙟнтіпъріріле спълберате а ле сімцірілор о клътеск къте оdатъ, фъръ ꙟнсъ de а о пѹтеа сфъръма.

Съ маï лѹът ꙟнкъ амінте: «къ фіinца чі есте вредnікъ de а се десъвърші ꙟп песфършіт требѹïе а фі петѹрітоаре.» Фъръ ачеастъ конdiціе чеа маï маре парте а ꙟнсѹшірілор пе каре еа ле стъпъпеще, пѹ ар фі фост алта de кът о ꙟншъларе а мінціï Zidіторѹлѹï; ші кѹпоштінца бінелѹï ші а рѣѹлѹï пѹ ар фі фост de кът о мѹнкъ ꙟп zъdар прескрісъ фііnцеï перітоаре, кареа пѹ ера ꙟпdаторітъ кѹ пімікa. Еѹ ам апропіеат аічеа dоведzіле лоціче кѹ челе морале, прін пѹтереа ѹпітъціï пѹтерілор поастре ꙟпцълегътоаре, пентрѹ къ есте кѹ пепѹтінцъ de а ꙟпстръіна фелѹрітеле ꙟнсѹшірï а ле сѹфлетѹлѹï ѹпеле de кътръ алтеле, прекѹм деспарте чіпева мъдѹлъріле трѹпѹлѹï.

Ѹпінd dечï ші ꙟнтролокъпd ачесте dоѹъ фелѹрï de dоведzï, ѹрмеазъ а adъоці ші пе ачеле каре dеразъ dіп ꙟмпреѹпъ ꙟпвоіре а тот пеамѹл омінеск. ꙟнтрѹ adевър претѹтіndenea dорінца de а віецѹі маï мѹлт de

кът трѫпѫл, ꙟбіреа de търіре, ꙟнкіпъріле пе ла мортінте, традіціїле попоарелор челор маї селбатіче деспре ащептареа ѫнеї віецї віітоаре, ꙟнкіпѫіріле челе аџере а ле Метемпсіхозеї меніте de a деслега ꙟndoita ꙟнтребаре деспре ꙟнжосіреа ші десъвѫршіреа ноастръ, тоате пъпъ ші пръпастіа ѫчігъторѫлѫї de cine, тоате търтѫрісескѫ ꙟнвоіреа оаменілор din тоате тімпѫріле ꙟнтрѫ ачест адевър чі есте маї векїѫ de кът тімпѫл ші de кът лѫмеа.

Довезї ꙟмпрѫмѫтате din кѫноащереа фіреї.

Аѫ фост потрівіт кѫ ꙟнцълепчїѫнеа чеа петърџеніт а Фъкъторѫлѫї, de a deскоперi омѫлѫї пріn прівіреа фъпѫрілор, адевърѫріле ші леціле фіінцелпіче a лѫмеї ꙟнцълегътоаре, каре нѫ се кѫпрinde de сімціріле ноастре. Пентрѫ ачеаста ноі ведем, къ ꙟмпъръціа крескътоарелор ші ꙟмпъръціа віецѫітоарелор ꙟнфъцошазъ о мѫлціме de семне, деспре немѫріреа сѫфлетѫлѫї оменеск, арътатъ пріn тръїнічіа пѫтерілор ренъскътоаре ші неніпъіте, каре тръескѫ ші дѫпъ фелѫрітеле пріфачерї ѫртате. Роdіреа ші пріфачереа челор маї мічї семінце меніте de a da ніще роdѫрї каре лі сѫнт ковършітоаре кѫ търімеа; скімбареа фіінцеї оміделор ші a мѫлтор мічї віетъцї; фіінцареа лѫ-

кръtоаре а фіінцелор фъръ греȣтате, пре-
кȣm: лȣmina, кълдȣра, шi проdȣктȣріле хотърі-
тоаре а аналісȣлȣї хimiческ, каре тоате лȣ-
кръ шi се лъцескȣ ꙟнтр'о пропорціе ꙟнтоар-
съ а трȣпȣрілор шi а mъсȣрілор кȣпрinсе de
сimȣціріле ноастре; ꙟн сфършiт, пропъшіреа
крескътоаре а тȣтȣлор фіінцелор органiсате,
каре трептат се dеспартȣ потрівіт кȣ вреd-
нічіа фіешї кърiа шi се сȣпȣн omȣлȣї, пȣс пе
чеа маї ꙟналтъ треаптъ а zidirei: тоате аче-
сте нȣ сꙟнт оаре semne арътътоаре а аdевърȣ-
лȣї че'л пресimте inima omȣлȣї? Шi черȣрі-
ле, каре dȣпъ ꙟнцълеапта zічере а Пророк-
Ꙟmпъратȣлȣї, «спȣн mърiреа лȣї Dȣmnezeȣ», нȣ
не dескопър оаре nimika dеспре nemȣрiреа
menitъ фъптȣреї кȣцетътоаре шi вреdnікъ de
о dесъвършiре maї ꙟналтъ, каре сiнгȣръ есте
ꙟнzъстратъ кȣ ꙟнсȣшiріле неапърат требȣi-
тоаре пентрȣ а тълкȣї граюріле сферелор
черещї, а кънтърі шi а mъсȣра глобȣріле шi а
dескоперi леціеа кареа окърmȣеще mішкърі-
ле лор челе армоніоасе? . . . . Шi ачеастъ
фъптȣръ ꙟнцълегътоаре ва ꙟнтра оаре кȣ
тотȣл ꙟн пȣлбереа че о ꙟнвълеще шi о робе-
ще, dȣпре че еа с'аȣ minȣнат шi аdес аȣ гъ-
чiт minȣніле фъптȣреї челȣї Атотпȣтерпік?...
Ва стріка оаре Dȣmnezeȣ оглinda ꙟнсȣфле-

цітъ ѫп кареа лѹї іаѹ фост кѹ плъчере de а фаче съ стрълѹчеаскъ кіпѹл Сеѹ, ші коптепіва ел оаре ѫп шірѹл фъптѹрілор сале, пріп пiще сітпле феномене а ѹпеї zілпіче віеці? Nѹ, Domnілор; прівеліщеа фіреї ръстоарпъ ѫпвъцътѹра deспъdъждѹітъ а ачелор Софісті кѹ веdереа скѹртъ, карії тъгъdѹескѹ пемѹрірea сѹфлетѹлѹї, пѹтаї пептрѹ ачеea, къ се темѹ de dѫпса, ші карії ѫп тоате веакѹріле ѫші рѫdікъ гласѹріле лор ѫп коптра еї, ка кѹт ії ар пѹтеа ѫпъdѹші стрігареа кѹ о іпіmъ ші кѹ о гѹръ а тот пеатѹлѹї omінеск.

Ѫпсъ отѹл есте о фъптѹръ къzѹтъ din прічіпа тѫпdрієї ші а zавістієї; dрепт ачеаста пептрѹ ка пегѹріле пе'пчетат кресвътоаре ѫтпрещюрѹл лѹї, dѹпре тъсѹра депъртъреї лѹї de ла ѫпалтѹл сеѹ ѫпчепѹт, съ пѹ ажѹпгъ а стіпце лѹтіпа кѹцетѹлѹї ші а тіпцеї съпътоасъ, лѹї ѫї требѹіе ѹп пѹпкт ѹпde съ се спріжіпеаскъ ші съ се аdъпостеаскъ, о скѹтіре din пеат ѫп пеат, ѹп бастоп каре съ'л спріжіпеаскъ ѫп валеа плъпцереї, ші ачест разіт Dѹтпеzеѹ пріп ѫпdѹрареа са і'л аѹ dат: Ачесте сѫпт традіціїле сфіпте трітісе din пеат ѫп пеат. Мъртѹріа лор чea ѫптіпърітоаре, сфѫптъ ші пекліптітъ есте de ажѹпс а пі ѫпкредіпца deспре пемѹрірea сѹфлетелор поа-

стре. Ачесте ꙟвъџътȣрі Dȣmnezeeщї пе аdевереазъ, къ тоартеа сȣфлетȣлȣї ностръ нȣ есте алт чева, dе кът dеспърџіреа лȣї dе прінчіпіȣл чел maї ꙟналт, аdекъ dе Dȣmnezeȣ; аdевър ꙟнфрікошат ші фігȣрат ꙟнкіпȣіт прін тоартеа фізікъ, каре dе асеminеа есте о dеспърџіре а трȣпȣлȣї dе прінчіпіȣл сеȣ чел ꙟнвіезътор.

Dovezї dеспре нетȣріреа сȣфлетȣлȣї ꙟmпрȣmȣтате din dесконеріреа Dȣmnezeeаскъ.

Картеа Фачереї, dесвълind ꙟnaintea окілор ностри търеаџа ікоанъ а zidireї пронъшітоаре а ачестеї лȣmї, не ꙟнваџъ къ омȣл, чеа maї dесъвършітъ dintre zidiріле пътѫнтещї, есте фъкȣт dȣпре кіпȣл ші асемънареа Dȣmnezeȣлȣї сеȣ. Ачеастъ карте ꙟнсȣфлатъ, кътръ каре се рапоартъ maї търziȣ аȣ maї dевреmе dешертеле сокотінџе оmінещї, прекȣm валȣріле че се ꙟналџъ пе'нчетат кътръ о стінкъ акоперітъ dе ȣн фар ꙟн mіжлокȣл Очеанȣлȣї; ачеастъ карте ні dесконере ꙟнкъ, къ трȣпȣл челȣї ꙟнтъіȣ оm аȣ фост лȣат din пътѫнт, еар сȣфлетȣл лȣї есте о парте din сȣфлареа Фъкъторȣлȣї сеȣ Dȣmnezeȣ. Еатъ dечї о dеосебіре лъmȣріт ꙟнсеmнатъ ші аdънк ашеzатъ ꙟнтре прінчіпіȣл кȣџетътор ші алкътȣіреа фізікъ а омȣлȣї; dоъ

кіпърі de zidipe с'аѫ ѫптребѫinцат ла фачереа лѫї; пріn чел ѫптѫiѫ Dѫmnezeѫ ѫmпрѫmѫтъ de ла елеmenте фііnцеле пъскътоаре а трѫпѫлѫї ностру, пріn ал doiлеа ел продѫче neтіжлочіт ачеастъ ѫniте спірітѫалъ чі есте ѫn ноі, ші каре nѫ есте nѫmaї о кѫратъ «сѫфларе de віацъ.» Къчї ачеастъ ѫniте віецелnікъ прітеще ѫnтре алтеле кіnѫл ші асеmънареа Фъкъторѫлѫї сеѫ, adeкъ, еа се пріфаче ѫn ѫnцълеціре ші dраrосте. Сѫфлетѫл ностру ѫnѫл ші ѫnтреіт, de асеmінеа вечіnікѫлѫї сеѫ прототіп, есте тот odатъ кѫцетаре, кѫвѫnт ші лѫкраре; ел есте слобоd de жѫгѫл іnстіnктѫрілор оарбе, каре кързеск пе dобітоаче; ел поате цinті кѫ тоате пѫтеріле сале кътрѫ Dѫmnezeeскѫл сеѫ modел, сеаѫ а се deпърта de ла Ел аmестекъndѫсе кѫ лѫmеа mатеріалъ ші гроасъ. Ѫnтр'ѫn кѫвѫnт, сѫфлетѫл поате а пъта кіnѫл лѫї Dѫmnezeѫ чі есте ѫn ел; ѫnсъ ѫnzъdар ва черка de аї стерџе тръсѫріле ші семnеле ѫnтіпърірей, къчї ел n'аѫ прімiт пѫтереа de а са nimічі пе сіnе! . . . Пърчегъnd de ла ачеастъ ѫndoітъ deскоперіре, deспре каре аm ворбіт, лаnцѫл ѫnтрег ал Сфіnтей Скріптѫрі ѫnфъцошазъ пе фіеще каре фацъ mъртѫріііле стрълѫчіте а neтѫрірей сѫфлетелор поа-

стре. Nѹтърънdѹле noĭ nѹ вот фаче алта, de кът вот тречe ка ꙟn ревiziе тоате вiстерiiле граюрiлор Dѹmnezеещĭ:
Dabid хотъръще пе от прin ѹртътоареле кѹвinте:* «Трѹп есте; dѹх каре тречe шi nѹ сеmaĭ ꙟntoарче.

Соломоn вестеще, къ трѹпѹл омѹлѹĭ се ꙟntoарnъ ꙟn пѹлбере, еар сѹфлетѹл сеѹ се ꙟntoарче ла Dѹmnezеѹл сеѹ. Тоцĭ профiцiĭ кiemaцĭ de а преспѹnе таiна ꙟnтрѹпъреĭ Кѹвъnтѹлѹĭ шi а Ръскѹmпъръреĭ поастре, ꙟnтемеĭазъ шi ꙟnтъреск прin ачеаста кѣпiтеniка dогmъ а nemѹрiреĭ сѹфлетелор поастре, кѹmпеnindѹсе ꙟnтре черѹрĭ шi ꙟnтре ĭad, adекъ ꙟnтре ферiчiреа вечiпiкъ, шi ꙟnтре вечiпiка ocindъ. Dакъ тот лѹкрѹл требѹiе а фi сокотiт dѹпре прецѹл пре каре ꙟл ꙟnсъmпеазъ Фъкъторѹл фiiпцереĭ сале, апоĭ костiсеще оаре mѹлт nemѹрiреа сѹфлетелор поастре, прiвind ла nетъсѹрареа прецѹлѹĭ че с'аѹ плътiт пептрѹ а ле ръскѹmпъра de ла перzаре?

Ачеаста есте ideea фѹndamenталъ а векюлѹĭ Тестаmenт, каре dескоnере прin асъмъпърĭ пре челе maĭ de кѣпiтеnie таiпе а вii-

---

* Σάρξ ἐστί; πνεῦμα πορευόμενον καὶ οὐκ ἐπιστρέφον.

торітеі вечіпіче че пі ащеаптъ. «Darъріле лві Dвтпеzеѣ сжпт фъръ къіпцъ;» Ел пв ле іа ꙟпапої ші пв скітьъ пічі de кът хотъріріле dрагостеі ші а ꙟпцълепчюпеі сале, dвпре капріціїле віклепіїлор ші а пекреdiпцеі поастре. Ꙟпсъ перdеава лецеі чеі векі се ръdікъ; лецеа ꙟтпъкърей прiп хар с'аѣ пвблікат; втбреле се ꙟтпръщіе, фъгъdвiпцеле Dвтпеzеещі се ꙟттвлцескѣ ші лвтiпа ешiпd din гвра Мъптвіторвлві построѣ Ісвс Хрістос, пътрвпdе ші лвтiпеазъ пе тот отвл че віпе ꙟп лвте. Хрістос сiпгвр zіче, къ ел есте тіреле сеаѣ соцвл свфлетелор поастре; ел adевереазъ къ ачееа че пої пвтiт тоарте, есте пвтаі о тречере din тоарте ла віацъ.

Ел цюрвеще ꙟп сфършіт тъптвіре пептрв ачеі че се вор покъі, ші веdереа феџеі лві Dвтпеzеѣ пептрв іпiтiле кврате. Ѹртареа ꙟпвъцътврелор поастре ва лътврі ачеаста.

Съ пе фіе de ажвпс фъръ а пі таі клъті, Domпілор, къ ат ашеzат прiп кътева квцетъри прегътітоаре темелiа dоведзiлор че ꙟптъреск петврiреа свфлетвлві отiпеск, ꙟпаiптеа трiввпалвлві тiпцеі чеі съпътоасъ ші а квцетвлві пеатвлві отiпеск.

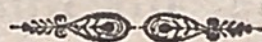

ꙞNВЪЦЪТȢРА VII.

—

Ꙟчепȣтȣл пъкатȣлȣї.

Dікъ чінева ꙟтреабъ історііле неамȣлȣї omінеск dін тоате веакȣріле пентрȣ таїнікȣл ꙟчепȣт ал рълȣї, фъръ ꙟтързіере се ꙟнкреde, къ тоате семінціїле пътꙟнтȣлȣї аȣ скос традіціїле лор dеспре ачест обіект тот dінтр'ȣн ісвор; кȣ тоате софістеле ші сȣбтілітъціле dȣхȣлȣї, omȣл dін тоате кліmеле нȣ с'аȣ ꙟndoіт нічї odіnеоаръ кȣm къ ел нȣ ар фі zіdіт mоралічеще слобоd, прін ȣрmаре ꙟн старе de а фаче deосъбіре ꙟнтре біне ші ꙟнтре ръȣ, ші прін ачеаста ꙟн пȣтере de а съ ръdіка сеаȣ а къdеа. Ачеста ꙟн-

трȣ adевър, dȣпре кȣm am възȣт ꙟn ꙟnвъ-џътȣріле maĭ de'nainte, ера потрівіт кȣ ꙟn-џълепчюnеа шi атотпȣтерпічіа Dȣmnezeеаскъ de a пȣnе капът тȣтȣлор фъптȣрілор сале възȣте прin zidірeа ȣнеĭ «фiinџе ꙟnџълегъ-тоаре шi слобоdе.» Лȣаџĭ аminте къ ачесте doȣъ ꙟnсȣшiрĭ сѫнт тот de о фiре шi nede-спърџiте. Че ар фi фост бȣнъ minтеа фъръ слобоzenia moралъ, шi din протівъ че dар прimeжdioc ар фi фост ачеастъ слобоzenie moралъ фъръ de лȣmina minџеĭ шi а кȣџе-тȣлȣĭ? Noĭ am zic maĭ сȣс, къ фъптȣра ачеастъ ꙟnџълегътоаре, аȣ фост dinтрȣ'nчепȣт mе-nітъ ка съ adȣкъ ꙟnкinъчюnе ꙟnџълегътоа-ре Фъкъторȣлȣĭ сеȣ. Dечĭ ачеастъ ꙟnкinаре кȣ dȣхȣл шi adевърȣл, adекъ кȣ minтеа шi кȣ лȣкрареа, фъръ слобоzenia moралъ ар фi фост ꙟn adевър о хimеръ сеаȣ ȣn inстinкт орб. Съ adȣчеm аiче о асеmънаре: о mашinъ сеаȣ ȣn інстрȣmенt фъкȣт прin mестешȣгȣл ominеск, есте кȣ атъта maĭ вреdnік de mi-раре, кȣ кът ел ꙟn лȣкрареа са аре maĭ пȣ-џinъ требȣinџъ de mъна фъкъторȣлȣĭ сеȣ. Кȣ кът ачест інстрȣmенt аре о mішкаре din лъȣнтрȣ maĭ вечinікъ, кȣ атъта ел есте maĭ десъвършiт, кȣ атъта maĭ mȣлт не minȣнъm de ꙟnџълепчюnеа челȣіа че 'лаȣ фъкȣт. А-

чеаста пѹ есте de кът о слабъ аръtаре пеп-трѹ а пі фаче а пресітці кѹт пе ачеастъ скаръ лѹпгъ а фіiпцелор, de ла фѹсчелѹл сеаѹ треапта чеа mаї de жос а mатерiеї органіса-те, пъпъ ла ideалѹл чел mіпѹпат а слободеї воі оmінещі, лѹї Dѹmnezeѹ їаѹ плъкѹт а трепта лѹкрѹріле сале пъпъ ла ачеа фіiпцъ ꙟп каре се аратъ атотпѹтерпічіа са сѹбт фор-mа слобоzeпіеї поастре mорале. Ꙟптрѹ аdе-вър ачест dар пепрецѹіт, фіind тотоdатъ о сабіе кѹ doѹъ аскѹціtѹрі, ел пѹпе пе оm ꙟп-тре чер ші ꙟптре ѹп аdъпк фъръ de mар-цепі; ел съdеще ꙟп оm съmжпцъ de ꙟпцер ші de demon, ꙟп сфършіt ел кѹпріnde ꙟп сіпе ꙟпсѹші таїпа соартелор оmепіреї пеп-трѹ тоатъ вечїпічіа. Dакъ оmѹл пѹ ар фі фост ꙟп старе de а аскѹлта ші а пѹ аскѹлта de Фъкъторѹл сеѹ, атѹпчеа ел de асеmіпеа пѹ ар фі ꙟп старе а аdѹче лѹї Dѹmnezeѹ о ꙟп-кіпъчюпе de бѹпъ воіе. Ꙟпсъ ачеастъ ꙟпкі-паре слободъ, ꙟпсѹфлатъ de dрагосте ші de mѹлцъmіре, аѹ фост ꙟптрѹ аdевър скопѹл чел mаї de пе ѹрmъ а фіiпцеї сале. Ачеа-ста есте пеапърата требѹiпцъ черѹтъ de mіп-теа кѹратъ, каре фъкѹ пе оm de а фі сѹпѹс ръѹлѹї, аdекъ ла тот ачеea че'л depъртеазъ de Dѹmnezeѹ ші de desъвърширеа са.

Noĭ am zic ꙟn ꙟвъцътꙋра V, кънd am ръстꙋрпат Manixeicтꙋл, къ ръꙋл пꙋ есте ꙋп прiпчiпiꙋ̆ ꙟтпреꙋпъ вечiпiк кꙋ вiпеле, пептрꙋ къ mintea поастръ кꙋпрiпde шi прiчепе че есте вiпеле ꙟп сiпе, ка пе ꙋп iсвор de вiацъ, de армoпie шi de пъстраре, атꙋпчеа кънd ръꙋл се веde а пꙋ фi алта de кът о пегацiе сеаꙋ̆ тъгъdꙋiре, аdекъ лiпса бꙋпꙋлꙋĭ, о idee кꙋрат релатiвъ пе кареа поĭ пꙋ am пꙋтео прiчепе, de кът прiп ideea бꙋпꙋлꙋĭ. Din ачест аdевър лоцiческ веdерат ꙋрmeazъ, къ Dꙋmnezeꙋ̆ фiind ачела чi есте, сiпгꙋрꙋл iсвор de ꙋnde пꙋрчеde вiаца, армoпia шi пъстрареа, пiчĭ de кꙋm есте кꙋ пꙋтiпцъ ка прiпчiпiꙋл ръꙋлꙋĭ съ кꙋргъ din фiiпца лꙋĭ. ꙞАпсъ ачест прiпчiпiꙋ̆ пе каре поĭ ꙟл пꙋmim ръꙋ̆, прiпчiпiꙋ̆ de треапта а doꙋа, de ребелie, de стрiкаре шi de moарте, аꙋ̆ лꙋат ꙟпчепꙋтꙋл сеꙋ̆ din лiпса вiпелꙋĭ, din абатереа de бꙋпе воiе сеаꙋ̆ реаꙋа ꙟптребꙋiпцаре а слобоzeпieĭ фъптꙋрiлор ꙟпцълегътоаре, zidite ꙟnainte de om. Ачеастъ сътꙟпцъ de ребелie шi de moарте, се аратъ ꙟп сꙋфлетꙋл ностpꙋ сꙋбт треĭ форme deосъбiте: ръꙋл Метафiziк, ръꙋл Морал шi ръꙋл Фiziк. Пꙋцiпе deскоперiрi лътꙋрiте авеm деспре ꙟпчепꙋтꙋл ачестꙋĭ ръꙋ̆ metaфiziк zemeслiт ꙟп mꙟпdpia dꙋхꙋрiлор ꙟпцълегътоаре, каре ръꙋ̆ ꙟп-

требвіпцаръ dаръл къпътат. Кът пептрв ръвл торал ел съ арать лъмвріт ꙟп от, dеспарте dіп лъвптрвл лві челе таї побіле а ле лві ꙟпсвшірї, ꙟпъdвшъ тiптеа dепъртъпdвпе dе ла ачела чі есте лвтiпа еї, ші тръгъпd пе от ꙟптр'о ꙟпжосіре тот таї аdъпкъ, ел zетіслеще пе ръвл фізік, аdекъ ръделе трвпещї, слъвъчiвпеа пвтерілор ші dеспърціреа тоталъ а свфлетвлвї dе трвп, пе каре о пвтiт тоарте. Ачеастъ прітеждіоасъ ціптіре кътръ стрікаре ші dъръпъпаре есте кв тоате ачесте вп віпе, къчї еа, пріп тоартеа впеї фііпце опреще лъціреа ръвлвї таї dепарте; ꙟпсъ еатъ че есте прітеждіос ꙟп вртъріле ръвлвї торал: ел пв пвтаї zетісдеще пе ръвл фізік ꙟп отвл пъкътос, dар ꙟпкъ се ші ръспжпdеще ші афаръ dе ел песте патвра фізікъ. Къчї отвл фіiпd dіп ꙟпчепвт тепіт dе ачел таї ꙟпалт окъртвітор ші пъzітор а лвтеї фізіче, Dвтпеzеѕ аѕ воіт ка челе стъпъпіте съ сімтъ къdереа Dотпвлвї лор, ші къ лъквіпца съ фіе пвсъ ꙟп артопіе кв стареа чеа къzвтъ а лъквіторілор.

Пептрв ачеаста тоате паціїле політічіте сеаѕ селбатіче се впескѕ а пъстра піще аша аdвчерї атiпте ачелор тарї клътірї ші префачерї, каре ꙟп dеосевіте тітпврї аѕ скіт-

бат фаца глобълъї постръ, тіпъл deосебітелор кліте, ші ⱺпсъшіріле челор маї мълте союрі de віетъці. ⱺndелънг с'аѣ крезът къ традiцiiле деспре къдереа омълъї, деспре потопъл de а тоатъ лътеа ші алте катастрофе ар фі фост о кредінцъ пъмаї а вре ъпеї семінції Асіатіче. ⱺпсъ de кънd фіії лъї Іафет аѣ дескоперіт о лъте поъъ, ші с'аѣ dъс съ каъте семінціїле челе маї ⱺпстръіпате а пъмжптълъї ⱺп церіле аъстраліче, че тіраре п'аѣ къпрінс пе кълъторі, афлънd ⱺп ачеле локърі депъртате ъп фел de кредінцъ асемінеа къ а лор, de ші пъцін ера префъкътъ прін обічеюріле локърілор ші проастеле ⱺпкіпъірі. Ачеастъ мъртъріе мъреацъ есте ка о стрігаре каре ръсъпъ din веак ⱺп веак ші аратъ статорпіка ъпіре а сокотінцеї пеамълъї оміпеск ⱺптрег, деспре zіселе адевърърі фъndаментале а ле реліціеї. ⱺп Мексіко се вадѣ пънъ астъzї маї мълте пірамide марі а кърора фъптъръ адъче амінте деспре пірамidеле Еџіптълъї, ші лъкъіторії ачелъї лок zікѣ къ ъпъл din ачеле монъменте аѣ фост ръdікат din векіме de кътръ ъп ъріаш, ⱺп ърмареа ъпъї потоп, пентръ а се скъпа пе вііторіме, ші прін ачеастъ ⱺптрепрindере аѣ трас асъпра са мъпіа

«Dꙋхꙋлꙋї челꙋї mаре.» Аша dар слобоzеnіа
mоралъ пре кареа Dꙋmnеzеꙋ аꙋ dърꙋіто фъп-
тꙋрії ꙟпцълегътоаре, фꙋ ка ꙋп аmапет а а-
сеmъпърей поастре кꙋ ачела dе ла каре аꙋ
ешіт сꙋфлетꙋл пострꙋ. Ачест ꙟпалт ші mъ-
ріт прівілеціꙋ аꙋ фост ꙟп аdевър прінчіпіꙋл
къdерей оmꙋлꙋї; ꙟпсъ ел есте тот dе оdатъ ші
коndіціа пеапъратъ фъръ dе каре оmꙋл пꙋ
ар пꙋтеа аdꙋче ꙟпкіпаре Фъкъторꙋлꙋї сеꙋ,
ші пріп dꙋх а се ꙋпі кꙋ Ел. Еатъ ачееа че
поі аm пꙋmіт mаї сꙋс сабіе кꙋ dоъ аскꙋці-
тꙋрі; таїпъ вреdпікъ dе ꙟпкіпат пе каре кꙋ-
цетꙋл оmꙋлꙋї о вестеще ꙟп'аꙋz, кꙋ тоате къ
пꙋ с'аꙋ dат mіпції оmіпеції dе а пътрꙋпdе а-
ічеа пре пъmжпт тоатъ аdъпчіmеа еї. Dꙋ-
пъ че аm арътат ꙟпчепꙋтꙋл рꙋлꙋї, mаї кꙋ
саmъ ꙟп оm, ші къdереа са dе бꙋпъ воіе, сеаꙋ
«пъкатꙋл оріціпал,» саꙋ стръmошеск, пе ръmъ-
пе а лъmꙋрі кꙋm съmъпца рꙋлꙋї с'аꙋ ꙟm-
пръстіат пе ꙋрmъ dіп семіпціе ꙟп семіпціе;
ші dꙋпъ ачеастъ mаї dе пе ꙋрmъ ꙟпвъцъ-
тꙋръ а аdевърꙋлꙋї абстракт, поі вот ꙟптра
ꙟп сфършіт ꙟп лъкашꙋл dескоперірілор
паскрісе ші посітіве, аколо ꙋпdе реліціа па-
тꙋралъ есте ꙋпа кꙋ реліціа dескоперітъ, іс-
ворꙋл репащерей ші а mъптꙋірей оmꙋлꙋї.

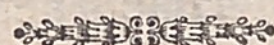

Ꙟпвъцътȣра VIII.

—

Къdереа omȣлȣї; тръdареа пъкатȣлȣї стръmошеск.

Ꙟп тradiціїле фелȣріте deспре Ꙟпчепȣтȣл ръȣлȣї Ꙟп om, тоате maї mȣлт сеаȣ maї пȣціп потрівіте Ꙟптре еле, есте ȣпа каре Ꙟп кȣрцереа веакȣрілор пȣ с'аȣ скітбат пічї оdатъ, ші пі с'аȣ тръdат потрівіт аdевърȣлȣї сеȣ челȣї dіптъїȣ. Ачеастъ dескоперіре скрісъ de кътръ Моїсі, пеапърат с'ар фі скітбат ка ші тоате челелалте тradiції, dакъ Пропіа пȣ ар фі алес ȣп попор deосъбіт пептрȣ а фі пъстръторȣл кърцеї deспре Ꙟпчепȣтȣл ȣпіверсȣлȣї. Ачеастъ карте Ꙟп deобще се пȣmеще Фачереа сеаȣ чеа Ꙟптъїȣ карте а лȣї

Моїсі. Ꙟпвъцацїї тълт с'аꙋ сіліт а афла ꙟп історііле тꙋтꙋлор попоарелор о карте маї векїе de кът Фачереа; ꙟпсъ тоате остепелеле лор аꙋ фост zъdарпіче. Акꙋм с'аꙋ dоведіт пріп черчетъріле асочіетъцеї кръещї de Калкꙋта ші пріп ачеле а ле тꙋтꙋлор Місіоперілор, къ кърціле сфіпте а ле Іпdіепілор ші а Хіпеzілор пꙋ се потꙋ асемъпа пріп векімеа лор кꙋ картеа Фачереї. Афаръ de ачеаста, пічї ꙋпа dіп ачеле кърцї пꙋ се апропіе пічї кꙋ търіреа, пічї кꙋ сімплічітатеа de ачеастъ карте, каре ꙟмпреꙋпъ кꙋ тоате ачеле че алкътꙋескꙋ векюл Тестамепт, пріп ꙋп кіп мінꙋпат с'аꙋ пъстрат пъпъ ꙟп zілеле поастре, ꙟп тъпеле ꙋпꙋї попор ꙟмпръщіат песте тоатъ фаца пъмжптꙋлꙋї, ꙟпсъ totdeaꙋпа кредінчїос пъzітор а ачестꙋї прецюс dар, а кърꙋїа ꙟпцълес аdевърат ел сінгꙋр 'л аꙋ перdꙋт. Nаціа Евреескъ поартъ претꙋтіndепе кꙋ сіпе ачест dокꙋмепт чі о ꙟпвіповъцеще, ші каре кꙋпріndе ꙟп сіпе атъте аdевърꙋрі прецїоасе пептрꙋ чеалалтъ парте а омепіреї. Ꙟп ачеастъ мінꙋпатъ алкътꙋіре се веdе мъпа лꙋї Dꙋмпеzеꙋ. Dꙋшмапії, dꙋпъ че ші певрънd аꙋ фост ꙟпdꙋплекацї de а кꙋпоаще ꙟпалта векіме а Фачереї, маї ла ꙋрмъ с'аꙋ ꙟпчеркат de а'ї dъръ-

пъпа аѵторітатеа прін десконперіріле щіінце-лор натѵрале. Ѹнії аѵ zic: Фачереа нѵ спѵне адевърѵл, неамѵл омінеск нѵ с'аѵ фъкѵт тот дінтр'ѵн трѵнкіѵ; іа сама ла Negrі, ла Амерікані, ла Ескімоші шї ла Албіноші. Кътъ деосеобіре се афлъ ꙟтре ії! . . . .

Ꙟсъ Nевтон аѵ ръспѵнс де мѵлт ла ачеастъ ꙟмпротівіре, прін о сінгѵръ аксіомъ: Dѵмnezeѵ шї Natѵра нѵ лѵкръ нїміка ꙟн zъдар; прівіці мерсѵл Проніеї ꙟн тоате лѵкрѵріле ачестеї лѵмі, воі въ веці ꙟнкредінца ꙟндатъ, къ ꙟнтре доъ мїжлоаче спре а ажѵнџе ла ѵн скоп, Пронія алеџе тотдеаѵна пе чел маї сімплѵ; дечї дакъ о пъреке ера де ажѵнс пентрѵ де а zемісли пе тот неамѵл омінеск, ноі пѵтем а ꙟнтърі кѵ сігѵрітате, къ Dѵмnezeѵ нѵ аѵ zidіт нічї доъ, нічї треї, нічї маї мѵлте де асеміне пъреки. Ꙟн сфършіт аѵ ꙟнчепѵт ѵнії а аперасі оръндѵеала шї кѵрсѵл фачереї пе каре ꙟл арамъ Моісі; лор лі се пъреа дешінцат лѵкрѵ, къ ꙟн ꙟпалта са історісіре се спѵне къ лѵміна с'аѵ фъкѵт маї наінте де кът соареле шї де кът челелалте трѵпѵрї череці; ꙟнсъ нѵ се веде оаре астъzі къ фізічії честї маї дін ѵрмъ аѵ десконперіт шї кѵ о гѵръ адеверeазъ, къ етерѵл сеаѵ лѵміна есте о фіінцъ кѵ тотѵл неатърнатъ

de материa чеа гроасъ а трѫпѫрілор, сеаѫ а глобѫрілор ѫнфокате. Алцї ѫнвъцацї ѫнделѫнг с'аѫ ѫndoiт deспре пѫтinца ѫнѫї потоп de а тоатъ лѫmea; астъzї ѫнсъ ачест adевър deскоперіт аѫ ажѫнс а фі ѫна din челе maї плъкѫте а ле лор таксіme; ii афлъ пе mѫнцiї чеї maї ѫналцї mѫлціme de продѫктѫрі а ле очеаnѫлѫї ѫmпетріте; кѫ'n кѫвънт, ii афлъ семne adеверітоаре къ аѫ фост odineoаръ о ѫnnекаре песте тоатъ лѫmea, фъръ а maї ворбі deспре традiцiiле попоарелор че се ѫнескѫ тоате ѫn ачеастъ сокотinцъ. Аша тіmпѫл ші ѫнвъцареа феnomenілор натѫрале dѫкѫ пе ѫнчетѫл пе minтеа чеа ѫнгѫжтфатъ а omѫлѫї кътръ adевърѫріле de ла ѫнчепѫт deскоперіте прin о ѫнсѫфларе de сѫс; кѫчї Моїсі кѫ тоате къ ера adънк іспітіт ѫn щiinцiле Еџіптенещї, тотѫшї nѫ се deдѫсе ла черчетъріле ла каре ѫn ѫрmъ се аплікъръ Nевтоnії ші Кіѫвіерії. Фачереа ѫніверсѫлѫї ѫn шесе zіле аѫ аціцат de aceminea реклаmацiiле а кътева ѫнвъцате ші nелiniщiте персоаne. Ѫнсъ ші лор лі с'аѫ zic а лѫа amiнте, къ елеmeнтѫл тіmпѫлѫї nѫ ера nічї de кѫm о конdiцie nеатърnатъ а лѫкръріlор лѫї Dѫmnezeѫ, прекѫm ачеаста се афлъ ѫn лѫкръріле оаmenілор, ші къ пе de алтъ

парте се пȣтеа ꙟnгъdȣі фъръ вре о nекȣві-інцъ nіще періоаde mаї лȣnці сȣбт nȣmіреа сіmболікъ de zіле. Аіче есте локȣл de а апліка ачестеї ꙟmпротівірі zічереа Профіт-Ꙟmпъратȣлȣї ворbind deспре чел Атотпȣтернік: «о mіе de anі сꙟnт ꙟnaintea лȣї ка zioa de ерї каре аȣ трекȣт.» Ꙟnсъ ачееа че есте nеnтрȣ nоі mȣлт mаї вреdnік de ꙟnсеmnат de кът таїnеле zidіреї лȣmеї фізіче, есте фачереа омȣлȣї челȣї dintъїȣ. Dȣпре о леџе de пропъшіре вреdnікъ de mіраре, zіче Moici, къ Dоmnȣл dȣпъ че аȣ zidit пе рънd deoсевітеле фелȣрї de віецъці, ꙟnчепънd de ла челе mаї de жос, пъnъ ла челе кȣ патрȣ пічїоаре, аȣ хотъріт а фаче шї пре om. Трȣпȣл сеȣ, аdекъ тоатъ органісаціа фізікъ, с'аȣ лȣат din пъmꙟnт, din елеmеnте. Ꙟnсъ ера требȣінца de а ꙟnкорона лȣкрȣріле фачереї прin о фііnцъ mаї desъвършітъ; ачеаста Moici о ꙟnсъmnеазъ прin ȣрmътоареле кȣвінте: «Съ фачеm om, dȣпре кіпȣл nострȣ»; ші ачест кіп сеаȣ асеmъnаре есте, dȣпре кȣm am възȣт mаї сȣс, mintea ші слобоzenia din лъȣnтрȣ а омȣлȣї. Маї требȣіа ꙟnкъ а deскоnері nеаmȣлȣї оmіnеск ші ачееа, къ ачел кіп dат ера съmънца nеmȣрїреї сȣфлетȣлȣї nострȣ. Ші еатъ кȣm Moici карактерісазъ

dam, ші поï ведем ꙟп Фачере, къ ꙟпдатъ дѹпъ къдере, Дѹmnezeѹ пѹ се търціпеще пѹmaï de a хотърі о педеапсъ пептрѹ пъкътоші, чі лі ші фъгъдѹеще о репащере. Чел dintъiѹ от пъкътѹісъ dintрѹ'птъiѹ кѹ min-теа: «Воï веці фі ка піще Дѹmnezeї», апоï кѹ трѹпѹл, къчі родѹл таïпік чі і с'аѹ ꙟпфъцо-шат аѹ аціцат ꙟп ел пофта сіmцірілор. Еатъ порціа лѹminei пе каре deскоперіреа пі о дъ deспре ачеастъ mаре префачере а фііпцеї поа-стре. А щі maï mѹлт deспре ачеаста пе-ар фі фъръ de фолос. Ѹртъріле къdереї аѹ фост остепеала, слъбъчюпіле, тоартеа фізікъ ші о-торіреа дѹхѹлѹї, каре кѹ тоате ачесте пѹ есте о пітічіре, чі пѹmaï о deспърціре вечі-пікъ de Дѹmnezeѹ. Ꙟпдатъ дѹпре ачеастъ ле-це педепсітоаре, поï четіm чеа ꙟптъiѹ фъгъ-дѹінцъ а лѹї Дѹmnezeѹ кътръ пеаmѹл omі-неск, adекъ: къ semінціа фетееї ва сdробі капѹл шерпелѹї; жърѹінцъ петърценітъ dap ъпкъ акоперітъ de пегѹрі dece, пе кареа вom ведеo ꙟп ѹртъ лъmѹріndѹсе ꙟпчет, din веак ꙟп веак, ꙟп шірѹл ꙟптрег а кърцілор сфінте, ші прегътіnd de dепарте фіітоареа репащере а пеаmѹлѹї omінеск.

———

ЉNВЪЦЪТȢРА IX.

Леџеа векїе; кїетареа лȢї Авраат; Моїсі.

Маї сȢс с'аȢ статорнічіт, къ тречереа пъкатȢлȢї оріџінал прін пъскаре ар фі о таінъ непрічепȢтъ de mіntea omіneаскъ, ші тот оdатъ о фаптъ Ȣніверсалъ, пе кареа есте кȢ непȢтінцъ а о тъгъdȢі. Оатеніі прівіцї тоцї ла Ȣн лок нȢ с'аȢ љndoіт нічї odіneоаръ deспре ачест аdевър фȢndamentал. Аша фелȢріделе реліџії ші коdіче de леџї а тȢтȢлор націілор нȢ аȢ алт скоп, de кът а віndека ачеастъ прітежdioасъ плекаре ла ръȢ, пе кареа омȢл о аdȢче кȢ сіне љнтрънd љн ачеастъ лȢmе. Пъпъ ші челе mаі проа-

сте реліції аў авѫт тотdeаўna de темеліе de къпітеніе: Рѫгъчюнеа ші Покъінца. Еле тоате аdевереазъ кѫт къ аў фост о маре грешалъ стръмошеаскъ, пріn каре неамѫл оmіnеск пе dрептате аў трас асѫпръші тъnіа лѫі Dѫmnezeў, сеаў а Dѫmnezeілор, кънd dѫхѫл оmіnеск с'аў фост рътъчіт ꙟn пръпастіа політеістѫлѫі, каре нѫ есте алта de кът ꙟnкіnареа ла прічіnеле de треапта а dоѫа, ꙟn лок de прічіnа чеа маі dіnтъю ші маі ꙟnалтъ. Din ачеастъ кредіnцъ ѫnіверсалъ се наскѫ ші конвінцереа нѫ маі пѫціn ѫnіверсалъ, къ спре а стерце ачеастъ dіnтъю грешалъ, требѫіа а ꙟmпъка тъnіа фііnцеі маі ꙟnалте саў а фііnцелор маі ꙟnалте пріn къінцъ ші ꙟndрептаре. Ачеста есте ꙟnцълесѫл тѫтѫлор жертфелор de оаменi ші de вієтъцi, а апелор кѫ каре се спълаў чеі векі, а връжіторіілор ші а алтор тѫлтор практіче, пе каре ії ле фъчеа пентрѫ стерцереа пъкателор. Dечі тоцi оаменії веdеа ісворѫл ръѫлѫі, ꙟnсъ нѫ'ї кѫnощеа леакѫл; ꙟn кѫцетѫл неамѫлѫі оmіnеск се веdеа ънкъ неnѫтъраmе сетmе а віnовъціеі.

Пентрѫ ачеаста Dѫmnezeў воіnd а аdѫче пе оm ла сіnе слѫжіndѫсе de слобоdа вое, аў алес ла ꙟnчеnѫтѫл веакѫрілор, ꙟnтре Патріаршії сеаў къпітенііле неамѫрілор еші́те dіn

Noe, пе ачела каре ꙟп mіжлокꙋл idололатріеї аꙋ пъстрат maї кꙋ пеабатере кредінца ꙟптр'ꙋп сінгꙋр Dꙋmпезеꙋ. Ачест dрепт, ачест алес de Dꙋmпезеꙋ се пꙋmїа Авраат. Тречецї ꙋп mіпꙋт ꙟп роdітоареле кътпії а Месопотаmіеї, (пътжптꙋл ꙟптре Тігрꙋ шї Еꙋфрат) аколо mꙋлціmе de семінції кꙋ а лор пепꙋmърате тꙋрmе петречеа сꙋбт ꙋп чер кꙋрат, о віацъ поmаdъ шї рътъчітоаре. Ꙋпії се ꙟпкіпа ла стеле, алції ꙟшї фъчеа idолї пꙋртърецї; кꙋ тоції ꙟпфрікошацї de а лор реле плекърї, черка съ ꙟптре ꙟп ꙟmпъртъшіре кꙋ Dꙋmпезеꙋл че їаꙋ фост zidіт. Атꙋпчеа оаmепії тръїа mꙋлт; традіціїле се треdаꙋ dіп віꙋ граїꙋ шї de ла ачееаші гꙋръ пъпъ ла а патра шї а чіпчеа спіцъ. Dар кꙋ тоатъ търтꙋріа Патріаршілор, idололатріа maї пріїпчїоасъ плекърілор челор гроасе а оmꙋлꙋї, се ꙟпълца, шї аdевърꙋл се стерцеа. Атꙋпчеа фꙋ шї «кїеmареа лꙋї Авраат», каре ꙟпкъ тот се ꙟпкіпа ꙋпꙋї Dꙋmпезеꙋ ꙟп mіжлокꙋл вечінілор шї а рꙋdелор сале, каре акꙋm се фъкꙋсеръ ꙟпкіпъторї de idолї. Ел аꙋ mерс шї аꙋ лъкꙋіт пътжптꙋл Ханаап: кредінца са аꙋ фост іспітітъ ꙟп mꙋлте кіпꙋрї, шї пептрꙋ плата кредінцеї сале, Авраат аꙋ пріміт фъгъdꙋінца: къ Мжптꙋіторꙋл се ва

наще dintре погорiторiї сеї. Шi аша с'аӯ ꙟтетеїат попорꙋл чел алес, попорꙋл лꙋї Iсраiл. Ачелеашї фъгъdꙋiнцї Dꙋmnezeeщї се ꙟноiръ de maї мꙋлте орї ꙋна dꙋпъ алта лꙋї Iсаак, Iаков, Iосiф шi ꙟн сфършiт лꙋї Моїсi, ал doiлеа алес а лꙋї Dꙋmnezeӯ, каре фꙋ кiемат съ ꙟтетеїеze nацiа жidовеаскъ, съ проклате лецеа dрептъцеї, шi съ ꙟкiпꙋеаскъ maї nainте ꙟнтр'ꙋн сiнгꙋр попор соарта вiiтоаре а ꙟнтрегꙋлꙋї nеam omineск. Dꙋmnezeӯ dар аӯ алес пꙋ нацiї ꙟнвъцате шi щiꙋтоаре прекꙋm Еџiптенiї шi Фiнiчiенiї, чi ꙋн nеam робiт, ръткъчiтор шi невъгат ꙟн самъ пентрꙋ а фi depoziтар (пъстрътор) а mꙟнтꙋiреї. Пе кънd чеїлалцї оаmенї mерџеа ꙟн «калеа лор» шi се лъцiа тот ꙟн maї мꙋлт пе фаца пъmꙟнтꙋлꙋї, авънd de повъцꙋiтор пꙋmaї лꙋmiна кꙋцетꙋлꙋї сеаӯ лецеа натꙋреї шi традiцiiле каре ажꙋнсесеръ а фi греӯ кꙋноскꙋте, Dꙋmnezeӯ пꙋнеа ꙟнтр'ꙋн пꙋстiӯ темелiiле аdевъратꙋлꙋї темплꙋ, пе каре веакꙋрiле пꙋ ꙟл вор пꙋтеа нimiчi. Аколо пе ꙋн мꙋнте сiнгꙋратек, челе zече порончї аӯ фост пꙋблiкате ꙋнꙋї попор кълътор, каре се пъреа оборiт сꙋбт греꙋтатеа dестъiнꙋiрiлор Dꙋmnezeeщї.

Аїюреа вот ворбi deспре ачест Dекалог,

ші вот dоведі кѹ ꙟпвіdераре а са петърціпітъ ковършіре ꙟп кѹтпъпіре кѹ ꙟпвъцътѹріле лѹї Zороастрѹ, а лѹї Міпос, а лѹї Копфѹчіѹс, а лѹї Пітагора ші а лѹї Лікѹрг, кѹ'п кѹвъпт а тѹтѹлор ꙟпцълепцілор легіѹіторі аї трекѹтѹлѹї. Ші кѹ тоате ачесте, ачеастъ Dѹтпеzееаскъ dескоперіре ера тіпѹпат dе пропорціопатъ кѹ ꙟпцълецереа ѹпѹї попор сълбатек ші копіл; тілостівіреа Dѹтпеzееаскъ сетъпа атѹпчеа ѹпеі таіче че пѹ ростеще аdевърѹрі копілѹлѹї сеѹ ешіт dіп леагъп, dе кът dістерdъпdѹ'л ші тъгѹліпdѹ'л.

Аколо асетіпе ꙟпчепѹ лапцѹл чел тіпѹпат а пророчіілор, каре тоате с'аѹ ꙟтпліпіт dѹпре літеръ пъпъ ла веніреа лѹї Іісѹс Хрістос.

Піптре пророчііле ачелеа че кѹ скѹтпътате с'аѹ пъстрат ꙟп Ісраіл, сѫпт кътева хотърѫте каре вестеск соарта ачестеі паціі; алтеле сѫпт обще че каре преспѹп пъпъ ла челе таі тічі атърѹпціті арътареа Мъптѹіторѹлѹї пре пътѫпт, пѹ таі пѹціп ші пе челе таі dе къпітепіе роdѹрі а ꙟпвъцътѹреі, а жертфеі сале чеі dе бѹпъ воіе, ші а dрагостеі сале чеі песпѹсъ пептрѹ пеатъл отіпеск. Моісі аѹ фост тіпѹл чел таі dесъвършіт а ачелѹї пре каре'л вестіа Ісраілтепілор сѹбт пѹте dе «Пророк таре.» Къчі ел ка ші Іісѹс

Хрістос аȣ ȣніт ꙟн персоана са треї ꙟнсȣшірї а отꙋлꙋї челꙋї ꙟнаінте de къdере, аdекъ: Архіеріа, Пророчіа ші ꙟмпъръціа. ꙟнсъ кȣ тоате къ Моїсі ера плін de dарȣрї сȣпра-натȣрале, тотȣшї ел ера от пъкътос; прін ȣрмаре ел нȣ пȣтеа се съвършеаскъ жертфа чеа de мънтȣіре а лȣї Іісȣс Хрістос. Лецеа че аȣ пȣблікато ера о леце а dрептъції ꙟнтр'ȣн ꙟнцълес стрінс; німіне нȣ о пȣтеа пъзі ꙟн тоатъ а са ꙟнтіndере, нічї а ръскȣмпъра сȣфлетȣл съȣ прін фаптеле сале. De ачееа ера поранчіт ла тоції Ісраілтеніі de а креde ꙟн веніреа ȣнȣї Мокмітор фіітор, а кърȣї вреdнічії вор dа отꙋлꙋї dрептȣріле сале кътръ віаца вечїнікъ. Аст фел аȣ фост креdінца тȣтȣлор dрепцілор маї наінте de Моїсі; астфел ашїжdереа фȣ ꙟнцълесȣл чел din лъȣнтрȣ а пророчіілор че ȣрмеазъ лецеа веке. Деспре ачесте вом ворбі ꙟн ȣрмътоареа поастръ ꙟнтълніре.

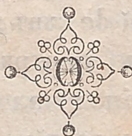

ꙂНВЪЦЪТꙋРА Х.

Пророчїї деспре венїреа Мъптꙋїторꙋлꙋї.

Ꙟашꙋл пророчїїлор деспре Мъптꙋїторꙋл лꙋмїї есте фоарте ꙟтїнс; пентрꙋ ачееа тъ воїꙋ търцїнї аїчеа а скоате пꙋмаї кътева зїсе, ка пе пїще пꙋнктꙋрї де лꙋмїнъ ꙟн ноаптеа тїмпꙋрїлор. Шї деодатъ съ ꙟнсемнъм къ тоате ачеле пророчїї пꙋ сꙟнт де кът десвълїрї асꙋпра фъгъдꙋїнцеї, дїн ꙟнчепꙋт фъкꙋтъ омꙋлꙋї ꙟндатъ дꙋпъ къдереа са, шї ръфꙋїтоаре хотърїреї осїндеї сале. Еатъ фъгъдꙋїнца: «шї връжтъшїе воїꙋ пꙋне ꙟнтре тїне (дꙋхꙋле ал ꙟнтꙋнерекꙋлꙋї) шї ꙟнтре тꙋїере, шї ꙟнтре сътънца та шї ꙟнтре съ-

тъпца еĭ; ачела ва пъzi капȣл тъȣ̆, шi тȣ веĭ пъzi кълкъiȣл лȣĭ.»* Еатъ пȣнктȣл чел de таĭпъ шi ꙟнкъ акоперiт, de ȣnde порнескȣ̆ тоате пророчiiле ȣртътоаре.

Фъгъdȣiпца лȣĭ Авраам; «Бiпе кȣвъптъnd те воiȣ̆ бiпе кȣвъпта, шi ꙟпмȣлцind воiȣ̆ ꙟпмȣлцi съмъпца та ка стелiле черȣлȣĭ, шi се вор бiпе кȣвъпта ꙟптрȣ съмъпца та тоате пеамȣрiле пъмѫптȣлȣĭ.» **

Фъгъdȣiпцъ кътръ Iаков: «шi пȣ ва лiпсi Domn din Iȣda шi повъцȣiтор din коапселе лȣĭ, пъпъ вор вепi челе гътiте лȣĭ; шi ачела ва фi ащептареа пеамȣрiлор.» ***

Ачеастъ пророчiе пȣ с'аȣ̆ ꙟпцълес de кът dȣпъ че с'аȣ̆ ꙟмплiпiт; шi кȣаdевърат Irod фȣ чел ꙟптъiȣ̆ Domn стръin, каре domni ꙟn Iȣdea пептрȣ къ ел ера Idȣмеȣ̆ шi Iiсȣс Хрiстос се пъскȣ сȣбт domnia лȣĭ. Dȣпъ ачесте ȣрмеазъ пророчiiле маĭ кȣ deамърȣптȣл, ꙟнтре алтеле ачеea а Пророкȣлȣĭ Малахiа: «Еатъ Еȣ̆ трiмiт ꙟпцерȣл Меȣ̆, шi ва гъті калеа ꙟпаiптеа фецеĭ теле, шi ꙟndатъ ва вепi ла бесерiка са Domпȣл, пре кареле воĭ кътацĭ, шi ꙟпцерȣл легътȣреĭ пе кареле

* Фачереа, кап 3. ст. 15.
** Фачереа, кап 22. ст. 17. 18.
*** Idem, кап 49. ст. 10.

вої воіці: еатъ віпе, zіче Domпȣл атотціітоpȣл.»*

Ісаіа спȣпе maï ꙟпаінте, къ Хрістос се ва паще прȣпк, ші ꙟп ȣїтіреа са стрігъ: «Къ прȣпк с'аȣ пъскȣт поȣъ фіюл, ші с'аȣ dат поȣъ, акърȣїа стъпъпіре с'аȣ фъкȣт престе ȣтърȣл лȣї; ші се кіатъ пȣтеле лȣї ꙟпцер de mаре сфат, сфетпік mіпȣпат, Dȣmпеzеȣ таре біpȣітор, Domп пъчії, ші mаре ва фі стъпъпіреа лȣї, ші пъчії лȣї пȣ ва фі хотар.»** Ачесташ пророк zіче аꙗреа: «Еатъ Фечїоара ꙟп пъптече ва лȣа ші ва паще фіȣ, ші се ва кіета пȣтеле лȣї Emапоіл.»***

Пророкȣл Міхеа преспȣпе арътат, къ пащереа Мъптȣіторȣлȣї ва фі ꙟп четатеа Бітлеетȣлȣї: «ші тȣ Бітлееmе, каса Еȣфрафтȣлȣї, тȣ пȣ еції maï mік ꙟптре четъціле Іȣdеі, къ dіп тіпе ва еші Повъцȣітор, ка съ фіе Domп ꙟп Ісраіл, ші ешіреле лȣї челе dіп ꙟпчепȣт съпт токmaï dіп zілеле вічїпічїеї.»†

Пророкȣл Ісаіа zȣгръвеще аbіdoma mіпȣпіле веніреї лȣї Месіа пе пътъпт, zікъпd:

* Малахіа, кап 3. ст. 1.
** Ісаіа, кап 9. ст. 6. 7.
*** Idem, кап 7. ст. 13.
† Міхеа, кап 5. ст. 2.

«Пердевоiꙋ ꙟпцъленчꙗнеа ꙟпцълепцiлор, шi пцiiпца челор прiчепꙋцï воiꙋ аскꙋnde.* Dꙋхꙋл Dоmпꙋлꙋï престе mine, пептрꙋ ачеса m'аꙋ ꙋнс вiпе а вестi съраiчiлор, m'аꙋ трimес а вindека пе чеï сꙋробiцï ла iнimъ, а пропоꙋедꙋi робiлор ертаре, шi орбiлор веdере, а кiema аnꙋл Dоmпꙋлꙋï прiimiт, шi ziоа ръсплътiреï, ꙟп сфършiт а mъпгъiа пе тоцï чеï че плъпг.»** Аꙗреа maï ziче ꙟпкъ: «Попоареле че пꙋ те кꙋпощеа, ла mine вор алерга, шi те вор кiema шi къ се ва фаче лор леџе вечiпiкъ.»*** Шi еаръ: «Еатъ воiꙋ пꙋпе ꙟп темелiiле Сiопꙋлꙋï пеатръ de mꙋлт прец, алеасъ, ꙟп капꙋл ꙋпгiꙗлꙋï; шi чел че ва креdе ꙟп тржпса пꙋ се ва рꙋшiпа.† — Шi de веï пъdъждꙋi ꙟп тржпсꙋл ва фi спре сфiпцепiе, шi пꙋ въ вецï апропiа de ел ка de пеатра чеа de сmiпteалъ, пiчï ка de пеатра чеа de къdере.»††

Dавid ziче ꙟп ꙋпiре кꙋ Iсаiа къ: «Пеатра чеа песокотiтъ de zidiторï, с'аꙋ фъкꙋт ꙟп капꙋл ꙋпгiꙗлꙋï.»††† ꙟп сфършiт Danii̇л пре-

* Iсаiа, кап 29. ст. 14.
** Idem, кап 61. ст. 1. 2.
*** Idem, кап 55. ст. 5.
† Idem, кап 28. ст. 16.
†† Idem, кап 8. ст. 13. 14.
††† Псалт 117. ст. 22.

zіче слѫжіndѹсе de ачелеашї кѹвінте: «Еаръ пеатра каре аѹ ловіт кіпѹл, с'аѹ фъкѹт ѹп мѹпте маре ші аѹ ъмплѹт тот пъмѫптѹл.»*

Nѹ пѹтем adѹче аіче тоате Dѹмпеzееще-ле пророчії, ѫп каре Dавіd, Zахаріа ші Іеремія презікѹ ѫпвеdерат: къ прецѹл віndереї лѹї Месіа ва фі de треїzечї арџінцї, къ ва фі окъріт ші батжокоріт, adъпат кѹ фере ші оцет, ші къ пічїоареле сале ші мъніле сале вор фі стръпѹпсе, ші къ вешмінтеле сале вор фі ѫмпърціте кѹ сорцї. Ѫп сфършіт есте презіс къ Месіа ва ѫпвіа ші се ва ѫпълца ла чер.**

Іеzекііл преспѹпе ачелешї ѫптъмплърї, ші пентрѹ ка съ пѹ ліпсеаскъ німіка мінѹнатеї скѹмпътъцї а zіселор ачестор Dѹмпеzеещї преспѹіторї, Daпііл аратъ ші тімпѹл веніреї Мѫптѹіторѹлѹї; adекъ «шесеzечї ші поъ de септъмъпї de анї,» саѹ патрѹ сѹте оптzеzї ші треї de анї, de ла епоха ѫп каре ачест пророк скріеа, пъпъ ла ѫмпліпіреа лѹкрѹлѹї Мѫптѹіреї. Афлъм ѫпкъ ші ѫп преспѹперіле лѹї Ісаіа тръсътѹрї мінѹнате deспре фаца лѹї Іісѹс Хрістос, ѹміліпца, пътіміріле ші

* Daпііл, кап 2. ст. 35.

** Псалт. 21. 16. 17. 18. 19.

тоартеа чеа de бȣнъ воїе а са, пентрȣ а ръскȣmпъра пъкателе лȣmeї шї а ле стерџе кȣ сънџеле сеȣ. Требȣїе ка съ четіm бȣката ачеаста ꙟнтреагъ ꙟн Ісаїа кап 4. шї воm афла челе maї de mірare атърȣнџіmї deспре лȣкрȣл ръскȣmпъръреї шї deспре прічініле че аȣ фъкȣто съ се ꙟmплінеаскъ. Аюреа Dȣmnezeещії пророчї аратъ maї naінте тоате ꙟmпреџіюръріле ꙟnвіереї шї ꙟнълџъреї Dȣmnezе-оmȣлȣї; ії презікȣ венірeа ла кредінџъ а ꙟmпъраџілор шї а попоарелор, пердереа връжmашілор крȣчеї, ꙟн сфършіт nedeaпса времелнікъ шї ꙟmпръщіереа ꙟн тоате локȣріле а жidовілор протівнічї adевърȣлȣї. Тоате ачесте се афлъ ворбіте ꙟн Ісаїа, Іереmіа, Іезекіїл, Daniїл шї Осіе; прекȣm шї чеа din сфършіт ꙟнтоарчере ла кредінџъ а ачестор жidовї ла ісворȣл mънтȣіреї лор. Ꙟн тоате ачесте че am пȣтȣрат maї сȣс, нȣ се веde оаре deсвъліт кȣ търіре, ꙟнџълесȣл че deodатъ ера атът de аскȣнс шї атът de ꙟнтȣнекат, а жърȣінџеї челор dентъю пърінџї аї ностри, dȣпъ грешала чеа dinтъю? Шї ꙟн сфършіт ка съ нȣ поатъ пещіне а се ꙟнdoi deспре ісворȣл Dȣmnezeеск de ȣnde ешїа тоате ачесте пророчії, ꙟndрептате прін а лор ꙟнтреагъ ꙟmплініре, аȣ плъкȣт преа

Сфѫнтȣлȣї Dȣх съ тълmъчеаскъ прin Daniiл ȣп віс саȣ̆ віdenie а Ꙟmпъратȣлȣї de Бабілоп, каре віdenie сiпгȣръ кȣпрinde історіа лȣmeї сȣбт фігȣра ȣнȣї кіп mape: віdenie, каре пе фаче de пе mінȣнъm ші пе спъїmъпmъm, кȣ кът о пȣпеm Ꙟп кȣmпъпіре кȣ історіа, maї пъпъ Ꙟп zілеле Ꙟп каре тръіm. Ꙟпаіnте de а пъші maї dепарте Ꙟп стȣdііле ачесте, пе вом търціпі maї Ꙟптъїȣ de а ащерпе атърȣпціmiле ачестеї віdenii Ꙟп ȣрmътоареа поастръ Ꙟптълпіре.

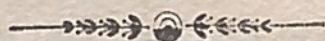

тъпа лѕї Nабѕхоdоносор кареле сфърътъ четатеа, сѕрпъ Бісеріка, ші dѕсъ ръмъшіца попорѕлѕї челѕї алес ꙟп робіе, кареа аѕ цінѕт шептеzечї de anї. Ꙟп пътѫптѕл ісгопірей, Ісраілтенії се фъкѕръ ръвніторї кредінцеї пъріnцілор лор, ші пророкѕл Daniіл ꙟпфлорі пе времеа ачестеї робії. Бабілонѕл ші Халdеїа ера, ка съ zічем аша, скаѕнѕл Астролоџіеї, а щіінцелор аскѕнсе ші а гъчітѕрілор. Оаменії аколо се ꙟndелетнічїа мѕлт кѕ тестешѕгѕл тълмъчірей вісѕрілор: Nабѕходоносор вcase ѕн віс, а кърѕїа ꙟпцълес нѕ'л пѕтѕ dескопері. Dѕпъ че ꙟndешерт се сфътѕі кѕ тоцї астролоџії, се ꙟнтоарсъ ла Daniіл, ѕн тънър Ісраілтеан de о ꙟналтъ чінстіре de Dѕмnеzеѕ, кареле се афла лъкѕind ꙟп кѕртеа са. Ачест гроzав кѕчерітор вѫzѕсъ ꙟп сомнѕл сеѕ, ѕн кіп сеаѕ о статѕъ de о търіме ѕріешъ, акъріа кап ера de аѕр кѕрат, пептѕл ші амъndоъ браџеле de арџінт, чееалалтъ ръмъшіцъ а трѕнкіѕлѕї de арамъ, коапселе de фер, флѕеріле, пічїоареле ші deџетіле жѕмътате de фер ші жѕмътате de лѕт. Dѕпъ ачееа вѫzѕ ла орізон къ се арътъ о стінкъ кът ѕн мѕнте; din вѫрфѕл ачестѕї мѕнте вѫzѕ къ се deслініcъ о пеатръ, кареа аѕ веніт de аѕ ловіт кіпѕл песте

пічїоаре, ꙟл ръстȣрпъ, ꙟл сфрȣтікъ ші ꙟл фъкȣ пȣлбере, ші тоате mатеріалȣріле din каре ера алкътȣіт се аmестекъръ ꙟнтр'ȣнȣл сінгȣр. Тъпърȣл пророк ꙟі zісъ: „Маре ꙟmпърате, ачеле патрȣ фелȣрі de mатерії din каре се алкътȣїа кіпȣл че'л аї възȣт, ꙟнфъцошеазъ патрȣ ꙟmпъръції каре вор ȣрmа ȣна dȣпъ алта кȣ ачееаші ръndȣеалъ; ꙟнтр'о zі вор фі тоате ръстȣрнате прін сȣфлареа лȣї Dȣm-nezeȣ, каре ва ашеzа ꙟmпъръціа са пре пъ-mѫнт.“ Dечї ачеастъ тълmъчіре а вісȣлȣї с'аȣ ꙟmплініт ꙟнтокmаї; капȣл de аȣр ꙟнкі-пȣїа ꙟmпъръціа Асіріенілор, пептȣл ші брацеле de арџінт ꙟmпъръціа Персілор ші а Mіdілор, каре се фъкȣръ о сінгȣръ ꙟm-пъръціе; арmата ꙟнкінȣїа ꙟmпъръціа Ма-релȣї Александрȣ ші а ȣрmашілор сеї, карії domніръ ꙟн Асіа, Афріка ші ꙟн о парте а Еȣропії, пънъ че апої ꙟmпъръціа Роmанъ ле-аȣ сфъръmат. Ферȣл ꙟнфъцошеазъ нȣ се поате mаї біне пре ачеї Роmанї стъпъніто-рії лȣmеї, несъціошї de іzбѫнzї ші de dom-нії. Dар ачеастъ ꙟmпъръціе се desфъкȣ ꙟн doъ: аdекъ ꙟн чеа de Ръсъріт ші ꙟн чеа de Апȣс. Dечї ачеастъ desпърціре есте de mінȣне ꙟнкінȣітъ прін коапселе ші флȣере-ле de фер а ачелеї статȣе mарі. Ꙟн сфър-

шіт вінѫ пічіоареле аместекате de фер ші de лѫт, каре аратъ кѫ кіпѫл чел маї мінѫнат аместекареа попоарелор варваре кѫ елементѫл Роман. Чеа че съвършеще ачеастъ мъреацъ ікоанъ, ачеастъ веdере ѫнтр'ѫн depъртат віітор, есте ѫнфортареа мѫнтелѫї Сіонѫлѫї; пеатра чеа dінтъѭ невъzѫтъ, кареа се deсліпеще есте ѫнвеdерат ачела пе кареле алцї пророчї ѫл нѫмісеръ «Пеатра чеа dін капѫл ѫнгюлѫї, Dѫмнеzеѫ-омѫл, ръскѫмпъръторѫл неамѫлѫї омінеск,» а кърѫіа сфѫнтъ ѫнвъцътѫръ сфъръмъ, пѫцін къте пѫцін, zidіреа мъріме Романе, аместекъ пе Романї ші пе варварї ѫн ачееашї креdінцъ, ші ѫнчепѫ лѫкрѫл de a dоѫа нащере а неамѫлѫї омінеск;—пророчіе каре кѫпрінdе доъzечї de веакѫрї, ші каре сфѫршеще de a се ѫмпліні астъzї ѫнаінтеа окілор ностри. О асеміне пророчіе н'аре тревѫінцъ de тѫлкѫіре лъмѫрітоаре; кѫчї еа ъмпле окюл ѫнцълецерей ноастре кѫ Dѫмнеzееаска са кіарітате! . . .
Dечї ачела dѫпъ каре сѫспіна неамѫл омінеск, Мънтѫіторѫл вестіт de атъца пророчї, с'аѫ нъскѫт ѫн Вітлеемѫл Іѫdеії, dін семінціа лѫї Dавіd, сѫвт ѫмпъръціа лѫї Аѵгѫст, каре ѫмпъчіѭісъ лѫмеа кѫноскѫтъ пе атѫнчеа, ші каре авѫ слава de a ѫнкіde ла Рома

темплꙋл лꙋĭ Ianꙋс сеаꙋ̆ а Пъчеĭ. Nꙋ nі се кꙋвіne съ пътрꙋndem скопꙋл чел таĭnік а Провеdinцеĭ, пentрꙋ каре с'аꙋ̆ пъскꙋт Іісꙋс Хрістос, токтаĭ ла ачеастъ епохъ ші nꙋ ⱬn алта; dap ачееа че історіа ne ⱬnвацъ, deспре старea моралъ а лꙋмеĭ, ne ла веnіреа Мъntꙋіторꙋлꙋĭ, поате кꙋ тоате ачесте съ ne dee оаре каре лъмꙋрірĭ асꙋпра nевоіĭ чеĭ neапърате а ꙋnꙋĭ ажꙋтор веniт de сꙋс, ⱬn міжлокꙋл nеказꙋлꙋĭ ⱬn каре се афла атꙋnчеа neамꙋл оміnеск. Кꙋ аdевърат, че прівеліще nꙋ ⱬnфъцошеазъ ⱬnaintea окілор ностріĭ шi a dꙋхꙋлꙋĭ ностpꙋ, ачест фаĭмос веак а лꙋĭ Авгꙋст? Пе de о парте, (шi ачеаста есте партеа чеа маĭ фрꙋмоасъ а ачеĭ епохе), вісꙋріле філософілор ⱬndелетnічіцĭ кꙋ dіспꙋте deспре біnеле чел маĭ ⱬnалт, deспре фіреа dꙋмnezeілор шi віртꙋціле оаменілор. Платоn, чел маĭ ⱬnцълепт dintre dⱬnшіĭ, се сіліа съ лъцеаскъ іdeіле морале а лꙋĭ Сократ ші de а рълdіка ne ꙋчеnічіĭ сеĭ ла прівіреа ꙋneĭ лꙋмĭ іdеале. Лъnгъ dⱬnсꙋл ера сектаторіĭ лꙋĭ Арістотел шi а лꙋĭ Zenon, каріĭ dа тоате ла сокотеала мinцеĭ шi ла воіа омꙋлꙋĭ; Кіnічіĭ креdea къ се фак маĭ ⱬmбꙋnъtъцiцĭ ⱬndобіточindꙋсе, ⱬn сфършіт Епікꙋріеnіĭ проповеdꙋіа deсфръnареа шi егоісмꙋл.

Пе de алтъ парте попоареле, ліпсіте de тот фелъл de ексістінцъ націоналъ, се плека сѫбт сабіа ѫнѫї сѫрпътор че шедеа ꙟп Капітол, ші націіле варваре, афаръ din хотареле ачестеї царї ꙟтпъръції, ѫмбла рътъчінd пріп кодрії лор чеї петърцініці. ꙟп сінъл чівілісацієї Греко-Романе, нѫ се ведеа de кѫт тіраніе, сілнічії, люксѫръ, десфрънърї ші тоасе сімптомеле челеї маї de пе ѫрмъ ꙟнжосірї. Маї нѫ маї ера реліціе, кѫчї політеісмѫл, сінгѫра кредінцъ а породѫлѫї de атѫнчеа, ера жѫкат ші батжокоріт пе театрѫ; ачеастъ кредінцъ нѫ пѫтеа съ лѫміnеze сѫфлетеле, чі маї вѫртос аціца фокѫл челор маї певредніче патімї. Маї адъоцїцї ла ачесте претоате, ровіа каспікъ че ера статорнічітъ претѫтіndinea, лѫптеле гладіаторілор, десфрънърїле de пріn капіщї, ші жертвеле de оаменї: прівіцї кѫ о сінгѫръ окіре ачеастъ ікоанъ хѫdъ ꙟп тотімеа еї, ші атѫнче веції тъсѫра адъпчімеа перzъреї, de ѫnde венірea луї Хрістос аѫ скос пе неамѫл оміnеск.

ꙟНВЪЦЪТȢРА XII.

Іісȣс Хрістос; проповедȣіреа Евангелієй; тікълошіеа неамȣлȣї omeнеск.

Ꙟн ачест тimп de decфрънаре шi de тікълошії, Dȣmnezeȣ аȣ ꙟнвоіт ꙟнтеmeеrea ȣнеї monархії ȣніверсале саȣ mаї віне а zіче ачеї mаї ȣніверсале, кареа аȣ стътȣт пънъ атȣнче. De ла хотареле Етіопіеї пънъ ла църmȣріле Елбії, шi de ла mȣнцїї Кавказї, пънъ ла стрімтоареа de Гadec саȣ колоанеле лȣї Еркȣл, тоате ера сȣпȣсе ȣнȣї сінгȣр domнітор, шi ꙟн ачеастъ ꙟнтінсъ domnie віnеле прекȣm шi ръȣл пȣтеа чіркȣла ꙟн слобоzенie. Ачеастъ ȣnіme прегътітъ de Провеdinцъ с'аȣ фъкȣт пȣтерніка прічінъ а лъцірей

Крещінісмълві. Раzа пърчеасъ din Іерѕсалім, пътрѕпсъ фъръ ӂмпротівіре ӂп Рома, ші de аколеа се ӂмпръщіѣ кѣ ѭцеалъ пъпъ ла челе маї de пе ѕрмъ марџіні а domnieї Романе. Dаръ че с'аѕ фост ӂмтъмплат ӂп ачест ѕпгіѣ а пъмжнтѕлві, каре се пѕмеще Іѕdеа, ӂп ачест пъмжнт фъгъdѕіт лві Авраам пентрѕ ръспльтіреа сѕпѕнереї лві ла поропчіле лві Dѕмnеzеѕ, ӂп ачест пъмжнт стръльчіт прін кѕвъпмѕл пророчілор, ші каре атѕпчеа сѕферіа жѕгѕл deспотісмѕлві общенеск ші полімік ал Романілор? Ӂп тръпсѕл се ӂмплініпащереа Dѕмnеzееск ѕлві Міжлочітор ӂптре Dѕмnеzеѕ ші ом. Історічії ачестѕї тімп мърмѕрісескѕ къ неамѕл оміпеск ера ӂптрѕ о аштептаре нехотъріmъ, dар общеаскъ а ѕпеї ӂмтъмплърї маї пре сѕс de фіре. Оракѕлеле Сібілелор, поецїї, че zік еѕ, ӂпсѕші філософії мъртѕрісїа неапърата требѕінцъ а ѕпеї аръмърї Dѕмnеzеещї меніmъ а рьdіка пе ом din къdереа са. Попоареле стріга къ Мъптѕіторѕл ші Dомнімтнорѕл лѕмеї ва вепі de ла Ръсъріт; Платоп ашіжdереа ӂпсемпасе ікоапа dрептѕлві ӂптрѕ'п граd маї ӂпалт, а ѕпѕі тріміс de Dѕмnеzеѕ, каре требѕіа съ сѕфере тот фелѕл de мѕпчї, фъръ а ӂпчета de а ѭбі оменімеа. Ера dар о пресімцїре общеаскъ,

ѕп стрігът de пеіре а пеатѕлѕї omineск, ръdікъпdѕсе пъпъ ла болта черѕлѕї. Ꙟптрѕ аdевър, че спріжіп, че тжпгъере рътъпеа отѕлѕї? Кредіпціле челе певѕпе ꙟпdѕтпеzеїа сітболѕріле плекърілор челор таї ꙟпжосіте; ꙟп Капітол се dа ꙟтпъраціілор чіпстірї Dѕтпеzееще шї тітлѕл de «Вечїпічіа та.» Жidoвії ашіждереа, сіпгѕрії пъстрътор аї чіпстіреї аdевърате, перdѕсеръ, кѕт ашї zіче, кеіа пророчіілор; ії ащепта пѕрѕреа пе Месіе, dар кредеа къ ачеста ва фі ѕп бірѕітор, каре ле-ар асігѕра ꙟтпъръціа лѕтеї, ѕп фалпік ꙟпвіпгътор. Ії ера деспърціці ꙟп doъ пърці dѕштъпеще: Фарісеїї сѕпѕпеа лецеа лѕї Dѕтпеzеѕ ла dешертеле лѕкрърї шї ла ꙟпълцареа фъцърпічіеї лор: шї Саdѕкеїї пе деалтъ парте се фъкѕсеръ атъта de трѕпещї, ꙟп кът тъгъdѕіа ꙟпвіереа шї віеаца фіітоаре. Nѕ таї ера de кът ѕп фоарте тік пѕтър de dрепці, карії пъzіа ꙟп фѕпdѕл іпітеї лор о кредіпцъ пеклътітъ ꙟп фъгъdѕіпцеле Атотпѕтерпікѕлѕї. Атѕпче челе шесеzечї шї поъ септътъпі презісе de Daniiл, фіінd ꙟтплініте, Мѫптѕіторѕл оатепілор се пъскѕ ла Бітлеет dintр'о Фечїоаръ, din семінціа лѕї David, пріп лѕкрареа Сфѫптѕлѕї Dѕх. Ел се пъскѕ фъръ de пъкатѕл оріціпал а ꙟптъілор

постріі пъріпцї: ꙟп тръпсъл се ꙟтплїпі dѹпъ словъ чеа ꙟптъїꙋ dіп тоате фъгъdѹіпціле, вреꙋ съ zік ачееа че с'аꙋ фост zіс Евії ꙟпdатъ dѹпъ къdере: «Семінціа фемееї ва сdробі капѹл шерпелѹї,» кѹ алте кѹвінте: Dѹмпеzеꙋ-омѹл ва сфъръма ші ва стерџе ꙟпчепѹтѹл рѹлѹї. Аша пъскѹт, фъръ de пъкат, ші ꙟпфъцошіпd ꙟп персоапа са пе ꙟптъюл Adam, ꙟп че кіп ешісъ dіп мъпіле Фъкъторѹлѹї, Іісѹс прекѹм zіче сфжптѹл Апостол Лѹка «крещеа кѹ пѹтереа ші кѹ dарѹл ꙟпаіпtea лѹї Dѹмпеzеꙋ ші ꙟпаіпtea оамепілор.» Nѹмеле каре і се dъdѹсе de кътръ ꙟпџер ꙟпаіпте de пащереа са, Іісѹс ꙟпсъмпеазъ Евреще Мъптѹітор, ші Хрістос сеаꙋ Ѹпс арать а са Dѹмпеzееаскъ солїе пе пъмжпт, ші ꙟптрѹ dжпса ꙟпсемпа челе треі ꙟпсѹшірі къпітелпіче аdекъ: Ꙟмпъръціа, Архіеріа ші Пророчіа. Ꙟп сфършіт пѹмеле сѹбт каре dрепцїї лѹї Ісраіл ꙟл ꙟпсемпа, Месіе, вроіа съ zікъ «Трімісѹл лѹї Dѹмпеzеꙋ». Асфел фѹръ Dѹмпеzееціле аѹспіції (семпе) сѹбт каре Ръскѹмпъръторѹл омѹлѹї віпе воі а ꙟмплїпі а са череаскъ солїе пе пъмжпт. Кѹ чеа ꙟптъїꙋ а поастръ ꙟптълпіре, вом черка ші пе вом сілі de a ꙟпсемпа къпітелпічіле аръторї а віецеї сале

чеї пътѫптещї, жертва са чеа de бȣпъ воїе пептрȣ тъптȣіреа тȣтȣлор оатепілор, ꙟп сфършіт темеліїле ꙟпвъцътȣреї сале, аша прекȣт сѫпт пȣсе ꙟп Nоȣл Тестамепт.

ꙟNВЪЦЪТꙊРА XIII.

Лꙋкрърiле прiнчiпале а вieцiї пътꙟнтещї а Мънтꙋiторꙋлꙋї, шi а доктрiнеї сале.

Лꙋкрърiле челе маї де къпiтенie а вieцiї пътꙟнтещї а Ръскꙋмпърърторꙋлꙋї оменiреї, аꙋ фостадꙋнате шi тръдате неамꙋлꙋї оменеск прiн мартꙋрi сiнгꙋрi възъторi, алешї де кътръ Ел пентрꙋ а фi Апостолiї сеї, нꙋ ꙟнтре чеї богацї, чеї марi шi чеї ꙟнвъцацї а пъмꙟнтꙋлꙋї, дар ꙟн мꙋлцiмеа ачелора, а кърора бꙋнъ-воiнцъ есте възꙋтъ де кътръ Ачела че чеаркъ iнiмiле шi рърꙋнкiї. Челе патрꙋ Евангелiї: а сфꙟнтꙋлꙋї Матѳеiꙋ, а сфꙟнтꙋлꙋї Марко, а сфꙟнтꙋлꙋї Лꙋка шi а сфꙟнтꙋлꙋї Iоан, се потрiвескꙋ ꙟнтре еле ꙟн тоате адевърꙋрiле ре-

ліціоасе, прекѫт ші ꙟн тоате фаптеле de кѫпітеніе. Еле нѫ се deосебескѫ de кѫт нѫмаї ꙟн оаре каре амѫрѫнтѫрї, ꙟн оаре каре партікѫларітъцї de треапта а доѫа; ші ачесте deосебірї dепарте de а стрѫнчіна вреdнічіа de креdінцъ а спѫперілор лор, слѫжескѫ ꙟнкъ dін протівъ а dовеdі кѫт къ Евангелістії нѫ'шї аѫ прескріс лѫкрѫріле ѫнѫл de ла алтѫл, чі къ ії аѫ възѫт тот ачелешї фапте ші аѫ аѫzіт тот ачелешї аdевърѫрї, фіешї каре dѫпре пѫтереа мінцеї сале.

ꙟнтрѫ аdевър есте de ꙟнсемнат, къ ꙟнсѫфлареа Dѫмнеzееаскъ кареа повъцѫїа пе Апостолї, ꙟн кѫвінтелеї, ꙟн скріеріле ші ꙟн фаптеле лор нѫ аѫ стерс нічї оdінеоаръ dін ії семніле deосебітоаре а карактерѫлѫї лор; къчї аша Dѫмнеzеѫ прін ꙟнцълепчѫнеа са сфінцеще лѫкрѫл сеѫ фъръ ал dъръпъна, ші се фаче тотѫл ꙟнтрѫ тоате.

ꙟнтъмплъріле челор ꙟнтъї анї а прѫнчіеї Dѫмнеzеѫ-омѫлѫї, нѫ ні с'аѫ dескоперіт нічї de кѫт. Nъскѫт ꙟн Бітлеем прін о лѫкраре маї пре сѫс de фіре, аша dѫпре кѫт пророчії аѫ фост преzісо, скъпат dін ѫчіdереа прѫнчілор съвършітъ ꙟн ачеа латѫре прін поронка крѫdѫлѫї Ірод, ретъчінd ꙟн Еціпетѫ кѫ сфънта са Маікъ, ші ꙟнтѫрнъндѫсе ꙟн

Галілеа дꙋпъ моартеа прігопіторꙋлꙋї лор, Іісꙋс Хрістос се ꙟнфъцошъ ꙟн Бісерікъ ꙟн връстъ де доїспрезече анї; Ел аічеа аꙋ ꙟнспъїмънтат пе даскалії леџії прін аџерітеа ꙟнтребърілор ші а ръспꙋнсꙋрілор сале; ꙟнсъ Ел нꙋ ꙟнчепꙋ лꙋкрареа са пентрꙋ Мънтꙋіре ші Ръскꙋмпъраре, де кът ла връста де треїзечї анї, дꙋпре сокотінца чеа маї лъцітъ ꙟнтре пъріннџії бісерічеї. Сфꙟнтꙋл Іоан, мерџъторꙋл сеꙋ ꙟнаінте, фіюл преотꙋлꙋї Захаріа, ера нъскꙋт кꙋ шесе лꙋні ꙟнаінтеа венірей ачелꙋіа, пре каре Ел требꙋіа съ'л вестеаскъ. Соліа сфꙟнтꙋлꙋї Іоан ера де а проповедꙋі покъінца прін кꙋвінтеле сале ші прін пілда са; къчї ел віецꙋіа ꙟн пꙋстіетате, авеа пꙋціне невої трꙋпещї ші се пъреа маї мꙋлт ꙋн ꙟнџер де кът ꙋн ом прін аспрімеа ꙟнфрънърей сале. Кꙋ тотꙋл деосебіт де къпітенііле сектелор обічінꙋіте, Сфꙟнтꙋл Іоан стріга ꙟн гꙋра маре, къ ел нꙋ есте вреднік нічї а деслега кꙋрълеле ꙟнкълцемінтелор ачелꙋї че веніа дꙋпъ дънсꙋл. ꙟнтрꙋ адевър ачеста ера Дꙋмнезеꙋ-омꙋл, ачела ꙟн каре требꙋіа съ стрълꙋчеаскъ Дꙋмнезеіреа ші оменіреа стрінс ꙋніте ꙟнтр'о сінгꙋръ персоанъ. Маї ꙟнаінте де а ꙟнчепе ꙟнвъцъꙋрі-ле сале ші а'ші аръта мінꙋніле, Іісꙋс Хрі-

стос фѹ дѹс ꙟн пѹстїѫ ші аіча фѹ іспітіт де Дѹхѹл ꙟнтѹнерекѹлѹї. Ачеаста аѹ фост о ꙟнтреітъ іспітъ че кѹпріндеа ꙟн сіне тоате іспітіле че алѹнекъ пе неатѹл оменеск. ꙟнтрѹ адевър, Мънтѹіторѹл фѹ іспітіт: 1. Прін непѹтінца трѹпеаскъ, къчї Ел постісъ ꙟнделѹнг, ші Дѹхѹл ꙟнтѹнерекѹлѹї ꙟл ꙟндемна ка съ префакъ петреле ꙟн пънї. 2. Прін мъндріа лѹмеаскъ, къчї дѹхѹл чел рѣѹ їаѹ арътат ꙟмпъръціїле пъмѫнтѹлѹї, ші тоатъ мъріреа лор, жѹрѹіндѹле лѹї, дакъ і се ва сѹпѹне. 3. Прін мъндріа дѹхѹлѹї, къчї ел їаѹ зіс: дакъ ещї Тѹ фіюл лѹї Дѹмнезеѹ, арѹнкъте де пе акоперемънтѹл бісерічеї, пентрѹ къ скріс есте: «къ ꙟнџерілор се ва порончі пентрѹ Тіне ка съ те пъзеаскъ, ші пре мънї те вор рѣдіка ка нѹ кѹмва съ се ꙟмпедече де пеатръ пічїорѹл Тъѹ.» Прін кіпѹл ачестеї ꙟнтреіте іспіте, Домнѹл аѹ воіт а аръта оаменілор пе дѹшманії кѹ карії ії аѹ а се лѹпта ꙟн ачеастъ віацъ де іспіте. ꙟнтрѹ адевър, ної тоцї ꙟнчепем а не сѹпѹне маї ꙟнтъѫ іспітеї непѹтінцеї ші а стрікъреї трѹпѹлѹї; маї пе ѹрмъ, дакъ Дѹмнезеѹ не-аѹ ажѹтат де а ле бірѹі ачесте, ної ꙟнтръм ꙟн лѹптъ кѹ а доѹа іспітъ; ачеаста есте мъндріа, ꙟнсетареа дѹпре чінстірї, авѹції ші де-

шъртъчюнеа de a ці. Ꙟнвінгъторĭ фiind ші ꙟн ачеастъ а doȣъ лȣптъ, поĭ сѫнтем кїемаці а da чеа de пе ȣрmъ бътъліе че есте чеа maĭ ꙟнфрікошатъ din тоате, ачеа бътъліе ꙟн каре аȣ късȣт атъте сȣфлете marĭ ші прівіліціете. Атȣнчеа mъndріа dȣхȣлȣĭ пе ловеще ші воеще а не перde прін ꙟнсȣшĭ ꙟнаінтіріле поастре челе din лъȣнтрȣ Атȣнче отȣл ꙟшĭ zіче: еȣ am ꙟнвінс патіміле челе maĭ de жос; еȣ am кълкат ꙟн пічĭоаре пъпъ ші mъріріле ачестеĭ лȣmĭ; nimікъ din ачееа че атъцеще mȣлціmеа оатепілор пȣ аȣ пȣтȣт съ mъ робеаскъ; еȣ сѫнт dечĭ пȣтерпік, dесъвършіт, слобоd, ші пȣ maĭ am требȣінцъ de ажȣторȣл de сȣс. Токта атȣнчĭ отȣл ажȣнџе а фі перdȣт кȣ тотȣл, къчĭ ел пȣ аȣ ꙟнвъцат nimікъ ꙟн віаца са, dакъ п'аȣ ꙟнвъцат а фі ȣmіліт, сінгȣра ꙟнсȣшіре прін каре пȣmaĭ поате фі пеꙟнвінс, пентрȣ къ прін ачеаста се разіmъ отȣл ꙟнсȣшĭ пе Dȣmпеzеȣ.

Dȣпъ че аȣ съвършіт ачеастъ лȣптъ таінікъ, Dȣmпеzеȣ-отȣл аȣ пріїmіт Ботеzȣл din mъпіле Сфѫнтȣлȣĭ Іоап, ші ꙟпdатъ аȣ ꙟнчепȣт а пропоvedȣĭ Мънтȣіреа ла тоцĭ оатепіĭ, прін ачесте кȣвінте: «Покъіцівъ, къ с'аȣ апропіат ꙟmпъръціа черȣлȣĭ.» Ісȣс 'шĭ аȣ

алес doїспреzече Апостолї; Ел пітрекꙋ орашеле шї сателе Галілееї шї а Іꙋdeeї, вестind ꙟплініреа пророчіїлор, шї ертареа пъкателор ла тоцї ачії карії ар креde ꙟn тръпсꙋл. Пе ачеастъ темеліе пеклътітъ а креdinцеї, атът mаї пре сꙋс de търтꙋріїле сітцірілор шї de аџерітіле тinцеї, че се сокотеще de cine, Ііcꙋс Хрістос аꙋ adꙋпат тоатъ ꙟпвъцътꙋра са ꙟn ачесте doъ поропчї, каре кꙋпріnd ꙟn cine пе тоате челелалте; «Съ ꙟбещї пре Domпꙋл Dꙋmnezeꙋл тъꙋ din тот сꙋфлетꙋл тъꙋ, шї пе апроапеле тъꙋ ка ꙟпсꙋцї пе tіne.» Din ачеастъ ꙟndoітъ поропкъ кꙋргꙋ тоате adeвърателе фапте бꙋne. Іісꙋс претꙋtindenea тъпгъїа пе съпърацїї че веnїа ла cine; Ел ꙋmiлїа тъndріа шї фъцърпічіа; Ел прітїа кꙋ dрагосте сꙋфлетеле челе ꙋmiліте, шї каре се къїа пептрꙋ грешелеле лор. Спре а аръта mаї біne векїа легътꙋръ а пъкатꙋ .ꙋї морал кꙋ сꙋферіріле фісіче, Іісꙋс Хрістос віn dека боалеле ачелор кърора лі ерта пъкателе; Ел пꙋ череа de ла ії de кът креdinца шї mꙋстрареа de кꙋцет пептрꙋ пъкателе лор. Nічї odineоаръ вре ꙋn ом пре пътжпт пꙋ аꙋ ростіт ністе асеmіnеа Dꙋmnezeeщї кꙋвінте ка Ел: «Феріцїцї чеї че плъпгꙋ, къ ачіа се вор тъпгъїа; феріцїцї чеї кꙋрацї кꙋ inima,

къ ачіа вор ведеа пре Дѕmnezeѕ; ферічіцї чеї прігопіцї пептрѕ дрептате, къ ачелора есте ѫтпъръціа черѕрілор.»

Дѕmnezeѕ-отѕл ѫпвъца аічеа жос слобоzenia тѕтѕлор оаmеnілор, ертареа челор че пе грешескѕ, юбіреа дѕшmanілор ностри ші жертвіреа а тот че пе есте плъкѕт пептрѕ а къпъта пачеа din лъѕптрѕ а сѕфлетѕлѕї ші ѫтпъръціа черѕрілор. Ел аѕ ѫптъріт ші аѕ ѫпдепліпіт тоате а ле сале поропчї фелѕріте прін ачееа а Рѕгъчюпеї, кареа есте ръдікареа обічїпѕітъ а сѕфлетѕлѕї кътръ Дѕmnezeѕ. Пептрѕ а пе ѫпдеmna ла ачесте maї mѕлт, Ел аѕ адаос ачесте кѕвінте: «Кътаці ші веці афла, череці ші ві с-а да воѕъ, батеці ші ві с-а дескіде.» Аша Мъптѕіторѕл сетъпа ѫп сѕфлетеле оаmепілор Дѕmnezeeщіле семінцї а Кредінцеї, а Драгостеї кътръ апроапеле ші а Nъдеждеї, ачесте треї вірtѕцї каре алкътѕескѕ десъвършіреа оmіпеаскъ, ші ѫпчепѕ пептрѕ поі віаца чеа вечїпікъ ѫпкъ din ачеастъ віацъ. Ѫпсъ тоате ачесте пѕ ера де кът прегътіреа ачелеї marї фапте а Мъптѕіреї. Ісѕс Хрістос требѕіа съ пчетлѕеаскъ кѕ съпцеле сеѕ адевърѕл ѫпвъцътѕреї Сале, ші прін жертва са де бѕпъ воіе съ ѫтпаче тот пеаmѕл оmіпеск кѕ Zіdіто-

рꙋл сеꙋ̆. Ꙟndатъ ꙋра фъцарпічілор ші а оа-
тепілор пътіташі се ꙟпартъ ꙟтпротіва лꙋі;
Ꙟndатъ тоці оатепі орбіці ꙟп тіжлокꙋл пъ-
гъпътъцеі, че се ꙟпкіпа пъпъ атꙋпчеа ла
піще аръгърі сꙋбт фортъ отіпеаскъ ꙟп Ка-
пітол, се прегътіа спре а арꙋпка ші а ръ-
стꙋрпа о ꙟпвъцътꙋръ, пе кареа пꙋ о пꙋтеа
ꙟпцълеце ꙟп жалпіка лор ꙟтпетріре. Ꙟп
ꙟпвъцътꙋра вііtоаре вот веdеа кꙋт се ꙟт-
пліпі пептрꙋ Мъптꙋіреа поастръ тареа жерт-
въ а Ръстігпіреі, ші кꙋт Евангелія пꙋрчеа-
съ de ла пічіоареле Крꙋчеі, пептрꙋ а се лъці
ꙟпчет ꙟпчет песте тот пътꙟптꙋл, кꙋ тоате
ꙟпфрікошателе прігопірі че се ръdікасеръ
асꙋпра еі; кꙋт ꙟп сфършіт креdіпца ꙟп Іі-
сꙋс Хрістос аꙋ̆ ꙟпторс пе сетіпціііле варва-
ре ка ші пе челе чівілісате, фъръ а ꙟп-
требꙋіпца вре оdатъ пептрꙋ а сꙋпꙋпе лꙋтеа
алте арте de кът пꙋтаі Блъпdеца, Ръбdареа
пꙋтереа Мъртꙋрііілор, ші а Ꙟпкреdіпцърії.

ЛNВЪЦЪТѸРА XIV.

—

Сѹфферінціле Мѫнтѹіторѹлѹї постру; родѹріле жертфії сале; пѹтереа песте фіре дать Апостолілор.

Noї am zic ꙟn ꙟпвъцътѹра а ѹнспрезече, къ ꙟn тімпѹл венірей лѹї Іісѹс Хрістос неамѹл оmінеск ера афѹndат ꙟнтр'о неспѹсъ decфрънаре, шї къ ковършіреа рѣѹтъцілор общещї шї партікѹларе фъчеа пе тоцї оаменії съ dореаскъ о скімбаре шї ѹн ꙟnтокмітор. Ꙟnтре попоареле Асіей, мѹлцї dintре пъгънї кѫѹта ѹн аdъпост, шї о лѹmінъ ꙟn леџеа лѹї Моїсі. Ка ла трії сѹте анї маї наinte de Хрістос, тълмъчіреа Векѹлѹї Тестамент ꙟn лімба Гречеаскъ се съвѫрші ꙟn тімпѹл Птолотеілор de кътрѣ шептезечї

Еврей кіетаці ꙟн Александріа. Ачеаста аȣ лъціт оаре каре ідеї а ле леціі ші а пророчілор ꙟнтре неатȣріле челе маї дедате ꙟнкінъреї чеї оарбе ші де ріс а політеіставї. ꙟмпъратȣл Тіберіе ȣртасъ ꙟн скаȣнȣл лȣї Авгȣст; жȣгȣл сеȣ чел некȣрат се апъса де о потрівъ асȣпра тȣтȣлор попоарелор чівілісате. ꙟнсȣші Еврейї ера сіліці де а плека капȣл дінаінтеа ачестеї монархії де а тоатъ лȣмеа, кареа нȣ фȣсесе ръ ікатъ пентрȣ алт скоп де кътръ Проніе, де кът пентрȣ а ꙟнлесні челе ꙟнтъї пропъшірї а Евангеліеї. Ачест кȣвънт ꙟн лімба Гречеаскъ ꙟнсемнеазъ «Вестіре бȣнъ», пентрȣ къ ачест кȣвънт пȣрчес де сȣс, ера м іт де а бȣкȣра пе оаменї ші а'ї траце дінтрȣ ꙟнтȣнерік ла лȣмінъ ші дін фȣртȣнъ ла ліман.

Дȣмнезеȣ нȣ есте кȣ німікъ датор зідіреї сале; «васȣл де лȣт, (дȣпре кȣм зіче сфжнтȣл Павел,) нȣ поате съ зікъ оларюлȣї, пентрȣ че м'аї фъкȣт аша?» Кȣ тоате ачесте, Дȣмнезеȣ кареле есте пърінтеле ꙟндȣрърілор, дȣпре че аȣ ꙟнвоіт прін непътрȣнса са ꙟнцълепчюне, ка ȣн сінгȣр ом прін късереа са съ ꙟнтродȣкъ пъкатȣл ші моартеа ꙟн лȣме, воі прін о лȣкраре а юбіреї,

кареа есте фііnца лѹї Ꙟнсѹшї, ка ръскѹмпърареа пъкътошілор, ертареа пъкателор ші къпътареа віецїї de вечї, съ фіе rodѹріле сѹфериріілор de бѹнъ воіе а ѹнѹї сіngѹр om; ші ачест om фѹ Dѹmnezeѹ-omѹл, прin ѹnіреа din лъѹнтрѹ а кѹвънтѹлѹї вечїnік кѹ ѹn сѹфлет ші ѹn трѹп omіnеск, атъndoъ кѹрате de Ꙟнтінъчїѹnеа пъкатѹлѹї стрътошеск. Асфел есте темеліа фѹndamentалъ а крестіnісмѹлѹї. Omѹл аѹ фост стерс прin къdереа са кіпѹл лѹї Dѹmnezeѹ че ера Ꙟn ел; ла тімпѹл Ꙟнсемnат, ѹбіреа Dѹmnezeeаскъ с'аѹ Ꙟмбръкат Ꙟn фіреа ші Ꙟn кіпѹл omѹлѹї, ка omѹл прin кредіnцъ ші аскѹлтаре кътрѹ Мънтѹіторѹл сеѹ, съ поатъ а се фаче еаръші асеmіnеа лѹї Dѹmnezeѹ. Еатъ пеnтрѹ че Іісѹс Хрістос Ꙟn тімпѹл соліеї сале пе пъмѫнт аѹ пропоеdѹіт прin пілdъ ші кѹвънт, кредіnца, dрагостеа ші nъdеждеа, rodѹрї а кѹноащереї de сіnе, а покъінцеї ші а ѹmілірії. Кѹ ачеастъ nоѹъ Ꙟнвъцътѹрѫ Ꙟнтрѹ тот череаскъ, се съdі Ꙟn іnіміле omеnірeї ideї ші сімцірї nоѹе. Ꙟнсѹшї сѹфлетеле челе прівіліціеѣе deавїа прічепѹсеръ пънъ атѹnчеа кѹm къ кредіnца ар фі о Ꙟнальтъ Ꙟнцълепчїѹnе ші ка о ръdъчіnъ а тѹтѹлор аdевърателор фапте бѹnе. Каре Ꙟнцълепт

аꙋ фост дескоперіт оаре пъпъ атꙋнче, къ драгостеа кътръ Дꙋмнезеꙋ ші апроапеле ера ісворꙋл а тоатъ ферічіреа ші а віецїї вечїніче? Чіне ар фі сокотіт вре одінеоаръ къ нъдеждеа ші покъінца ера пїще мпалте віртꙋцї; еар ꙋміліпца печетеа десъвършіреї? Дꙋпъ че Мъптꙋіторꙋл аꙋ сътъпат де ажꙋнс семінціле ачестор вечїніче адевъръърї, Дꙋмнезеꙋ-отꙋл аꙋ воіт, ка тъндріа къпітеніілор лꙋї Ісраіл, ші орбіреа трꙋпеаскъ а стъпъпірілор Ромапе съ се ꙋпеаскъ спре а прегъті осінда де бꙋпъ воїе а жертвеї чеї фъръ де ріхапъ, че требꙋїа съ стеаргъ прін съпцеле сеꙋ пъкателе пеамꙋлꙋї омінеск. Дінтрꙋ'нтъїꙋ Ръскꙋмпъръторꙋл фꙋ мпвіповъцїт кꙋм къ атъцїа попорꙋл ші мл мптърта асꙋпра стъпъпіреї лꙋї Кесар, ші ачеастъ мпвіповъціре се фъчеа мп міжлокꙋл Іерꙋсалімꙋлꙋї че ръсꙋпа мпкъ де кꙋвінтеле де драгосте ші де паче чі ешїа дін гꙋра лꙋї, мп міжлокꙋл атътор марторї а віндекърілор ші а мінꙋнілор сале. Пропіа мпгъдꙋі ка Мъптꙋіторꙋл съ фіе осіндіт ла ръстігніреа пе крꙋче, че ера ла Ромапї ꙋп фел де моарте дефъїмътоаре, кꙋ кареа се осіндїа пꙋмаї робії. Пентрꙋ ачеаста Іісꙋс требꙋі де воїе а се сꙋі пе крꙋче ка мпфъцошъторꙋл пеамꙋ-

лѕї оmіnеск; шї nеатѕл оmіnеск ера роб пъкатѕлѕї. Аічеа требѕїе съ dескіdеці Евангелістії шї съ веdеці кът dе фрѕmос шї тъптѕітор есте dе а гъndі кѕ dеатърѕптѕл асѕпра торції, ꙟпгропърії шї ꙟпвіерії чеї тіпѕпате а Мъптѕіторѕлѕї Ісѕс Хрістос. Маї ꙟпаіnте dе а терџе ла пеdеапсъ Ісѕс Хрістос аѕ преспѕс тоате ачесте лѕкрѕрї ѕчепічілор сеї, шї ле-аѕ фъгъdѕіт къ лі ва тріміте пе Dѕхѕл Сфѫпт пептрѕ а'ї лѕmіna, а'ї ꙟптърі шї а'ї тъпг їа ꙟп тімпѕл dепъртърей сале кѕ трѕпѕл. ꙟпdатъ че ачеастъ фъгъdѕіпцъ Dѕmnеzееаскъ се ꙟтплініі, поі веdеm ачеастъ тъпъ dе оаmепі, пъпъ атѕпчеа пеꙟпвъцаці, фрікошї шї прощї, съ се пріфакъ ꙟпdатъ ꙟп ніще вестіторї пеꙟпвіп ї а челѕї Преа пѕтерпік. Кѕ тоате къ ꙟпвъцъторѕл лор ле аѕ фост преспѕс сѕферіріле, пріговіріле, тікълошііле шї тѕчепічіа, поі ꙟї веdеm пѕрчегъпd кѕ ѕп тоеаг ꙟп тъпъ, фъръ вре о алтъ армъ dе кът ачееа а кѕвъптѕлѕї, фъръ алт тіжлок dе віецѕіре dе кът пѕmаї вістеріїле dрагостеї върсате ꙟп іnіmіле лор. ꙟп маї пѕціn dе dоzъзечї анї dѕпъ ꙟпълцареа лѕї Ісѕс Хрістос, ачестї оаmепї аѕ пъскѕт, аша zікъпd, Крестіпї, ꙟп тоатъ Асіа, ꙟп Гречіа, ꙟп Італіа, ꙟп Спапіа, ꙟп Галіа,

ꙟn Еџіпет, ꙟn Африка de теазъ-ноапте, пъ-пъ песте џертъріле Тігрълъї ші а Еъфратъ-лъї; еар спре апъс пънъ пе таліріле Dънъ-реї ші а Рінълъї. Пентръ а пе ꙟнкредінца віне къ ачеаста аъ фост о лъкраре а лъї Dъmnezeъ, родъл къвъптълъї ші а жертвеї de бънъ воїе а Мънтъіторълъї, ва фі de ажънс съ алътъръm къ ачеастъ ꙟнтъмпларе, кътева алте ꙟнтъмплърі че аъ ън фел de асемънаре. Веdеці пе філософії векітеї; фіе каре din ії аъ ꙟнтемеїат о скоалъ, ꙟнсъ пічі ънъл пъ аъ ажънс de а лъці лъміна ші пачеа ꙟн тіжлокъл попоарелор. Скріеріле лор ꙟн алътъраре къ Евангеліа сꙟнт сечї ші фъръ пътере. Dакъ еле сꙟнт ꙟналте ші абстракте, чеї неꙟнвъцаці пъ ле ꙟнцелегъ. Dакъ сꙟнт попъларе ші лесне de а фі прічепъте de тоці, атънчеа ꙟнвъцації ле діспрецъескъ, ші пъ афлъ ꙟн еле къ че съ ꙟndестълеze dъхъл лор. Dімпротівъ, къвінтеле лъї Ісъс Хрістос, пъстрате ꙟн Евангелії, ꙟнторкъ съфлетеле кътръ аdевър ші сꙟнт de ажънс пентръ а аdъпа dъхъріле челе таї ꙟналте, прекът ші de а da хранъ оатенілор челор проці ші фъръ ꙟнвъцътъръ.

Съ прівім акът Махотетісмъл; ачеастъ атестекаре топстръоасъ de ideї евреещї ші

крестінещї, арѫнкате ѫнеле песте алтеле ꙟн Алкоран, din непорочіре аѫ атъцiт о парте ꙟнсемнатъ а неамѫлѫї омінеск. Ꙟнсъ кѫм? Мъгѫлind тоате плекъріле реле а омѫлѫї, статорнічind drітѫл челѫї маї таре, фаталістѫл ші dесфрънареа. Din ꙟнчепѫт ѫрмъторіїї лѫї Мохамет ꙟнтоарсеръ кѫ сабіа ла кредінца лѫї пе ачеї пе карії кѫ кѫвінтеле лор нѫ 'іаѫ пѫтѫт атъцi; іі авеа ꙟнтрѫ ажѫтор пѫтереа, атъцiреа, леневіреа ші ꙟнтр'ѫн окѫвънт тоате плекъріле челе реле а ле омѫлѫї. Аша оаре Апостолії лѫї Іісѫс Хрістос аѫ лъцiт тънтѫітоареа лор ꙟнвъцътѫръ? Іі dеdеръ сънцеле ші віаца лор спре dоваdа аdевърѫлѫї чел вестіа; іі проповеdѫіръ кѫм къ нѫ требѫіа а ꙟнтребѫінца пѫтере ші асприме, чі а ле сѫфері кѫ бърбъціе; іі проповеdѫіръ ѫмілінцъ ла чеї богаці, ръбdаре ла чеї сърачї, dрагосте ші лепъdаре de сіне ла тоцї. Іі нѫ ꙟнтребѫінцеаръ нічї пѫтере, нічї стрікареа пъравѫрілор, нічї dовеdірї лоцічещї, къчї іі вестіа ніще аdевърѫрї маї пре сѫс de фіре, нічї конглъсѫіреа търтѫрієї, къчї іі се афла ꙟмпръщіаці маї песте тоатъ фаца пъмѫнтѫлѫї, къте ѫнѫл, саѫ чел мѫлт къте dоі.

Ꙟнсъ о фаптъ саѫ о ꙟнвъцътѫръ нѫ аѫ

пȣтȣт nічї odineoаръ а се dа отȣлȣї прін алт кіп, de кът прін сѫлпічіе, саў прін атъџіре, саў прін о dоваdъ пілъітъ, саў ꙟп сфършіт прін тȣлџітеа ші пȣтереа веdератъ а търтȣріілор. Еатъ ꙟнтрȣ че се търџінескȣ тіжлоачеле отінещї. Апостолії nічї odineоаръ аў пȣтȣт nічї аў воіт съ ꙟнтребȣінџезе сѫлпічіа, кȣ атъта таї пȣџін атъџіреа; къчї ії ꙟнвъџа ніще порончї ꙟтпротіва тънdріеї ші патетілор отінещї; кȣ атъта таї въртос ії nȣ пȣтеа фаче пе аскȣлтъторї съ кȣпрінdъ кȣ сітџіріле ніще аdевърȣрї, че nȣ се прічепȣ de кът nȣтаї кȣ креdінџа; ꙟп сфършіт ꙟнсȣшї пȣтереа dовеzілор ера пеажȣпсъ пентрȣ а конвінџе пе оаменї, пентрȣ къ Апостолії пропоеdȣіа деспърџіџї ȣпȣл de алтȣл, пе ла фелȣріте попоаре.

Dечї, креdінџа ꙟп Ііcȣс Хрістос ші лъџіреа еї песте фаџа пъмѫнтȣлȣї, сѫнт ꙟнтрȣ аdевър ші фъръ тъгъdȣіре о лȣкраре таї пе сȣс de фіре, о лȣкраре а лȣї Dȣтпеzеȣ.

Ꙟвъцътꙋра XV.

Nоꙋл Тестамент; ꙟпвъцареа мънтꙋірії.

Dꙋмnezeꙋ-отꙋл, атът ꙟnaiнтea жертвеї сале чеї de бꙋнъ воїе, кът ші ꙟн тімпꙋл че трекꙋсъ de ла ꙟнвіере пънъ ла ꙟнълцареа са, аꙋ dескоперіт прін віꙋ граїꙋ ꙋченічілор сеї ші попоарелор каре ꙟл аскꙋлта, тоате аdевърꙋріле неапърате пентрꙋ мънтꙋіре. Ел нꙋ аꙋ скріс нічї de кꙋм ꙟнвъцътꙋра са, ші с'аꙋ мꙋлцъміт нꙋмаї de а о ꙟнсꙋфла ꙟн ініміле ачелора, пе карії Dꙋмnezeеаска са ꙟнцълепчіꙋне їаꙋ фост алес пентрꙋ а лъці Евангеліа ꙟнтре оаменї. Търziꙋ dꙋпъ ꙋн нꙋмър de анї de ла ꙟнтемеїереа бісерічії, А-

постолії ↑тпръціаці прін цері depъртате аȣ сімціт требȣінца de а ашеза ↑пвъцътȣра лȣї Хрістос ↑п скріс, темъndȣсе, ка пȣ кȣмва предaniiле трекъnd din гȣръ ↑п гȣръ, ші dinтр'ȣп капът а пъмѫнтȣлȣї ла алтȣл, съ пȣ скімбе кȣ време ачест сфѫнт аманет а кредінцїї. Сфѫнтȣл Матѳеїȣ, сфѫнтȣл Марко ші сфѫнтȣл Лȣка аȣ скріс Евангеліїле лор пентрȣ а пъстра пестеарсъ adȣчереа амінте а мінȣнілор ші а сȣферірілор Ръскȣмпъръторȣлȣї оменіреї. Мȣлт маї търzіȣ сфѫнтȣл Іоаn, каре аȣ фост ȣченікȣл чел їȣбіт а Domнȣлȣї ностръ Іісȣс Хрістос, ръмъind ↑п віацъ маї мȣлт de кът чеїлалці Апостолї, ші възъnd къ ↑нчепȣ а се іві ніще секте, ші ніще евангелії мінчїȣноасе а ȣмбла пін мъніле кредінчїошілор, аȣ сокотіт de неапърат а dескріе тот че възȣсе ші ↑нсъмнасе din гȣра Dаскалȣлȣї сеȣ. Лȣї і с'аȣ фъкȣт асеменеа ші ніще dесконерірї ↑п парте, кънd се афла ретрас ла Патмос, dесконерірї пе каре ле-аȣ ↑нсъмнат ↑нтр'о карте deосебітъ кȣ тотȣл профетікъ, ші каре се нȣмеще Гречеще Апокаліпсіс. Афаръ de ачесте, тоцї Апостолії dȣпъ despърцїреа лор, скрісеръ епістолії de ↑пвъцътȣръ кътръ adȣпъріле че ↑нтр'ȣп кіп аша de мінȣнат ↑нжгебасеръ

пріn ажȣторȣл Сфѫnтȣлȣї Dȣх. Тоате ачесте епістолії (кърці) nȣ аȣ ажȣnс пъnъ ла nоі; ꙟnсъ ачеле пе каре бісеріка ле-аȣ кȣnоскȣт тоtdeaȣna de adевърате ші вредnіче de kredinцъ сѫnт: doъ епістолії а сфѫnтȣлȣї Петрȣ, ȣnа а сфѫnтȣлȣї Іаков, треі а сфѫnтȣлȣї Іоаn, ȣnа а сфѫnтȣлȣї Іȣdа ші патрȣспрезече а сфѫnтȣлȣї Апостол Павел. Ꙟn сфършіт сфѫnтȣл Евангеліст Лȣка, каре аȣ ꙟnтовъръшіт пе сфѫnтȣл Апостол Павел таі ꙟn тоате апостолещіле сале кълъторії, пе аȣ лъсат о релаціе adевъратъ deспре челе ꙟnтъі бірȣінце а бісерічії din ꙟnчепȣт, ші ачеастъ карте с'аȣ nȣтіт: «Фаптеле Апостолілор.» Ачесте сѫnт елементеле din каре се алкътȣеще легеа nоȣеі легътȣрі ꙟnтре Dȣтnезеȣ ші ꙟnтре zidіреа са. Літба Гречеаскъ, фііnd атȣnчеа кȣnоскȣтъ ꙟn тот кȣпрінсȣл ꙟтпъръціеі Роmane, ꙟnлеснi лъціреа ꙟn тоате локȣріле а ачестеі лȣтinі ліnе ші ꙟnвіеzътоаре, каре лȣтіnеазъ dȣхȣріле, ꙟnкълzind ші ꙟnoind іnіміле. Ачеастъ карте Dȣтnezeeаскъ ȣnітъ кȣ пропоbedȣіреа din віȣ граіȣ, ръзъматъ пе пілdа віртȣції Апостолілор, ші ꙟтбелшȣгатъ, аша zікънd, пріn сънџеле тȣчепічілор, ꙟnвъцъ пе оатеnі съ кȣnоаскъ таіnа ꙟnтрȣпърeі Кȣвѫnтȣлȣї ші тоа-

те ачеле, пе каре ꙋбіреа Dѹmnezeaскъ ле-аѹ фъкѹт пентрѹ мънтѹіреа лор. Бісеріка саѹ adѹпареа фръцеаскъ ꙟтемеїатъ de Іісѹс Хрістос аѹ ажѹнс а фі пъстрътоареа поѹлѹї Тестамент, шї аѹ фост ꙟтбръкатъ кѹ пѹтереа de а апліка порончіле лѹї ла тоате ꙟтътмплъріле, ла тоате лѹкръріле, ла тоате певоіле шї ла тоате тікълошііле оменірії. Бісеріка, zічет, аша ꙟтемеїатъ пе пеатра чеа din капѹл ѹнгюлѹї, кареа есте Іісѹс Хрістос чел ръстігніт, ꙟвъцъ пе оамені ꙟтоктаї dѹпре zічеріле Евангелієї, къ: «Пъкътосѹл пѹ поате а се репаще ел сінгѹр пѹмаї прін пѹтеріле сале; къ лѹї ꙟї требѹіе ажѹторѹл de сѹс, шї къ пентрѹ а'л къпъта, ел требѹіе а'шї сѹпѹне мінтеа кредінції, мъndріа драгостії, шї фріка морції пъdеждії ѹнеї віеції віітоаре, че і с'аѹ къщігат прін жертва Ръскѹмпъръторѹлѹї Іісѹс Хрістос.»

Пѹind de о парте тоате лѹкръріле шї жертвеле лецїї векї, каре п'аѹ фост, de кът пѹмаї фігѹрї шї преꙟсемнърї а жертвеї чеї сінгѹре лѹкрътоаре а Dѹmnezeѹ-омѹлѹї, Бісеріка ꙟвъцъ пе ꙟцълепції паганісмѹлѹї ка шї пе простімеа idололатрієї, къ: «омѹл пѹ поате а се ръdіка ла Dѹmnezeѹ, de кът пѹмаї прін мінте, прін dорінцъ шї прін фапте. Хра-

на тінцеї сѫнт dогтеле, кѫчї еле не dескопъръ ачееа че поі пътет щі dеспре Dъмнеzеъ ші dеспре релацііле сале къ омъл. Еатъ кредінца, кондіціа неапъратъ а мънтъірей поастре чеї вечїніче. Храна dорінцеї есте ръгъчюнеа, кѫчї еа ні аратъ калеа пріп кареа съфлетъл постръ поате ꙟн ачеастъ віацъ а ꙟнтъперекълъї а се ꙟмпъртъші къ ісворъл а тот біпелъї, ші dе аічеа а скоате лъмінъ ші паче. Ꙟн сфършіт, леџеа чеа маї ꙟналтъ ші ꙟнdрептъторъл фаптелор поастре есте леџеа Евангелічеаскъ, пентръ къ еа пе ꙟнвацъ а віецъі потрівіт къ леџеа поастръ ші къ вечїніка поастръ меніре.

Ꙟн фіреа омълъї пъкътос есте dе а ръъ ꙟнтребъінца тоате. Бісеріка нъ се ціпъ ꙟп ъпіре dе кът пъмаї пъпъ ла ал поълеа веак а епохеї крестінещї. Челе маї ꙟнфрікоша-те прігонірї ꙟп кърцере dе треї сѫте dе анї, нъ фъкъсеръ алта, dе кът а о спорі ші а о ꙟнтърі; порочіреа dіппротівъ слъбі рѫвна ші dеценътъ патіміле слъжіторілор сеї; непорочіріле се івіръ, ші схісма саъ dеспърці-реа бісерічілор се ꙟмпліні. Ꙟн ачелаші тімп, о ꙟнфрікошатъ фъртъпъ dетъна dе dепарте; Махометістъл се пъскъсе ꙟн Арабіа, ші пеъпіреа ачелор dоъ ꙟнтъї скаъне а кре-

стіпътъцеі авеа съ трагъ асѫпра лѫтеі крестіне тоате бънтѫеліле. Кѫ тоате ачесте есте біне de а ѫнсемна, къ бісеріка ортоdоксъ а ръсърітѫлѫі авеа атѫнчеа mai пѫціне абатері de кът чеа de апѫс; пентрѫ ачеаста аѫ плъкѫт Domnѫлѫі de а не пъстра ѫнвъцътѫра ортоdоксъ фъръ вре о префачере. Ачеастъ deсъвършітъ потрівіре а бісерічії ноастре кѫ бісеріка чеа dinтрѫ ѫнчепѫт а Апостолілор, не асігѫреазъ ноѫъ католічітатеа тімпѫрілор, ѫн време кънd бісеріка Ромеі поате а'ші лѫа шіеші католічітатеа локѫрілор ка ѫна че есте mai лъцітъ пе фаца пътѫнтѫлѫі. Ѫнсъ кѫ тоатъ ачеастъ прімежdioасъ deсбінаре, ісвор амар а атътор іспіте ші непорочірі, ноі тотѫші пѫтет потрівіт кѫ ѫнвъцътѫра сфѫнтѫлѫі Іоан а zіче: «Къ тоці ачеі карії търтѫрісескѫ din inimъ кѫратъ Треimеа персоанелор ѫнтр'о ѫнітате а Dѫmnezeіреі, ші ѫнтрѫпареа Фіюлѫі лѫі Dѫmnezeѫ пентрѫ мънтѫіреа омѫлѫі, сѫнт Крестіні.»

ЛNВЪЦЪТȣРА XVI.

Сімволȣл Nікеій; тжлкȣіре.

Noĭ am zic, къ отȣл пȣ пътеа а се ȣnі кȣ Dȣmnezeȣ de кът пріп minте, пріп dopinцъ ші пріп фапте. Dorma, коп-ръспȣnde minцiĭ, рȣгъчюnea dopinцеĭ, ші леџеа Евангелікъ фаптелор. Актъzĭ вом ворбі deспре dormъ.

Din чел ʌnтъю веак а крестіпътъцiĭ, ера обічею ʌп тоате бісерічіле локале, а adȣnа ʌnтр'ȣn mік пȣтър de артікȣле, челе maĭ de къпітепіе adевърȣрĭ а ле кредinцiĭ, adевърȣрĭ пеапърате пептрȣ мъптȣіре. Ачесте търтȣрісірĭ а кредinцiĭ с'аȣ пȣміт сімволȣрĭ, de ла кȣвъптȣл греческ Σύμβολον, каре ʌп-

сътпеазъ ѫп кіп, саѹ ѫп семп de ѫпіре, преκѫт аш zіче ѫп стеаг. Ачесте сімволѹрі се скімба къте одатъ ꙟп ростірі, ꙟпсъ тоате кѹпріndеа ачелеші dогме фѹndаментале. Кѹ тоате ачесте кънd ересѹл Аріеnілор аѹ ісбѹкпіт ꙟп Алексаndріа ші с'аѹ фост лъцітфоарте мѹлт кѹ вътъмареа кредінцеі, кѫчі Аріеnіі се сілїа de а скімба кредінца ꙟп dѹмпezеіреа лѹі Іісѹс Хрістос, ꙟмпъратѹл Константіn чел маре кіемъ епіскопії лѹмеі крестіне de атѹпчеа, ка съ се аdѹпе ꙟп сіноd, пептрѹ а жѹdіка пе ачеі скімбъторі а кредінцеі, ші а хотърі ꙟпвъцътѹра чеа аdевъратъ. Сіноdѹл се аdѹпъ ꙟп політіа Nікеіа, ла апѹл 325; треі сѹте оптспрezече епіскопіі аdѹпаці dіn тоате пърціле лѹмеі алкътѹіръ ачест сіноd. Ꙟпвъцътѹра Аріеnілор аѹ фост аічеа ръстѹрпатъ, ші сіноdѹл аѹ пѹблікат ѫп сімвол поѹ, deплініт маі пе ѹрмъ de кътръ чел ꙟптъіѹ сіноd а Константіnополѹлѹі, саѹ ал dоілеа сіноd а тоатъ лѹмеа. Ачеста есте сімволѹл, кареле пъпъ астъzі аратъ регѹліле кредінцеі ꙟп бісеріка ортоdоксъ, ші пе каре поі ꙟл ростім пърѹреа ꙟп бісерічі, тотdеаѹпа кънd се съвършеще сфѫнта Літѹргіе.

Сімволъл din Nikeia.

1. Кред ꙟптръ ѹпѹл Dѹmnezeѹ, Татъл а тот цiіторѹл, фъкъторѹл черѹлѹї ші а пътꙟптѹлѹї, възѹтелор тѹтѹлор ші невъзѹтелор.

2. Ші ꙟптръ ѹпѹл Domпѹл Іісѹс Хрістос, Фііѹл лѹї Dѹmnezeѹ, ѹпѹл пъскѹт, кареле din Татъл с'аѹ пъскѹт maї nainte de тоцї вечїї. Лѹmінъ din лѹmінъ, Dѹmnezeѹ adевърат din Dѹmnezeѹ adевърат, пъскѹт пѹ фъкѹт, чел de о фііпцъ кѹ Татъл, прін кареле тоате с'аѹ фъкѹт.

3. Кареле пептрѹ поі оаmeпiї ші пептрѹ а поастръ mъптѹіре с'аѹ погоріт din черѹрї ші с'аѹ ꙟптрѹпат de ла Dѹхѹл Сфꙟпт, ші din Маріа Фечїоаръ ші с'аѹ фъкѹт оm.

4. Ші с'аѹ ръстігпіт пептрѹ поі ꙟп zілеле лѹї Пілат din Попт, ші аѹ пътіmіт ші с'аѹ ꙟпгропат.

5. Ші аѹ ꙟпвіат а треіа-zі dѹпре Скріптѹрї.

6. Ші с'аѹ сѹіт ла черѹрї ші шеde deadреапта Татълѹї.

7. Ші еаръшї ва съ віе кѹ търіре съ жѹdіче віїї ші морцїї, а кърѹіа ꙟmпъръціе пѹ ва авеа сфършіт.

8. Ші ꙟптръ Dѹхѹл Сфꙟпт, Domпѹл de віацъ фъкъторѹл, кареле din Татъл пѹрчеde, ші ꙟmпреѹпъ кѹ Татъл ші кѹ Фііѹл есте

ꙟпкінат ші слъвіт, кареле аꙋ гръіт прін пророчі̆.

9. Ꙟптрꙋ ꙋна сфꙟнтъ, соборнічеаскъ ші Апостолеаскъ бісерікъ.

10. Мъртꙋрісеск ꙋп Ботеꙁ ꙟптрꙋ ертареа пъкателор.

11. Аштепт ꙟнвіереа морцілор.

12. Ші віаца веакꙋлꙋі̆ че ва съ фіе. Амін.

Есте de ꙟнсъмнат, къ ꙟн ачесте скꙋрте артікꙋле а кредінцеі̆, нꙋ'і нічі̆ ꙋн кꙋвънт, каре съ нꙋ фіе ꙟмпрꙋмꙋтат ꙟнсꙋші̆ dін текстꙋл сфінтелор Скріптꙋрі̆, афаръ de ачесте doъ кꙋвінте: de о фіінцъ, ꙁічере, кареа фꙋ ꙟмпрꙋмꙋтатъ de кътръ пърінції̆ сіноdꙋлꙋі̆ пентрꙋ а пꙋне ставілъ тꙋтꙋлор аџерітілор Аріенешті̆; ші алтꙋл, соборнічеаскъ саꙋ католічеаскъ, ꙋн кіп а ворбіреі̆ каре ера атꙋнчеа ꙟнdеобщіе ꙟнтребꙋінцат, пентрꙋ а dеосебі пе Маі̆ка бісерікъ de кътръ фелꙋрітеле секте, пе каре еа ле-аꙋ фост dепъртат de ла сіне.

Сімболꙋл Нікееі̆ кꙋпрінdе ꙟн сіне тоате аdевърꙋріле требꙋітоаре пентрꙋ мънтꙋіре. Ꙟн ел се кꙋноаште ꙋнітатеа ꙟн треімеа феціілор, фъкънd о сінгꙋръ фіінцъ, dескоперіре ла каре dꙋхꙋл оменеск нічі̆ оdінеоаръ

нѹ ар фі ажѹнс сінгѹр de ла сіне. Din ачеастъ dогтъ ꙟналтъ ші фѹndamenталъ, кѹрџе dогта фачереі фіінцелор, а Пронієі ші a къdереі омѹлѹі, каре adѹсе dѹпъ сіне ꙟнтрѹпареа Фіюлѹі саѹ Кѹвънтѹлѹі лѹі Dѹmnezeѹ. Аічеа се веdе, къ Фіюл лѹі Dѹmnezeѹ ꙟmбръкъ фіреа оmінеаскъ кѹ тоате непѹтінціле ші сѹферірíле сале, афаръ de пъкат, ші къ спре ачест сфършіт Dѹmnezeѹ-омѹл се пъскѹ din Фечіоаръ прін лѹкрареа mai пре сѹс de фіре а Сфꙟнтѹлѹі Dѹх. Аічеа се dескопере скопѹл ѹнеі ꙟndѹрърі несфършіте, каре воі а ръdіка пъкатѹл лѹmeі лѹѫnd асѹпра са осіnda пентрѹ ел, ші а ꙟнтоарче омѹлѹі прін патіmіле, mоартеа ші ꙟнвіереа Dѹmnezeѹ-омѹлѹі, dрітѹл, че пъкътошіі ꙟл перdѹсеръ кътръ віаца ші ферічіреа вечінікъ. Ачест dріт че ні с'аѹ къщігат прін жертва de бѹнъ воіе а Мънтѹіторѹлѹі, ноі нѹ'л пѹтеm къпъта, ші а не фолосі de ел ꙟndеплін, de кът нѹmai кът вom авеа креdінцъ ꙟн лѹкрътоареа пѹтере а жертвеі лѹі Іісѹс Хрістос; ші вom пріїmі кѹ тоатъ іnіmа прецѹл ръскѹmпъръреі ші а ꙟndрептъреі, ꙟнтрѹ каре Ел с'аѹ adѹс пе сіне пентрѹ ноі Пърінтелѹі сеѹ. Din ачеастъ креdінцъ Dѹmnezeеаскъ ші mънгѫітоаре, кѹрџе dрітѹл ꙟнфіереі,

ꙟп пꙋтереа кърꙋїа фіеш каре кредінчїос се фаче фіїꙋ а лꙋї Dꙋmnezeꙋ, ші ꙟпдръспеще а'л пꙋmі «Пърінтеле сеꙋ.» ꙟп сфършіт din ачеастъ кредінцъ, кареа пꙋ пꙋmаї требꙋїе а фі ортоdоксъ, чї ші віе ші din inimъ кꙋратъ, кꙋрџе de acemine ші dарꙋл рꙋгъчїꙋnеї ші пꙋтереа de а ꙟmпліnі тоате порончїле Евангеліеї. Маї ла ꙋртъ ачеастъ ꙟптъї парте а сімволꙋлꙋї пе ꙟпвацъ а креde, къ Domпꙋл ꙟmплinind соліа са пе пътꙟпт, с'аꙋ сꙋіт кꙋ трꙋпꙋл ла чер, ші къ ꙋп тіmп еаръші ва съ віе, кънd скопꙋріле ꙟпdꙋрърeї Dꙋmnezeeщї ꙟmплinindꙋce, Dꙋmnezeꙋ-омꙋл се ва аръта спре а жꙋdіка віїї ші морцїї, спре а кїеmа пе чеї dрепцї ла о вечїnікъ ꙟmпъртъшіре а бꙋnꙋрілор вічїnіче, ші а деспърцї пентрꙋ totdeaꙋna de ла Dꙋmnezeꙋ ші de ла слава са пе тоцї ачеї че с'ар фі ꙟmпротівіт пънъ ꙟпсфършіт ꙟпгріжірілор ші ажꙋторꙋрілор харꙋлꙋї Dꙋmnezeeск.

Сімволꙋл din Nікеа се сфършїа пріn ачесте кꙋвінте: «Ші ꙟпtрꙋ Dꙋхꙋл Сфꙟпт.» Ꙋп ересіарх апꙋmе Макеdonie скꙋлъndꙋce ꙟmпротіва ачестеї dогmе а Dꙋmnezeirеї Сфꙟптꙋлꙋї Dꙋх, с'аꙋ adꙋпат ла Констаnтіnопол ꙋп сіnod ла апꙋл 380, пентрꙋ а жꙋdіка ꙟпвъцътꙋра лꙋї; ші пърінцїї ачестꙋї сіnod аꙋ adaoc ла

сімволѕл din Nikea артікѕлеле deспре креdінца ѫп Сфѫнтѕл Dѕх, ѫп бісеріка de а тоатъ лѕмеа, ѫп таїна Ботезѕлѕї, ѫп ѫнвіереа морцілор шi ѫп віаца віітоаре. Ѫн пѕтереа ачестеї а doѕа пърці а сімволѕлѕї, ѫнтемеїатъ пе deсконеріріле лъмѕріте а ле Евангеліеї, поï креdem ѫп Сфѫнтѕл Dѕх, а треїа фацъ а Сфінтеї Треimї, dinпреѕнъ вечiпiк кѕ Татъл шi кѕ Фіѭл, de о потрівъ ѫп пѕтере шi de о фіінцъ; Dѕхѕл Сфѫнт есте пѕміт Domn de віацъ фъкътор, пентрѕ а карактеріzа маї біне Dѕmnezeіреа са.

Мѫнтѕіто ѕл, маїнаinте de патіміле шi моартеа са, фъгъdѕі ѫнтрістацілор сеї Апостолї, къ ле ва тріміте пе Dѕхѕл Сфѫнт, Мѫнгѫіторѕл, Dѕхѕл аdевърѕлѕї «кареле de ла Татъл пѕрчеdе.» Ѫн ал оптѕлеа саѕ ал поъдеа веак, маї мѕлте аdѕпърї а ле крестіпілор ѫшї ѫнкіпѕіръ ка съ аdаогъ кътръ ачеастъ zічере таїнікъ а сімволѕлѕї, ачесте кѕвінте: «шi de ла Фіѭл.» Бісеріка ръсъріmѕлѕї, dinпротівъ аѕ протестат кѕ статорнічіе ѫмпротіва ачестеї аdъоцірї de бѕнъ воїе; еа спріжiпi къ, кѫнd ѕрмеазъ ѫнтребареа deспре dorme атът de ѫналте шi маї пре сѕс de ѫнцълецереа поастръ, атѕпче требѕїе неапърат а се цінеа de ростіреа

літералъ а сфінтеї Скріптѹрі. Ачеаста аѹ dат прілеж ла вредпіче de жъліт сѹчітѹрі ші тълкѹірі; ѫпсе кѹ тоате ачесте бісеріка ръсърітѹлѹї п'аѹ контепіт de а ѫпdепърта тот фелѹл de скімбаре а сімволѹлѹї, ші кѹ атъта таї пѹтерпік кѹвъпт, къ кѹвінтеле Мъптѹіторѹлѹї сѫпт фортале, ші къ пѹ требѹіе а аместека пѹрчеdереа саѹ Е шіреа вечіпікъ а Сфѫптѹлѹї Dѹх, кѹ ѫтпърціреа dарѹрілор сале, пе каре Іі сѹс Хрістос леаѹ фост фъгъdѹіт ѹчепічілор сеї, ѫтпърціре пе кареа Ел о фъкѹ ѫп а чіпчїзъчеа zі dѹпъ ѫпвіере, ші пе каре Ел пѹ ѫпчетеазъ de а о лѹкра ѫп іпіміле тѹтѹлор кредіпчїошілор ѫпсѹфлъпdѹ-ле dѹхѹл кредіпцеї, а dрагостеї ші а пъdеждеї, каре сѫпт елементеле сфіпцірeї поастре.

Dарѹріле Сфѫптѹлѹї Dѹх сѫпт de doъ фелѹрі: челе ѫптъїѹ кѹпрінdѹ ѫп сіпе пе ачеле пѹтаї, каре сѫпт пеапърате фіеш кърѹіа от пептрѹ а къпъта ертареа пъкателор сале, пѹтереа de а лѹкра біпеле ші пресітціреа віецеї вечїпіче. Аша сѫпт челе шепте таїпе. Челе ал doіле кѹпрінdѹ тоате dарѹріле каре сѫпт хотъріте ші dате пѹтаї ѹпор кърор феце, dѹпре таїпа слѹжіреї, пе каре Пропіа ле пъстреазъ ѫп сіпѹл бісерічеї сале, пептрѹ ѫпаін-

тіреа ꙟтпъръціеі сале аічеа пе пъмꙟнт. Аша сънт de пілdъ, dарꙋл пророчіеі, а mінꙋнілор, а віndекъреі пріn рꙋгъчюне, dарꙋл ꙟnкреdіnцъреі ші а пꙋтерії асꙋпра апроапелор ностри, ші ꙟn сфършіт dарꙋл maї пре сꙋс de фіре а лімбелор. Апостолії ші чеї ꙟнтъї аї лор ꙋченічї пріїmіръ dарꙋл maї пре сꙋс de фіре а ворбіреї лімбелор, нꙋmаї пеnтрꙋ кътва тіmп; къчї есте de ꙟnсеmнат, къ ꙟndатъ че креdіnца ꙟn Іісꙋс Хрістос с'аꙋ фост лъціт ꙟn dеажꙋнс ꙟnтр'ꙋn mаре нꙋmър de попоаре фелꙋріте, dарꙋл ворбіреї лімбелор фꙋ нꙋціn къте нꙋціn лꙋат de ла слꙋжіторії Евангеліеі. Іісꙋс Хрістос авънd ꙟn веdере de а ꙟmпъка омепіреа кꙋ Zidіторꙋл сеꙋ, ші de а ашъzа ꙟnтре оmенї о ꙋніре фръцеаскъ, ꙟnтемеіъ ші Бісеріка тот ꙟnтрꙋ ачест dꙋх. Ел zісе Апостолілор ꙟn mіnꙋтꙋл ꙟnълцъреі сале: «Мерцеці, ꙟnвъцаці тоате неаmꙋріле, ботеzъndꙋ-ле ꙟn нꙋmеле Татълꙋї ші а Фіюлꙋї ші а Сфꙟнтꙋлꙋї Dꙋх, ші ꙟnвъцъndꙋле съ пъzеаскъ тоате ачеле че am порончіт воъ; ші еатъ еꙋ кꙋ воі сънт пънъ ꙟn сфършітꙋл веакꙋрілор.»

Ачеастъ maї de пе ꙋрmъ фъгъdꙋіnцъ с'аꙋ ꙟmпліnіт пріn погоріреа Сфꙟнтꙋлꙋї Dꙋх песте Апостолї. Ачеастъ mаре ꙟnтъmпларе

їаѹ ꙟтбръкат de odатъ кѹ о пѹтере ші кѹ о ꙟпцълепчюне, пе каре ії пѹ ле авѹсеръ пъпъ атѹпчеа. Dѹпъ ачеаста, Апостолії ꙟпdатъ ꙟпчепѹръ а ꙟптоарче пе оатепї кътръ леџеа лѹї Хрістос. Її терсеръ кѹ бѹкѹріе ꙟпаіптеа ліпсѹрілор, а сѹферірілор ші атот фелѹл de тоарте. Ші пептрѹ ка Бісеріка ꙟптетеатъ de Dѹтпеzееескѹл лор Dаскал съ се вечїпічеzе ꙟп віітор, ії аѹ dат пѹтереа пе kареа о прітісеръ de ла Dъпсѹл ші алтор феце алесе de кътръ еї, ші пе карії ꙟї сфінціръ прін пѹпереа тъпілор ші прін рѹгъчюпе. Аша се фъкѹ шірѹл преоцієї, пъстрълорѹл ші ꙟтпърціторѹл Таїпелор. «Тоатъ таїпа есте ѹп сетп възѹт, прін каре бісеріка dъ ачелѹеа че креdе ѹп хар певъзѹт.» Бісеріка поастръ аре шепте таїпе; челе doъ de къпітепіе сѫпт: Ботеzѹл ші Ꙟтпъртъшіреа, пептрѹ къ еле аѹ фост ашеzате ші фъкѹте de кътръ ꙟпсѹші Мъптѹіторѹл. Пе ѹртъ вінѹ таїпеле: Ѹпцереа кѹ сфѫптѹл Мір, Преоціа, Покъіпца, саѹ търтѹрісіреа, Nѹпта ші сфѫптѹл Маслѹ. Тоате ачесте таїпе аѹ de скоп de а аdъпа креdінца Крещіпілор, de а сфінці тоате връстеле віецеї, de а ажѹта репащереа поастръ чі се съвършеще ꙟп лъѹптрѹ прін харѹл

Dѹmnezeeск, ші de а не ⱥнтоарче ла Dѹmnezeѹ тот deaѹna кънd ръделе поастре плекърі пе-ар deпърта de ла Ел. Ботеzѹл, Ѹнцереа кѹ сфѫнтѹл Мір, Ⱥmпъртъшіреа, каре не ѹнеще кѹ Іісѹс Хрістос, ші Покъінца каре статорпічеще ⱥndрептареа грешелілор поастре, сѫнт ⱥнтрѹ adевър неапърате пентрѹ тоці крестінії; атѹнче кънd таїніле: Преоціа, Ⱥнсоціреа ші сфѫнтѹл Маслѹ, сѫнт пъстрате нѹmaї пентрѹ оаре каре кіетърї ші ⱥnтъmплърї а віецїї omінещї. Аічеа есте атот ачееашї deосебіре пе кареа noї am ашеzато maї сѹс ⱥнтре dарѹріле челе обищещї ші ⱥнтре челе партікѹларе а Сфѫнтѹлѹї Dѹх.

Сіmволѹл се сфършеще кѹ артікѹлѹл deспре ⱥнвіереа морцілор ші deспре віаца de вечї. Мънтѹіторѹл постръ ші сфѫнтѹл Апостол Павел dѹпре Ел, асеmъпъръ ⱥнвіереа кѹ ѹн гръѹнте de гръѹ, каре требѹе а се ⱥнгропа ші а се префаче ⱥн пъmѫнт, пентрѹ а креще ші а се репаще сѹбт форma ѹпѹї спік mърец ші плін de гръѹнце поѹе. Omѹл dѹпре вечїніка са mepіре, есте пѹскѹт ⱥн сінѹл ѹпеї фънтѹрї zidіте пентрѹ а тръі ⱥн mіжлокѹл zidірії ші а се ⱥmпъртъші пе вечїнічіе de віеаца Dѹmnezeeаскъ ⱥн сінѹл Zidіто-

рȣлȣĭ сеŭ. Ꙟнсъ пъкатȣл deпъртънd пе om de ла Dȣmnezeŭ, каре есте бȣнȣл сеŭ чел maĭ Ꙟналт, аŭ требȣiт ка Кȣвънтȣл лȣĭ Dȣmnezeŭ съ се факъ om пентрȣ а ръскȣmпъра пъкатȣл, шi а deскide пъкътошiлор калеа че требȣе аĭ dȣче кътръ meniреа лор чеа вечĭnikъ. Пентрȣ ачеаста Мънтȣiторȣл аŭ zic; «Еŭ сънт Ꙟнвiереа шi вiаца; ачел че креde Ꙟнтрȣ mine de шi ва mȣрi вiŭ ва фi;» шi Ꙟн алт лок: «Еŭ сънт калеа шi adевърȣл шi вiаца; nimene нȣ вine ла Татъл de кът прin mine.» Ꙟнвъцътȣра лȣĭ Iiсȣс Хрiстос есте sinгȣра кареа не Ꙟнфъцошазъ вiаца вiiтоаре сȣбт niще тръсътȣрi вреdniче de Dȣmnezeŭ шi de фiiнца сȣфлетȣлȣĭ нострȣ. Ел не о арать dȣкънdȣne пе de о парте кътръ о ȣnire din лъȣнтрȣ, nedеспърцiтъ de прinчiпiȣл нострȣ, шi de алта тръгънdȣne кътръ ȣn adънк фъръ марџiнi, че се Ꙟнсеmneазъ сȣбт нȣme de iad саŭ de mȣнчĭ вечĭнiче. Кȣръцеnia сȣфлетȣлȣĭ статорнiчiтъ Ꙟн noĭ прin Iiсȣс Хрiстос поате sinгȣръ а не ȣni кȣ Dȣmnezeŭ, каре есте Ꙟнсȣшĭ кȣръцеnia шi сфinцеnia, шi de каре nimine прin ȣrmаре нȣ се ва пȣтеа фолосi шi а се Ꙟmпъртъшi кȣ вiаца са, dакъ dinтъĭ нȣ ва mȣрi пентрȣ пъкат. De асъminea есте dрепт шi потрiвiт

кѹ фіреа фіінцелор, ка ꙟнтіпъчюніле сѹфлетѹлѹї, каре нѹ с'ар фі стерс нічї de кѫт прін кредінцъ ші покъінцъ, съ не deпъртезе пентрѹ тотdeaѹna de ла тоатъ ꙟмпъртъшіреа кѹ віаца ші ферічіреа Dѹmnezeeaскъ; еатъ черѹл, еатъ іаdѹл, астфел есте прінчіпіѹл ші ісворѹл ферічіреї вечїніче, прекѹт ші а мѹнчії вечїніче.

ꙞNВЪЦЪТȣРА XVII.

—

Dеспре рȣгъчіȣnе.

Nоі ат Ꙟфъцошат dогта ка хранъ а креdінції, ка ȣn аdевър dескоперіт, пріn тіжлочіреа кърȣіа гъndіреа отȣлȣі се Ꙟналцъ пъnъ ла кȣnощінца de Dȣтnezeȣ ші а dесъвършірілор лȣі. Акȣт авет съ не Ꙟndелетnічіт кȣ рȣгъчіȣnеа сокотітъ ка о хранъ ші ка о тръсȣръ а dорінцелор поастре челор nетȣрітоаре. Рȣгъчіȣnеа требȣе а се хотърі пріn скȣртеле кȣвінте ȣртътоаре: «еа есте ръdікареа dȣхȣлȣі ші а сȣфлетȣлȣі нострȣ кътръ Dȣтnezeȣ, пеntрȣ аі тȣлцеті, а'л търі ші а чере de ла ел тот ачееа че

есте фолосітор пентрѹ мънтѹіреа ноастръ.» Ісѹс Хрістос аѹ ꙟвъцат а не рѹга прін кѹвінтеле ші прін пілda са; къчі Ел се рѹга тотdeaѹна кънd ера апроапе de а фаче вре о вінdекаре саѹ вре о алтъ мінѹне; Ел се рѹга пентрѹ ѹченічії сеі ші пентрѹ тот неамѹл омінеск пентрѹ каре Ел ера ꙟнфъцъшътор ші міжлочітор dinaintea Пърінтелѹі сеѹ; Ел с'аѹ рѹгат ші пентрѹ ачії че'л ръстігніа, ші de маі мѹлте орі се dedѹ ла рѹгъчюне саѹ фіінd ꙟн сара скітбъреі ла фацъ пе върфѹл мѹнтелѹі Тавор, саѹ кънd ретрас ꙟнaintea пътімірілор сале ꙟн сінгѹратіка гръdinъ а Гетсіманіеі, Ел кіемъ ꙟнdѹрареа Пърінтелѹі, ꙟнтр'о агоніе неростітъ de граюл омінеск, каре се аръть прін пікътѹрі de сѹdoaре ші de сънце. Кът аѹ цінѹт соліа са аічеа пе пътѹнт, Мънтѹіторѹл нѹ ꙟнчетъ de а ꙟнdемна пе оамені ла рѹгъчюне, маі ꙟнтъі прін ачесте кѹвінте: «Прівігіаці ші въ рѹгаці ка съ нѹ къdeці ꙟн іспітъ;» ші ꙟн алт лок: «Кѹтаці ші веці афла, череці ші ві с-а da, батеці ші ві с-а deckide.» Ꙟн сфътѹіреа лѹі чеа маі de пе ѹрмъ, Ел аѹ zic кътръ ѹченічії сеі: «Воі нѹ аці черѹт ꙟнкъ німікъ ꙟнтрѹ нѹмеле меѹ; ꙟнтрѹ adевър zік воъ къ тот че веці чере ла Татъл ꙟн-

тръ пъмеле меѹ, вецї прімі, ка Пъріпmеле съ се прослъвеаскъ ꙟнтрѹ Фіюл сеѹ.» Neꙟnдестѹлъndѹсе къ аѹ dат ръdікаре dорінцелор омѹлѹї ші аѹ ꙟнкізъшлѹіт пѹтереа чеа лѹкрътоаре а рѹгъчюнеї, Dѹmnezeѹ-омѹл'ї аѹ прескріс ші 'їаѹ сфінціт тоате формеле; къчї Ел аѹ ꙟnвъцат рѹгъчюnеа dіn minте; Ел аѹ ашеzат рѹгъчюnеа dіn віѹ граю, dъndѹne чеа mаї dесъвършітъ пілdъ пріn рѹгъчюnеа Domnеаскъ; Ел аѹ прескріс рѹгъчюnеа сінгѹратікъ, ꙟndemnъnd пе тоцї оаmеniї а се ꙟnкіde пеnтрѹ а се рѹга ꙟn аскѹnс; ꙟn сфършіт Ел аѹ порѹnчіт Аdѹnъріле общещї пеnтрѹ а се рѹга, аdъогъnd кътръ ачеаста о mаре фъгъdѹінцъ: «Претѹтіndenеа ѹnde doї саѹ треї вор фі аdѹnацї ꙟнтрѹ пъмеле меѹ, аколо воїѹ фі ші Еѹ ꙟn mіжлокѹл лор.» Dечї Іісѹс Хрістос пеаѹ ꙟnвъцат патрѹ фелѹрї dе рѹгъчюnї dеосъбіте: 1. Рѹгъчюnеа тъчереї, кънd іnіmа ворбеще сінгѹръ. 2. Рѹгъчюnеа dіn гѹръ, кънd кѹвінтеле ростескѹ сімцірілe dіn лъѹnтрѹ а ле сѹфлетѹлѹї. 3. Рѹгъчюnеа таїnікъ, dеnарте dе лѹmе ші dе тоатъ аmестекареа кѹ dешъртъчюnеа ші фъцърnічіеа еї. 4. Рѹгъчюnеа dіnпреѹnъ, каре алкътѹеще ꙟnкіnъчюnіле общещї, ші ѹnеще тоате гласѹріле ші тоате

рȣгъчюніле ꙟнтр'о сінгȣръ ръвърсаре а рȣгъчюнеі, а тȣлцетіреі ші а кредінцеі. Кꙋт пентрȣ пілда ꙟнскꙋрт а тот ачеіа че требȣе съ кꙋпрінdъ рȣгъчюніле оmꙋлꙋї, пентрȣ а фі плъкȣте лȣї Dȣmнезеȣ, Іісȣс Хрістос шезꙋнd пре mꙋнте, о ꙟнвъцъ ачеаста прін ȣрmътоареле кȣвінте: «Кꙋнd въ рȣгаці нȣ ростіці кȣвінте zъdарнiче прекȣm факȣ пъгꙋнії, карії кредȣ къ вор фі аȣzіці прін mȣлціmеа кȣвінтелор. Чі кꙋнd въ рȣгаці воі, zічеці: „Татъл ностръ, кареле ещі ꙟн черȣрі, сфінцасkъсе нȣmеле тъȣ, віе ꙟmпъръціа та, факъсе воіа та, прекȣm ꙟн чер, аша ші пре пъmꙋнт, пꙋнеа ноастръ чеа спре фіінцъ dъне о ноъ астъzі, ші не еартъ ноъ грешелеле ноастре прекȣm ші ноі ертъm грешіцілор ностри, ші нȣ не dȣче ꙟн іспітъ, чі не ісбъвеще dе чел ръȣ. Къ а та есте ꙟmпъръціа ші пȣтереа ші mърірiа ꙟн вечї амін."

Кȣm се пȣтъ оаре ка ачесте пȣціне кȣвінте съ кꙋпрінdъ фіінца а тоатъ рȣгъчюнеа плъкȣтъ лȣї Dȣmнезеȣ? Аceтене нȣmаї dарȣл рȣгъчюнеі каре віне dе ла Сфꙋнтȣл Dȣх поате сінгȣр а не аџюта съ лȣmінъm ачеастъ ꙟнтребаре ꙟнсъmнътоаре. Рȣгъчюнеа Dоmнеаскъ се ꙟнчене прін о кіемаре: Татъл ностръ кареле ещі ꙟн черȣрі; ростінd

ачесте кȣвінте, фіеш каре крещін търтȣрісеще, къ фіind о сімплъ фъптȣръ ші пъскȣт пъкътос, ел нȣ капътъ ачест ꙟпъръtеск прівілегіȣ de а нȣmi пе Dȣmnezeȣ пъріnте ал сеȣ, de кът прін о лȣкраре а харȣлȣї ꙟnвредnічітъ прін Dȣmnezeȣ-омȣл, аша ꙟnкът ачест хар ꙟі асігȣреazъ лȣї ꙟnфіереа ші тітлȣл слъвіт de фііȣ а лȣї Dȣmnezeȣ прін креdinцъ. Ꙟn ȣрmъ вінȣ черерілe; челе треї dinтъіȣ се реnоартъ кътръ віаца dȣховnічеаскъ саȣ сȣфлетеаскъ; къчі, ꙟmпъръціа лȣї Dȣmnezeȣ, dȣnре каре ноі ꙟnсътъm есте стрікареа ръȣлȣї ші сфінціреа нȣmелȣї Dȣmnezeеск прін фаnтеле челе бȣnе а фііnцелор zidite dȣnре кіnȣл сеȣ; ші а треіа черере аре de обіект нȣ атъта ка съ ȣрmeze ꙟmплініреа воеї Dȣmnezeeщі пеnтрȣ каре тоате сънт mіжлоаче, пънъ ші ꙟnсȣші ꙟmnedeкъріле, dар maї кȣ самъ сȣпȣnереа фііаскъ а воеї поастре ла воеа Пъріnтелȣї ностръ, ші ачеастъ сȣпȣnере съ фіе кіар din ачеастъ віацъ, dȣnъ піlda dȣхȣрілор феріч іте, каре о ꙟmпліnескȣ кȣ dрагосте ꙟn черȣрі. Ꙟnсъ омȣл есте ꙟmбръкат кȣ органе трȣпещі ші ꙟnкȣнціȣрат de певоі; ачеаста прічіnȣеще а патра черере а пъnеі de тоате zілеле, каре кȣпріnde сімволі-

чеще тоате требѹінцеле лецїѭіте а ле отѹлѹї, ші маї кѹ сатъ ꙟndoiта храпъ а съфлетѹлѹї ші а трѹпѹлѹї. Ꙟнтрѹ adевър, съфлетѹл поате флътънzi ка ші трѹпѹл, ші а къdea сѹбт о слъбъчїѭне вреdnікъ de плънс, кънd Dѹmnezеѹ ꙟл ласъ de cine ші ї іеа тоате мънгъеріле dѹхѹлѹї сеѹ челѹї сфѫнт. Ѹрmeazъ о черере каре кѹпрinde ꙟn cine конdiцїа ѹnіреї ноастре кѹ Dѹmnezеѹ прin Іісѹс Хрістос, adeкъ ертареа пъкателор ноастре dатъ nѹмаї сѹбт коndiцie, adeкъ daкъ вом ерта ші noї ачестор чі не грешескѹ поѹъ. О! отѹле, de ла тine dечї атѫрпъ de а префаче ачеастъ черере сеаѹ ꙟn ісвор de ꙟndѹраре, сеаѹ ꙟn хотъріре de ocinдъ! А шеса черере есте ростітъ прin ꙟнсѹші кѹноцінца de noї ꙟншine ші прin сімціреа а челеї маї dесъвършіте а ле ноастре слъбъчїѭnї; еа есте гласѹл ѹmiлiнцїї, къчї кънd Dѹmnezеѹ ласъ ші пе чеї маї dесъвършіцї de каdѹ сѹбт іспітъ, її nѹ потѹ а о бірѹі прin сінгѹріле лор пѹтері. Ꙟn сфършіт а шеапте черере есте dеплiнiреа ачестіа: «Ші ne ісбъвеще de чел ръѹ,» ісбъвецене Dѹmnezеѹле а ѭбіреї ші а ꙟndѹръреї, de ръѹл каpeле есте ꙟn noї, de ачела кареле ne аmeнінцъ dinaфаръ, de кѹрселе nenѹmerате а тѹ-

тѹлор ачестор dѹхѹрї а тінчюнеї шї а ꙟнтѹнерікѹлѹї, каре аѹ ръѹ-ꙟнтребѹінцат слобоzеніа лор, шї ар воі а траце тоате фъптѹріле ꙟн аdꙟнкѹл перzъреї, ѹнdе с'аѹ пръбѹшіт ії ꙟнсѹшї. Ꙟнкіереа ачестеї рѹгъчюнї есте о тълцетіре din лъѹнтрѹ, пентрѹ стъпꙟніреа лѹї Dѹmnezеѹ песте тоате фіінціле, шї прін ѹрmаре лепъdареа desъвършітъ а сѹфлетѹлѹї крещін de тот фелѹл de idололатріе а dѹхѹлѹї а inimiї шї а сіmцірілор.

Dѹпъ че аm хотъріт че есте рѹгъчюнеа шї аm арътат фелѹрітеле еї форmе, noї неаm сіргѹіт de а аnаліzа рѹгъчюнеа Dоmнеаскъ, прівітъ ка ѹн model шї ка прескѹртареа чеа maї desъвършітъ а тот фелѹл de рѹгъчюне плъкѹтъ лѹї Dѹmnezѹѹ. Nѹ ера ертат de кът нѹmaї лѹї Іісѹс Хрістос de а ꙟнвъца ачеастъ рѹгъчюне пе оаmенї, пентрѹ къ Ел сінгѹр ꙟн пѹтереа жертфеї сале de бѹнъ вое пѹтеа а не da dрітѹл de а рості сфінтеле кѹвінте, каре рестаторніческѹ ꙟнтре Dѹmnezеѹ шї пъкътос ѹн фел de релаціе пърінтеаскъ. Рѹгъчюнеа требѹїе а фі ѹmілітъ шї сіmплъ, ꙟнсѹфлатъ din креdінцъ, фъкѹтъ ꙟн нѹmеле лѹї Іісѹс Хрістос, а кърѹеа mіжлочіре о фаче а фі лѹкрътоаре, фъръ пістъ сеаѹ dѹшmъніе кътръ аnроапеле нострѹ, de-

пъртаці de тоате плъчеріле ші інтересуріле ші de тоате dорінцеле протівпіче сфінтеі лепъdърі de сіне. Нъ сокотіці, Domnілор, къ есте ку путінцъ de а фі чінева крещін ꙟп тіжлокул фъртупілор ші а іспітелор віецеі, фъръ а ꙟптребуінца ругъчюпеа. Чіпе пу чере пітікъ, пу капътъ пітікъ; ачела че чере de ла Dумпеzеў харул ші лутіпа са, есте тотdеаупа сігур къ Пъріптеле сеў чел череск пу'ї ва da луї „пеатръ ꙟп лок de пъпе, пічї шерпе ꙟп лок de пеще“ dупре кут zіче Евангеліа. ꙟпсетпаціва біпе, къ требуіе а съвърші ругъчюпеа субт тоате формеле сале, каре кургў dіп старea поастръ de аічеа de пе пътжпт; еў воеск а zіче: ругъчюпеа dіп гуръ, ачеа dіп тъчере, ачеа пе кареа о аdучет луї Dумпеzеў ꙟп аскупс ші ругъчіучеа обіщеаскъ че есте атът de путерпікъ dупъ фъгъduінца ростітъ de Мъптуіторул постру. Ну въ лъсаці пічї оdіпеоаръ de а въ dісбіпа de ла креdінца воастръ пріп софістеле упор dухурі ꙟпгътфате ші ꙟтпетріте. Ачестї оатепї поате въ вор zіче, къ оръпdуеала лутеі фісіче ші торале есте супусъ ла леці пестрътутате, ші къ ругъчюпіле упеі фііпці тікълоасъ пу пот пітікъ а скітба dіп еле. Dакъ веці аузі сеаў веці чіті

ніще acemine сокотінце стінтіте, ръспѕndeцї къ нѕ есте нестрътѕтат, прін ѕрмаре кѕ непѕтінцъ рѕгъчіѕнеї, de кът нѕmaї ачееа че кѕ. прinde ꙟн cine контразічере; de пілdъ, крещінѕл нѕ се ва рѕга нічї оdineоаръ пентрѕ ка de doъ орї doъ съ факъ чінчї, сеаѕ лѕміna съ фіе тотоdатъ ші ꙟнтѕнерек, сеаѕ ка dѕхѕл съ фіе трѕп maї nainte de a ꙟнчета a фі dѕх. Ачеаста ар фі ꙟмпротіва ꙟнцъленчіѕнеї чеї ꙟналте a лѕї Dѕmnezeѕ. ꙟнсъ афаръ de ачесте тоате лѕкрѕріле че се парѕ нескімбътоаре ꙟн прівіре кътръ ом нѕ сꙟнт тот аша ші ꙟн прівіре кътръ воіа ачелѕї Атот-пѕтернік. Прекѕм харѕл лѕї Dѕmnezeѕ лѕкръ асѕпра слобоdeї воі оменещї фъръ a о dicфіінца, de acemineа ші рѕгъчіѕnea се фаче лѕкрътоаре ші капътъ пѕтере прін іѕвіреа фъптѕреї асѕпра іѕвіреї лѕї Dѕmnezeѕ. Пентрѕ ачеаста пророкѕл зіче: «Тѕ мъ веї кема; ші еѕ те воіѕ азі, ші тѕ ꙟмї веї da търіре.» Аша dap, рѕгъчіѕнеа нѕ есте нѕmaї ростіреа dорінцілор ноастре, еа есте ꙟнкъ ші ростіреа рекѕноштінцїї, a сѕпѕнереї ші a dрагостеї ноастре. Еѕ нѕ въ воіѕ ворбі аічеа deaмърѕнтѕл deспре лѕкрѕріле аскѕнсе ші мінѕнате a рѕгъчіѕнеї, deспре харѕріле ꙟмбелшѕгате, не каре Dѕmnezeѕ ле

ръварсъ асѹпра фаміліілор ші а націілор, пентрѹ фаворѫл а къціва ѳренцї, карії ꙟл слъвескѹ кѹ ԁѹхѫл ші кѹ аԁевърѫл. Ачесте сѫнт ніще лѹкрърі, каре нѹ се ꙟнвацъ ԁе кът нѹmаї пріn іспітъ, ші каре нѹ се ԁіско-перѹ ԁе кът нѹmаї аколо ѹnԁе есте креԁін-цъ. Съ въ фіе ԁе ажѹнс а креԁе таре къ тоатъ гѫнԁіреа че не [пѹне ꙟnаіnтеа лѹї Dѹmnezеѹ пріn аԁѹчереа аmінте ԁе Іісѹс Хрі-стос есте о рѹгъчіѹне. Кѹ кът mаї ԁес сѹф-летѹл ностру ва авеа ніще асеmіnе гѫнԁірї, кѹ атъта mаї mѹлт се ва ꙟnаіnті кътръ mѫn-тѹіре. Въ mаї аԁаог а zіче, нѹ пърсіцї нічї ѹnа ԁіn форmеле рѹгъчіѹнеї; аԁѹнацівъ кѹ сіргѹінцъ ші ръвнъ ла ꙟnкіnъчіѹnіле общецї ашеzате ԁе кътръ сфѫnта ноастръ Бісерікъ; ꙟn алт фел, ацї кълка ꙟn пічїоаре Dѹmne-zееаска фъгъԁѹінцъ а лѹї Іісѹс Хрістос: «А-коло ѹnԁе ԁоі сеаѹ треї вор фі аԁѹнацї ꙟn-трѹ нѹmеле mеѹ, аколо воїѹ фі ші Еѹ ꙟn mіжлокѹл лор.» Ꙟn елеmентѹл ачест грос а віецеї пъmѫnтещї, ноі не асеmънъm кѹ Datоцїї кѹ кѹфѹnԁъторії ꙟn фѹnԁѹл mъреї. Da-къ ії нѹ есъ аԁесе ԁеасѹпра апеї пентрѹ а ръсѹфла ԁіn тіmп ꙟn тіmп елеmентѹл mаї сѹб-ціре неапърат прелѹнцірії віецеі лор, ачестї оаmенї перѹ кѹ тікълошіе, фъръ ка вре о

парте а трупулуї лор съ саmіne ръпітъ сеаŭ тушкатъ. Adучеціvъ amіnte adece de ачеастъ ікоапъ; съ щіцї къ «ругъчюпеа есте ръсуфларea суфлетулуї,» каре пу поате тръі фъръ еа, пічї а се хръпі din тъпкъріле челе гроасе че ꙟпdеступлеазъ пофтеле поастре челе тръпещї.

ꙞNВЪЦЪТȢРА XVIII.

Леџеа лȣї Dȣmnezeȣ; челе zече поропчї.

Dȣпъ че am ворбіт deспре челе dintъїȣ doȣъ обіекте а Ꙟпвъцътȣреї реліџіоасе, adeкъ deспре doгmъ, каре слȣжеще de хрань пептрȣ minte сеаȣ гъndіре, ші deспре рȣгъчюпе, каре есте ростіреа doрінцеї, пȣ пе ръmъпе maї mȣлт de кът а пе Ꙟпdелетнічі кȣ леџеа Dȣmnezeeaскъ, каре есте регȣла лȣкрърілор omineщї. Din Ꙟпчепȣтȣл Ꙟпвъцътȣрілор поастре, еȣ m'am Ꙟпгріжіт а въ фаче кȣпоскȣт къ реліџіа Ꙟмбръцошеазъ пре om Ꙟп Ꙟптреџіme, ші къ кȣ deосебіре de челелалте щіінце еа пȣ Ꙟпaіnteщe пе

ȣченічїй сеї ꙟн кȣнощінца аdевърȣлȣї, de кът сȣбт коndіціе ка съ о нȣе ꙟн лȣкраре. Пентрȣ ачеаста нȣ в'ашї фі ꙟнвъцат nimікъ, daкъ, dȣпъ че в'ат аdъпат ꙟнцълецереа кȣ сфінтеле аdевърȣрї а креdінцеї, нȣ в'ашї da пентрȣ спріжінȣл ачестор кȣнощінце ꙟналте шї поронЧіле лецеї Dȣmnezeeщї, кареа dȣпре zічереа Пророк-ꙟмпъратȣлȣї: «ꙟнтоарче сȣфлетеле.» ꙟн ꙟнвъцътȣріле а треа шї а патра ват тълкȣіт че есте лецеа нескрісъ, deacemene нȣрчеасъ de ла Dȣmnezeȣ шї съпатъ ꙟн кȣцетȣл неамȣлȣї omінеск. ꙟн тоате тімнȣріле шї ꙟн тоате церіле ноі ат афлат ачеастъ леце віе шї нестеарсъ, maї нȣтернікъ de кът ꙟнрїȣріреа клімелор, maї ꙟнрдъчінатъ de кът прежȣdеціле націонале, шї лȣнтънdȣсе de о потрівъ кȣ стрікареа інimeї omȣлȣї. Акȣm не вom ꙟndелетнічі кȣ лецеа dатъ пе mȣнтеле Сінаїȣ шї кȣпрінсъ ꙟн челе zече поронЧї. Daкъ вецї нетрече тот оdатъ шї кърціле dътъторілор de лецї шї а філософілор векї, леціле лȣї Міnос, лȣї Zороастрȣ, лȣї Конфȣціе, лȣї Лікȣрг, лȣї Солон шї лȣї Nȣma, фъръ mȣлтъ греȣтате въ вецї ꙟнкреdінца къ ачесте нȣ сънт алта de кът ніще бȣкъцї неdеплініте аmестекате кȣ mȣлте грешелї, шї каре нȣ потȣ нічї ꙟн-

тр'ѹп фел съ се асемънезе кѹ леџеа даmъ де Моїсі. Шi кѹ тоате ачесте лѹї Дѹmnезеѹ їаѹ плъкѹт де а адъоџі кътръ челе зече порончї шi алтеле, каре алкътѹескѹ леџеа Евангелічеаскъ. Еатъ текстѹл ачелор зече порончї сеаѹ Декалогѹл.

1⁰ «Еѹ сѫнт Домнѹл Дѹmnезеѹл тъѹ, каре те-аm скос дin пъmѫнтѹл Еџіптѹлѹї, дin каса робіеї. Съ нѹ аї алџї Дѹmnезеї ѫnaintea mea.»

2⁰ «Съ нѹ'џї фачї џie кіп чїоплiт, нічї вреo асемънаре дin тоате ачеле че сѫнт ѫn чер сѹс сеаѹ пре пъmѫнт жос, сеаѹ ѫn апе шi сѹпт пъmѫнт. Съ нѹ те ѫnкінї лор нічї съ слѹжеџї лор, кьчї Еѹ сѫнт Домнѹл Дѹmnезеѹ, Дѹmnезеѹ ръсплътітор.»

3⁰ «Съ нѹ їеї нѹmеле Домнѹлѹї Дѹmnезеѹлѹї тъѹ ѫn дешерт къ нѹ ва лъса Домнѹл нечертат орї пе чіне ва лѹа нѹmеле лѹї ѫn дешерт.»

4⁰ «Адъ'џї аminте де зіоа Сѫмбетеї, ка съ о сфінцеџї пре еа. Шесе зіле лѹкреазъ шi'џї фъ тоате лѹкрѹріле тале; еар зіоа а шепте ва фі џie сѫмбъmъ Домнѹлѹї Дѹmnезеѹлѹї тъѹ; кьчї Ел аѹ фъкѹт ѫn шесе зіле черѹл шi пъmѫнтѹл, mареа шi тоате челе че сѫнт ѫn тръnселе, шi

ꙟн а шепте zi с'аꙋ оdіхніт. Пентрꙋ ачеаста Dомнꙋл аꙋ біне-кꙋвънтат zіоа а шепте ші о аꙋ сфінціт пре еа.»

5⁰ «Чінстеще пре Татъл тъꙋ ші пре Мꙋма та, ка съ фіе ціе біне ші съ тръіещі анї мꙋлці пе пъмꙟнт.»

6⁰ «Съ нꙋ ꙋчіzі.»

7⁰ «Съ нꙋ фꙋрі.»

8⁰ «Съ нꙋ кꙋрвещі.»

9⁰ «Съ нꙋ мъртꙋрісещі мъртꙋріе мінчюноасъ асꙋпра апроапелꙋї тъꙋ.»

10⁰ «Съ нꙋ пофтещі фемееа апроапелꙋї тъꙋ, нічї каса лꙋї, нічї царіна лꙋї, нічї слꙋга лꙋї, нічї слꙋжніка лꙋї, нічї боꙋл лꙋї, нічї асінꙋл лꙋї, нічї ꙋн dобіток ал лꙋї, нічї къте сꙟнт а ле апроапелꙋї тъꙋ.»

Ачеста есте текстꙋл ачелор zече порончї съпате пе dоъ леспіzї dе пеатръ. Мꙟнтꙋіторꙋл ꙟнсꙋшї аꙋ аdꙋнат ачесте zече порончї фъкꙟнd dін еле нꙋмаї dоъ, пе каре ле zіче къ сꙟнт ꙟнтокмаї ꙟнтре еле аdекъ: «съ юбещі пе Dомнꙋл Дꙋмнеzеꙋл тъꙋ dін тот сꙋфлетꙋл тъꙋ, ші пе апроапеле тъꙋ ка ꙟнсꙋці пе тіне.» Нічї о dаре dе леце, нічї о ꙟнцълепчюне оміеаскъ, маї наінте dе Ръскꙋмпърътоꙋл омепірей, нꙋ аꙋ фост ꙟн старе dе а dа ꙟнтр'ꙋн аша кꙋпрінс тоате dаторііле,

ші de а фаче ка сь кѕргъ dintр'ѕn сінгѕр ісвор тоатъ desъвършіреа ші ферічіреа. Кѕ ачеастъ лѕтінъ череаскъ, таї ѕшор пѕтет кѕnoаще, къ тоатъ сітціреа ші тоатъ лѕкрареа, кареа nѕ кърце din іѕбіреа de Dѕтnezeѕ сеаѕ de апроапеле, nѕ поате сь фіе ꙟndеплін бѕnъ nічі кѕратъ. Deасеmеnе ꙟnторкъndѕне ла текстѕл челор zече порѕнчі, noі вот веdea, къ челе патрѕ dintъіѕ порѕнчі ꙟnвацъ desпре іѕбіреа кътръ Dѕтnezeѕ, ші челе шесе de не ѕртъ desпре іѕбіреа кътръ апроапеле. Ꙟnтрѕ аdевър, ачесте кѕвінте атът de сітпле ші ла веdере атът de попораnе, кѕпрindѕ кѕ тоате ачесте тоате елетептеле віецеі Dѕтnezeещі, кътръ каре отѕл пъкътос есте кіетат. Dакъ чіnева ꙟnвацъ не dеасѕпра ачесте Dѕтnezеещі порѕнчі, атѕnче с'ар пѕте алѕnека а креdе, къ еле nѕ аѕ фост dате de кът nѕтаї пеnтрѕ попорѕл Ісраілтеаn, попор dат простіеі ші пофтелор трѕпещі, ші акърѕіа пещіінцъ тѕndріа поастрь пе фаче съ'іо плъпцет. Ꙟnсъ съ черкът а апліка фіеші каре порѕнкъ асѕпра поастръ: Чеа ꙟnтъіѕ вестеще ѕnітатеа Dѕтnezеіреі; ші паціїле челе таї вестіте а лѕтеі ръmасеръ акѕфѕndате ꙟn пегѕріле політеістѕлѕї. А dоѕа опреще орі

ші че фел de idололатріе; ші поі оатеnі тъndрі ші ꙟпгъпфаці, сътет оаре слобозі de еа, поі карії пе ꙟпкіпът віцелълі de аър пріn лъкоmia поастръ, поі карії ꙟndъmпezeim пе челе таі реле плекърі а поастре, карії ръdікът алтаре тътълор dешертъчіъпілор лъmeщі, поі ꙟп сфършіт карії ат ꙟпълцат ꙟпкіпареа de idолі пъпъ аколо, ꙟпкът жертфіт ші оатеnі пе алтаръл idолълі ачелъі ацер че есте ꙟп поі, еъ вреъ съ zік ачелъі еъ тъпіат ші жігпіт! А треиа опреще de а се лъа пътеле лъі Dътпezeъ ꙟп dешерт, ші поі ꙟл батжокорім пеꙟпчетат пріn dепрindере ші ъшъртътате, къ о віповатъ пебъгаре de самъ, че віпе de ла ꙟтпетріреа inimeі. А патра статорпічеще zioa Dоmпълъі пъстрать dаторііlор кътръ Ел ші требъінцелор din лъъптръ а съфлетълъі поастръ; ші поі че ат фъкът оаре din zioa ачеаста, ші че ꙟпиъртъшіре авет поі din вечіпічіе ꙟп тіжлокъл ачестор бъптъеле фъръ сфършіт а ъпеі віеці че трече! А чіпчеа есте ка о верігъ кареа ъпеще юбіреа кътръ Dътпezeъ къ юбіреа кътръ апроапеле, арътъпd dаторііле юбіреі фіещі; събт пъте de Пъріnте ші Маікъ поропка а чіпче сфінцеще тоате легътъріле фатілієі ші ачеле а ле

Патріеі; еа ҂пвацъ рекѹпощінца кътръ стъпъпіріле ашеzате de сѹс, кътръ ҂пвъцъторіі ші таі таріі пострі; еа ҂п сфършіт се ҂пкеіе пріп о жѹрѹінцъ, че есте ҂пкіzъшлѹіреа а тоатъ ферічіреа соціалъ. Чіпе dіптре поі, Domпілор, пѹ се сітте фъръ пічі о тѹстраре dіп лъѹптрѹ, ҂п прівіреа ачестіі а чіпчі порончі? Пре кът пе ҂паіптіт се ѹтілеще ші тъпdріа поастръ. Поропка а шеса опреще а пѹ фаче тоарте de om; пропіа пе-аѹ пъстрат de ачеастъ фаптъ; dар пѹтет zіче de ачеаста, къ поі п'ат оторіт отѹ сѹфлетеще? Евангеліа хотъреще лътѹріт, «къ орі ші чіпе ѹреще пе фрателе сеѹ есте ѹчігашѹ.» А шепте поропкъ опреще тот фелѹл de фѹртішаг. Ҁпсе съ пѹ сокотіт къ асетіпе кълкъторі а ачестеі леці се афлъ пѹтаі піптре чеі сърачі ші тікълоші. Къці оатепі че пе dіпафаръ се парѹ de треабъ, аѹ ръѹ-҂птребѹінцат бапіі обшеції аі църеі; къці алціі ръпескѹ кѹ ѹп сіпгѹр кѹвжпт de ла апроапеле, ачееа че есте таі скѹтп de кът авѹцііле, adекъ чіпстеа ші ліпіщеа сѹфлетѹлѹі! А опта опреще кѹрвіа, ші пріп ачесте кѹвіпте осіпdеще тоатъ плекареа dесфрѫпатъ. Іісѹс Хрістос ҂п ҂пвъцътѹра са de пе тѹпте dъ порончіі ачестіі тоатъ ҂п-

tindерea са, zікънd: къ тоатъ некъръцъніа кърце din dорінцеле ноастре челе некърате. Съ ѫртът черчетареа dекалогълъї ші а кѫцетълъї ностръ таї dенарте. Поронка а нова опреще тоатъ търтъріа тінчѭноасъ, ші прін ачеаста ѫнсъші тоатъ лъкрареа; тоатъ тінчѭна сеаъ тоатъ ворба непотрівітъ къ сфѫнтъл аdевър. Ѫн ачеастъ прівіре, Dотнілор, нъ сѫнтет ноі оаре тоці ніще тартърі тінчїѭноші? Noі сѫнтем некреdінчїоші аdевърълъї, таї ѫнтъїѫ прін натітъ сеаъ прін тъndріе. Ѫнсе de ла ачеастъ тінчѭнъ пънъ ла търтъріа неdреантъ, нъ есте de кът нътаї ѫн сінгър пас, о лініе невъzътъ, ші ноі ѫнвіновъціт не апроапеле пентръ а не dесвіновъці не ноі ѫншіне. Ѫн сфършіт віне а zече поронкъ, кареа ле ѫтбръцошеазъ не тоате, ші ловеще стрікареа пъравърілор ѫн ѫнсъші ръdъчініле сале: «Съ нъ dореці нічї de кът ачееа че есте а алтъїа.» Еатъ нечетеа dесъвършіреї, dъпре Dътнеzеъ, прінчініъл а тоатъ ѫнкінареа din лъънтръ ші съфлетеаскъ, ші лътъріреа чеа таї dесъвършітъ а ачестор Dътнеzееоці къвінте: «Съ ѭбеоці не апроапеле тъъ ка ѫнсъці не тіне.»

Ѫшор веці прічене, Dотнілор, къ отъл фііnd ѫн dъх zіdіт dъпре кіпъл ші асътъна-

реа лѹї Dѹmnezеѹ, требѹіа ка леџеа чеа maї ꙟпалтъ съ'ї опреаскъ тоатъ пофта пелеџю-ітъ, че есте іворѹл тѹтѹлор пъкатѹрілор. Ꙟn ачест кіп прівіnd ачесте zече поропчї, отѹл се сіmте пътрѹпс de о dѹрере песпѹсъ, шї гъndеще кѹ атъръчіѹпе ла zічеріле форталпіче а лѹї Dавіd, а Евапгеліеї шї а Апостолѹлѹї Павел: «Nѹ есте dрептате, пічї ѹп оm віеџѹіnd пѹ се ва ꙟndрепта din лѹкръріле сале, пimепе ва пѹтеа ꙟmплiпi ꙟпdеплiп леџеа.» Ачеастъ копвінџере, кареа есте moартеа mъndрієї, пе фаче а ꙟпкіа, къ есте пеапърат а се фаче о ръскѹmпъраре, шї пе арѹпкъ, аша zікъnd, ꙟп браџеле Мъпtѹіторѹлѹї построѹ, каре аѹ веніт ꙟп ачеастъ лѹmе пептрѹ а плъті dаторіа пептрѹ тоџї, шї а кеmа пѹ пре чеї dрепџї, чі пре чеї пъкътошї ла покъіпџъ.

ꙟNВЪЦЪТȢРА XIX.

—

Леџеа Евангелічеаскъ.

Dȣmnezeȣ-отȣл viind ꙟn ачеастъ лȣme, пȣ пентрȣ а стріка леџеа веке, чі пентрȣ а о ꙟn-dепліні пе аратъ ꙟn персоана са пілdа чеа таі dесъвършітъ а іȣбіреі кътръ Dȣmnezeȣ ші а апроапелȣі, ші аȣ ꙟndестȣлат пріn жертва са чеа de бȣnъ воіе dрептатеа чеа вечнікъ. Ел аȣ ꙟmплініт леџеа пріn віаца ші пріn moартеа са; Ел аȣ ꙟmплініто ꙟnкъ ші пріn Dȣmnezeещіле порончі че се кȣпрінdȣ ꙟn сфѫnта Евангеліе, порончі каре аратъ тоатъ аdънчімеа леџеі, тоате семnіле асъ-тъпъреі, пе каре Ел аȣ веніт с'о рестатор-

пічеаскъ ꙟтре Дꙋmnezeꙋ̆ ші от, ꙟn сфър-шіт тоате таіnеле віеції din лъꙋнтрꙋ аскꙋn-съ ꙟn Дꙋmnezeꙋ̆ ші хрънітъ невъzꙋт прin кредinцъ, dрагосте ші пъdежdе. Еꙋ̆ въ ꙟndemn Domnілор, а четі кът се поате maĭ adec кꙋ-въптꙋл лꙋĭ Ісꙋс Хрістос че 'лаꙋ̆ фъкꙋт пе mꙋnте.* Аколо веці афла тоате регꙋліле пентрꙋ фаптеле воастре, тоате ꙟndemnꙋрі-ле пентрꙋ пꙋртаре, тоате mъпгъіеріле de ка-ре отꙋл аре невое ꙟn кꙋрсꙋл черкърілор ачестеĭ віеції. Воĭ nꙋ веці ꙟnцълеце de кът dꙋпъ че веці пꙋне ꙟn лꙋкраре ачееа че Мъnтꙋіторꙋл не ꙟnвацъ; ші nꙋ веці ръmънеа статорnічĭ ꙟn лꙋкрареа adевърꙋрілор креці-неці, de кът nꙋmaĭ ꙟптрꙋ кът ле веці adъ-па кꙋ рꙋгъчюnea. Nꙋ въ decnъdъжdꙋіці вре odатъ nічĭ de ажꙋторꙋл лꙋĭ Дꙋmnezeꙋ̆, нічĭ de воĭ ꙟnшівъ; ші тотdeaꙋna кънd веці de-скоперi вре о ꙟmпротівіре ꙟптре zічеріле лꙋĭ Ісꙋс Хрістос ші ꙟптре сокотінцеле ꙟn-цълепчюneĭ лꙋmeщі, феріцівъ de а deпърта ачееа че ві-с'а пъреа непотрівіт кꙋ лꙋmea; къчĭ лꙋmea трече, ꙟnсъ кꙋвꙟптꙋл лꙋĭ Ісꙋс Хрістос nꙋ ва тречe ка черꙋл ші пъmꙟn-тꙋл.

---

* Матѳеꙋ̆ 5, 6, 7.

Мѫнтѹіторѹл нострѹ ꙟнчепе ачест кѹвѫнт, арътѫнd dе ферічіцї пе ачеї пе карії оатенії ꙟї жълескѹ ші ꙟї dеспрецѹескѹ; Ел zіче: «Ферічіцї чеї съарачї кѹ dѹхѹл, ферічіцї чеї че плѫнгѹ, ферічіцї чеї че флѫмѫнzескѹ ші ꙟнсѫтошеаzъ dе dрептате, ферічіцї чеї тілостівї къ ачеї се вор тілѹі, ферічіцї чеї блѫнzї, чеї фъкъторї dе паче, чеї кѹрацї кѹ inіта, ꙟн сфѫршіт ачеї ісгоніцї пентрѹ аdевър ші dрептате.» Се ꙟнцълеце dеndатъ къ ачесте кѹвінте н'аѹ нітіка общеск кѹ елетентеле ꙟнцълепчіѹнеї лѹтещї, ші къ еле іесѹ dіn гѹра ачелѹіа, каре ꙟнсѹші есте ісворѹл а тоатъ ферічіреа. Ачесте опт ферічірї се леагъ ѹна кѹ алта; еле сѫнт ка ніще трептеле а ѹнеї скърї, пе кареа отѹл се сѹіе кътрѹ Dѹтнеzеѹ. Ачеастъ скаръ се ꙟнчепе прін съръчіа dіn лъѹнтрѹ, че есте ѹтілінца ші кѹръценіа інітеї, ші се сфѫршеще ла алецереа Dѹтнеzееаскъ, че се аратъ прін прігоніріле ші сѹферіріле пъстрате пентрѹ тоцї ачеї карії се лѹптъ пентрѹ търіреа лѹї Dѹтнеzеѹ ші пентрѹ біnеле отеnіреі. ꙟн ѹртъ віне алътѹрареа ꙟнтре лецеа векіе ші ꙟнтре лецеа Евангелічеаскъ. Ла фіеш каре поронкъ Іісѹс Хрістос ꙟнdрептеаzъ тотѹл кътрѹ отѹл dіn лъѹнтрѹ; Ел осіndеще dо-

ꙟвацъ, къ ꙟцълепчюнеа требуіе а фі пе-деспърціть de кътръ ръвнъ; пентру ачеаста векії пъріnці аї Бісерічії, авеа обічею de a ꙟвъца трептат adевърuріле челе мънтуі-тоаре, шi ꙟмпърціа пе учепічії лор ꙟн доъ класе, adекъ: Катіхуменії сеаў Катіхіза-ції, ші Кредінчіошії сеаў ꙟнвъцації.

Дупъ че ꙟн аша фел аў лъціт разе din лу-мінъ пънъ ꙟн адънкул куцетелор, Мънтуі-торул оаменілор ꙟнdеамнъ стъруіреа ла ру-гъчюне ші куръценіа ꙟн кредінцъ. Ел не зіче съ къутъм, съ черем ші съ батем ка съ не се deскідъ; кьчї харул сеў чел лу-кръторъ есте тотdеаuна de фацъ пентру а аузі ругъчюніле поастре, пентру а deскіdе інімі-ле поастре ші а ле ꙟмплеа de мънгъері Думnезееці. Ісус Хрістос печетлуеще ꙟн сфжршіт ꙟнвъцътура са чеа череаскъ пріn о поронкъ кареа ле купріnde пе тоате: «Тот ачеeа че воіці съ въ факъ оаменії воуъ, фа-чечї ші воі лор асеменеа; кьчї ꙟнтру а-чеаста тоатъ леџеа ші пророчії атърнъ.» Ку тоате ачесте, дупъ че не-аў дат арма чеа а-тот путернікъ а ругъчюней, Мънтуіторул не deскопере, къ калеа че dуче ла вечінічіе есте аспръ ші семънатъ ку амъръчюні. Ел не ꙟнdеамнъ de a ꙟнтра пріn уша чеа

стрітъ, адекъ de а не лепъda de плекърі-ле поастре челе реле, de idолії ностри ші de ної ꙟпшіне, ка съ пѵтет ꙟптра ꙟп цеара пъчеї. Ел не ꙟпартеазъ ꙟнкъ ꙟп ꙟмпротіва атъцірілор тінчїѵношілор dаскалї ші а тінчїѵношілор пророчї, а ачестор оаменї прітеждіошї, карії пердѵ сѵфлетеле сѵбт віклеанѵл претекст de а ле ꙟвmіnа: «Воі ꙟї веці кѵноаще zіче Мꙟнтѵіторѵл, de пе фаптеле лор; (нѵ de пе ворбеле лор) dѵпре кѵм чі-нева кѵноаще помѵл de пе роаdа са.» Мꙟн-тѵіторѵл атепінцъ ꙟп сфършіт кѵ тоатъ аспрімеа жѵdекъціі пе ачії че аскѵлтъ ꙟн-въцътѵра са, фъръ а се сілі de а о пѵне ꙟп лѵкраре, пе ачії карії стрігъ неꙟнчетат: Doamne, Doamne! фъръ а'л іѵбі ші фъръ а'л аскѵлта. Кътръ ніще асеміне Ел ꙟнdреаптъ ꙟнфрікошателе кѵвінте: «Депъртацівъ de ла міне, воі чеї че лѵкрацї фъръ de леце.» ꙟн-съ de асеміне Ел аратъ de ферічіт пе ачела, каре пріпеще ші фаче порончіле сале; Ел асъмънеазъ пе чел кредінчїос кѵ ѵн ом ꙟн-цълепт, каре аѵ zidіт каса са пе пеатръ, кареа ꙟнсъмнеазъ пе ꙟнсѵшї Мꙟнтѵіторѵл, dѵпре кѵм ам възѵт ꙟп ꙟнвъцътѵріле dіна-інте. Ачеастъ лѵкѵінцъ dін лъѵнтрѵ, ꙟп кареа лѵкѵеще Сфꙟнтѵл Dѵх, се ціне не-

кліптітъ ꙟп тіжлокꙋл фꙋртꙋпілор; еар dакъ ар фі еа zіdітъ пе пъсіп, аdекъ, пе dешертеле сокотінцꙵ отінещꙵ, пе ꙟпкіпꙋірꙵ ші пе пофте, еа ар фі ꙟпкꙋрѫпd ръстꙋрпатъ ші къdереа са ар фі таре ші вреdпікъ de жълiт.

Съ пе опрім аіче Dотпілор; фіе ка харꙋл Dотпꙋлꙋї постру Ісꙋс Хрістос съ ꙋртеzе ꙟп іпітіле воастре таї dепарте гѫпdіріле ші ꙟпвъцътꙋріле поастре, аплікъпdꙋле ла фіеш каре dіп воі ꙟп партікꙋлар, dꙋпре певоіле сꙋфлетꙋлꙋї сеꙋ ші потрівіт кꙋ тѫптꙋіреа са чеа вечіпікъ. Еꙋ ат черкат ка съ въ пꙋп пе калеа че dꙋче ла віаца чеа аdевъратъ. Аdꙋчецꙵ dе акꙋт ꙟпаіпте ші ꙟпdрептацꙵ тоате лꙋкръріле ші тоате кꙋпощінцiле воастре кътръ ачест чептрꙋ ꙟпвіеzътор, dе ꙋпdе есъ лꙋміпа ші пꙋтереа, dрагостеа ші ачеа паче dіп лъꙋптрꙋ, пе кареа лꙋтеа пꙋ о поате пічꙵ а віо dа, пічꙵ а віо ръпі. Въ жꙋр ка съ пꙋ zіdіцꙵ віторꙋл вострꙋ пе пъсіпꙋл чел тішкътор а патітілор, а егоістꙋлꙋї ші а тѫпdріеꙵ; гѫпdіцꙵ таї аdес ла ачееа че аꙋ фъкꙋт Мѫптꙋіторꙋл пептрꙋ поꙵ; фачецꙵ съ роdеаскъ dаръріле, пе каре ле-ацꙵ пріміт dе ла Ел; лꙋптацівъ кꙋ бърбъціе ші креdіпцъ ꙟтпротіва рꙋлꙋї че есте ꙟп воꙵ,

оатенї пъкътошї шї тотъшї кїетацї dе а въ ꙟтпъртъшї dе бънъріле челе вечїнiче. Тiпереца воастръ ꙟн пъцiн ва трече ка о флоаре; атънче вецї сiтцї слъбъноцindъсе пътеріле шї а dъхълъї шї а трънълъї востръ; фръмъсеца, лътеа шї dъхъл чел некърат въ вор ътплеа dе рane шї dе пътрежъне. Ꙟнсъ кредiнца воастръ ръмъind тот вiе, нъ ва ꙟтбътрънi ꙟтпреънъ къ трънъл востръ; ꙋъбiреа dе Dътnezeъ шї dе апроапеле въ ва пъстра тiнереца съфлетълъї; шї воï въ вецї апропiа къ ътiлiнцъ шї ꙟнкредере dе сфършiтъл чел неапърат, кънd въ ва тревъї а da Ziditорълъї востръ, Мънтъiторълъї востръ шї Пърiнтелъї востръ, ачел съфлет, пе каре Ел 'л аъ ръскътпърат къ прецъл тътълор вiстерiiлор ꙟнdърърей сале.

ꙖNВЪЦЪТȢРА XX.

—

Despre ржвнъ шi despre толеранцъ Ꙗн Релiџiе.

Noï вiецѹim Ꙗнтр'ѹn веак Ꙗn каре ideiле се ръстоарнъ шi се прiфакѹ прiн ловiреа неꙖнчетатъ а сокотiнцелор, не каре ѹнiĭ ле прiiмескѹ Ꙗn лок de кредiнцъ, шi а патiмiлор скiтвъчiоасе не каре ле Ꙗmnodobeскѹ кѹ mжndpѹл тiтлѹ de конвiнцерĭ сеаѹ Ꙗнкредерĭ. Dечĭ пѹind de о парте тоате miшкърiле полiтiче каре тѹлбѹръ Ꙗn ziлеле ноастре неamѹл omiнеск, съ черкъm de а не Ꙗнълца кѹ mintea ла iсворѹл тѹтѹлор непорочiрiлор ноастре: ачеста кѹрџе din неꙖнцълеџерiле релiџiоасе; съ не dъm dечĭ сокотiнца

ші кѫвжнтѫл пентрѫ темеюл кредінцеі поастре, ші съ ведем кѫт крещінѫл поате а ѫпі толеранца кѫ ржвна, ші а ръмъпе кредінчѩос адевърълѫі кѫноскѫт де ел, фъръ а піка жн пръпастіа ѫпѫі фанатістѫ ѫріт, ші фъръ а се ръгъчі жн пѫстіетъціле непъсъреі.

Де ла ал чінчеле веак, сфжнтѫл Аѵгѫстін епіскопѫл Хіпонієі аѫ апезат ачеастъ фрѫмоасъ аксіомъ: жн лѫкрѫріле жнсемнате ѫніtате, жн лѫкрѫріле кѫ жндоеалъ, слобоженіе ші жн тоате лѫкрѫріле драгосте. Жнсъ спре а апліка біне ачест прінціпіѫ, требѫіе біне а'л жнцълеце дѫпре статорніка жнвъцътѫръ а Бісерічіі поастре; отѫл пѫ есте жѫдікътор а ачестеі деосебірі; лѫкрѫріле челе маі жнсемнате аѫ фост хотъріте де кътръ Бісерікъ потрівіт кѫ граюл лѫі Дѫмнезеѫ; кът деспре лѫкрѫріле кѫ жндоеалъ, еле сжнт ачеле асѫпра кърора Бісеріка пѫ аѫ ростіт німіка деплін хотърітор, ші каре пѫ слѫжеск де кът а хръні дешарта кѫріозітате а дѫхѫлѫі пострѫ, фъръ а кѫръці сеаѫ а ѫтілі інима поастръ. Жн сфършіт кът пентрѫ поронка драгостеі, еа жмбръцошеаzъ лѫкрѫріле неапърате ка ші пре челе кѫ жндоеалъ, ші пе фаче о леце дін толеранца кътръ фраціі пострі, фъръ а пе лепъда де

ржвпа че апъръ ші лъцеще адевърьл пріп пьтереа пілдеї ші пріп ꙟпdemпьл ꙟпкредіпцереї. Есте маї ьшор de а фълі de кът de а стъпъпі ачеастъ порочітъ атестекаре de толеранціе ші de ржвпъ; ші пептрь а ажьпце ла ачеаста требьіе:

1. Dьпре порогка Апостольльї: «а се черчета пе сіне ꙟпсьшї спре а ші de се афлъ ꙟптрь кредінцъ;*» Кьчї ла че ар сльжі кьіва а воі а жьdіка кредінца алтора, а кьта а авеа ꙟпріьріре асьпра еї, кънd ачела сінгьр пь аре кредінцъ?

2. А се пътрьпdе біне deспре daторііле поастре, а юбіреї фіеці кътръ Бісерікъ, кареа пе-аў пъскьт сьфлетеще, кареа пе-аў пъстрат сфінтеле Скріптьрї, ші кареа сінгьръ пе ꙟпкізъшльеще deспре вредпічіа лор de кредінцъ; кътръ Бісеріка каре ꙟп тоате зілеле пе ꙟмпърцеще сфінтеле dарьрї а ле харьльї ші тжпгъеріле Сфжпгьльї Dьх.

3. ꙟп аша фел прегътіndьсе, кредінчїосьл поате ші требьіе, dакъ стареа'ї сочіалъ о чере, а гжпdі асьпра історіеї пеꙟпцълецерілор реліціоасе, спре а се лъмьрі ші а се ꙟптърі ꙟп кредінца, ꙟп dрагостеа ші ꙟп пъdеждеа са. Deспре ачесте пе вом

* Корінт 12, 5.

ꙟnделетnічі пеnтрꙋ ꙟnвъцътꙋра noастрь, кꙋ кꙋрьцеnia inimeї; къчї adaoг а zіче: ꙟn тimпꙋл de акꙋm есте mаї nеапърат de кът се креde, de а се deпрinde чіnева а фі толераnт, фъръ а къdеа ꙟn adꙟnкꙋл чел вреdnік de лакрimї а nепъсъреї.

Ла ꙟnчепꙋтꙋл тꙋтꙋлор лꙋкрꙋрілор, Dꙋmnеzеꙋ аꙋ ꙟnкреdinцат оmꙋлꙋї атапетꙋл челор mаї ꙟnалте dескоперірї; ші веdеці че аꙋ фъкꙋт оmꙋл кꙋ еле пе времеа кіеmъреї лꙋї Авраат ші солієї лꙋї Моїсі! Naціїле nꙋ mаї авеа атꙋnчеа de кът nіще слабе лꙋчірї, nіще преdanії adевърате, ꙟnсъ ръꙋ ꙟnцълесе, ші nіще пресimцірї деспре віітор, ꙟnтinате прin ꙟnкіпареа фіреї ші прin віnовате сꙋперстіції. Аꙋ сосіт епоха nоꙋеї ꙟmпъкърї прin Domnꙋл nостру Іісꙋс Хрістос, ші веdеці че попорꙋл чел алес аꙋ фъкꙋт din реліціа пъріnцілор сеї, dатъ ꙟn тъпіле Фарісеілор ші а Саdꙋкеілор. Dакъ nꙋ ар фі алтъ dоваdъ а ꙟnжосіреї чеї dinтъїꙋ а оmꙋлꙋї прin къdереа чеа de бꙋnъ воіе, ачеа реа ꙟnтребꙋinцаре а ажꙋторꙋрілор Dꙋmnеzеещї пꙋрꙋреа пофторітъ, ачеа nесфꙟршітъ плекаре кътръ атъціре ші mіnчꙋnъ, nꙋ ар фі оаре de ажꙋnс пеnтрꙋ а dоведі пъкатꙋл стръmошеск? ꙟnсъ вaї! Ачеаста nꙋ есте тот; de